

Uvodnik

Andrej Bratuž

Naša šola včeraj in danes

V zadnjih dneh se v Italiji iz dneva v dan vrstijo hude in žolčne polemike ob znanim dekretu šolske ministrice Gelminijeve. Gre za več odlokov, ki naj bi korenito spremenili italijansko šolstvo od osnovnih šol do univerze. Zlasti so v ospredju predvidena krčenja učnega osebja, združevanja šol vseh vrst in stopenj in posledično tudi združevanje ravnateljstev in to v glavnem sorodnih smeri (npr. humanističnega ali tehničnega tipa) ali pa tudi ne.

Seveda postaja tudi vprašljiva zadeva ustreznih fondov. Znana je še tudi postavitev enega samega učitelja zlasti v prvih razredih osnovnih šol, kar pa je le najbolj razpito. Vse to je sedaj povzročilo že omenjeni val protestov na vseh ravneh. Začele so se zasedbe zlasti višjih srednjih šol po vsej državi. Ponekod imajo univerzitetni profesorji lekcije kar na mestnih trgih, to zlasti v Milanu in Rimu (tu pred sedežem poslanske zbornice). Na vse to se je Berlusconijska vlada že odzvala. Ministrski predsednik je takoj zagrozil s posegom policije. Dejal je, da bo dal ustrezna navodila notranjemu ministru Maroniju. Vladna namera je po drugi strani spet izzvala živčno reakcijo. Nedeljska velika protestna manifestacija Demokratske stranke v Rimu je lahko tudi posreden odgovor vladnim načrtom. Pa skoraj komičen epilog s presenetljivo Berlusconijsvo izjavo, da tega v resnici ni mislil...!

Seveda se bomo tu zaustavili predvsem ob slovenski šoli v Italiji. Tudi slovenski šolniki in dijaki so se znašli z ostalimi v skupnem boju. Sam sem bil dolga leta šolnik in se aktivno ukvarjal s pedagogiko. Slovenci smo bili v zgodovini šolstva in izobraževanja vedno zelo pozorni zlasti na uvajanje materinščine v učne ustanove. To je sicer že od protestantske reformacije prisotno v vsej Srednji Evropi. V tem smislu je igral veliko vlogo češki pedagog Jan Amos Komensky, ki je med 16. in 17. stoletjem med drugim poudarjal pomen domačega jezika in tudi modernih jezikov (poleg klasičnih). Uveljavil pa je še zelo pomembno načelo nazornosti.

Par stoletij kasneje je v Avstriji prišlo do prve velike šolske reforme, ko je cesarica Marija Terezija skupno s pedagogom Ignacijem Felbigerjem leta 1774 izdala zgodovinske ukrepe oz. zakonsko ureditev avstrijskega šolstva. Slovenci smo tedaj že skušali vsaj delno uvesti slovenski jezik v pouk. Kasneje imamo v prvi polovici 19. stoletja ustanovitev znanih nedeljskih šol Antona Martina Slomška, seveda v domačem jeziku. Pozitivno je bilo gotovo tudi kratko obdobje Napoleonove Ilirije, ko je v času Valentina Vodnika slovenščina lahko prvič vstopila v šole in javne urade. Šele kasneje pa je končno prišlo do ustanovitve državnih slovenskih šol v stari Avstriji.

Slovenska šola v Italiji je po zadnji vojni zabeležila svojo novo rast. Leta 1961 smo (zlasti po zaslugi goriške SDZ) dobili državni šolski zakon št. 1012, kateremu so nato sledili še drugi dopolnilni zakonski ukrepi. S tem je naša šola postala enakopravna vsem državnim šolam, kar je nedavno z nastopom v palači Madama dobro izpostavila sen. Tamara Blažina.

Zato smo danes Slovenci v Italiji na svoje šole lahko ponosni. Moramo jih ohraniti povsod, tam, kjer so in se zato odločno upreti nameram ministrice Gelminijeve. Pri tem se moramo vedno opreti predvsem na naš zaščitni zakon, prav tako pa tudi na splošna načela demokracije in na ustavna določila, zlasti 6. člen.

Šola mora živeti!

Množična manifestacija v Trstu

Foto IG

TRST Okupacija šol

Ta reforma je nepravilna!

Italijanski šolski sistem nedvomno potrebuje korenito reformo. Dijaki in šolniki pa posegu ministrice Gelminijeve nasprotujejo zato, ker se za njim enostavno skriva iskanje svežih finančnih sredstev, s katerimi bi država izboljšala položaj svojega proračuna. Tako kot drugod po Italiji so tudi tržaški dijaki in študentje izrazili svoje nezadovoljstvo na račun krčenja šolske mreže. Podpora nasprotovanju je bila zelo široka: dijakom so stali ob strani univerzitetni študentje, starši, učno in neučno osebje. Višek protesta je zajel mestne ulice v soboto, 25. oktobra, ko se je po središču Trsta v urejenem, a bučnem sprevedu vila tisočera množica mladih, ki so z barvitimi transparenti in ravno tako barvitimi gesli poudarjali, da si take šole, kot si jo zamišljata Gelminijeva in Berlusconi, nihče ne želi. V sprevedu je bila tudi skupina uslužbencev slovenskih ustanov, ki jim zaradi klenjenja finančnih sredstev preti neznan prihodnost; prav tako kot celotni manjšini. Prisotni so bili nekateri izvoljeni slovenski predstavniki, predstavniki slovenskih organizacij in sodelavci nekaterih ustanov (NŠK in Slorija). Pred njimi je korakala množica slovenskih dijakov, ki so po zborovanju v zgodnjih jutranjih urah prispeli na zbirališče protestnega shoda na trgu Goldoni.

Slovenski dijaki višjih srednjih šol so tako s

sobotno manifestacijo sklenili enotedensko zasedbo šolskih poslopij (študentski protest se je nato selil na Goriško). Obiskali smo jih dan pred množičnim shodom. Sprva smo se odpravili na znanstveno jezikovni licej France Prešeren, kjer nam je predstavnik študentov Marko Gantar razčlenil razloge protesta. "Gelminijeva reforma je korak nazaj v razvoju šolskega sistema: rezali bodo namreč 150 tisoč učiteljskih in vzgojiteljskih delovnih mest, šolstvu bodo odvzeli sredstva za osem milijard evrov. Združitev ravnateljstev šol, ki štejejo manj kot 500 dijakov, bo porazna predvsem za našo manjšino". V poslopju je bilo videti veliko nasmejanih dijakov, ki so se potepali po razredih, v telovadnici pa se je večja skupina ob poslušanju rock glasbe učila košarkarskih veččin... Okupacija pa je kljub mladinski razposajenosti in radosti resna stvar. "Večina dela sloni na starejših dijakih 4. in 5. razredov. Poleg zborovanj se v teh dneh vrstijo številna predavanja univerzitetnih študentov, obiski predstavnikov manjšine, popoldan pa običajno potekajo filmska, glasbena in likovna delavnica: vselej pazimo, da ostane situacija pod kontrolo. Profesorji so nam izkazali svojo podporo tudi zato, ker so sami videli, koliko truda in resnosti vlagamo v to bitko".

/ stran 10
Igor Gregori

Tržaška univerza

Na tržaški filozofski fakulteti so predstavili letošnjo ponudbo slovenističnega študija

11

Koncert

MePZ Štandraž bo v petek, 7. novembra, počastil spomin goriškega skladatelja Stanka Jeričija

16

Praznik Vseh svetih

Če je nevsiljivi, a prepričljivi šepet tišine cipres nad grobovi sam po sebi človeško dovolj zgovoren, da nas ob bližnjem prazniku Vseh svetih silijo k razmisleku in toplim spominom na naše rajne, pa nas čisto krčanski "Memento mori! Spomni se, da boš umrl!" ob Vseh svetih vabi k poglobitvi vere v večno vstajenje!

V gornjem stavku je zajeto vse, kar lahko o prazniku rečemo, ko se pripravljamo nanj. Na eni strani je to namreč verski praznik, po drugi strani pa je to tudi praznik vseh nas, ne glede na vero, ko se spominjamo naših umrlih.

Vsi sveti so praznik, ki ga je Cerkev posvetila vsem svetim, se pravi vsem tistim umrlim ljudem, za katere je sama prepričana, da so zagotovo svetniki in zato deležni raja, in dan kasneje še rajnim dušam, se pravi: vsem umrlim. Laična družba na Slovenskem pa tudi zaradi čisto človeške razsežnosti praznika Vseh svetih imenuje Dan mrtvih.

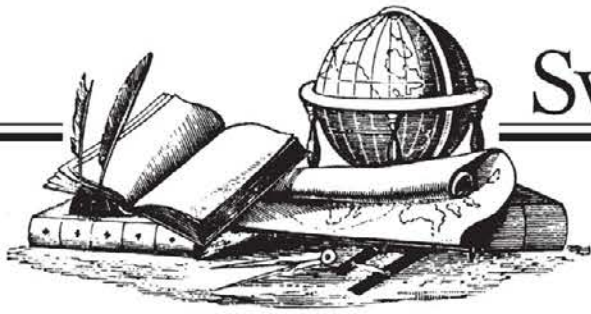
Človek je postal človek šele takrat, ko je prvega sočloveka dostojno zakopal, nas danes podučujejo antropologi, ko se ozirajo v zgodovino časov. Pretresljiva Kettejeva pesem *Na otčevem grobu* govori z isto globino kot Dantjeva Božanska komedija: o življenju in nehanju, smrti. In seveda vsem tistem, kar smrt presega, dela naše življenje znosno, če že ne lepo! Pa vendar moramo kristjani, ki verjamemo v vstajenje in večno življenje, sprejeti, tudi poglobiti, zakaj ne?, čisto človeško dimenzijo praznika Vseh svetih, saj smo sami najprej ljudje in šele nato kristjani.

Ob vsaki smrti prijatelja, sorodnika, sosedu, da, tudi neznanca!, nas je manj, v nas in nekaj od nas umre, kajti vsak človek je del celine, ni otok, kot čudovito pravi angleški pesnik. In za vse svete se jih spomnimo, kot se tudi spomnimo dejstva, da bomo tudi sami umrli.

Morda je največji problem današnje družbe prav v tem, da odvrta vsako misel na smrt, da hoče biti večna, a to ni!

Ko bomo kristjani ob Vseh svetih molili za naše rajne, bomo razmislili tudi sebe in naš odnos do smrti, obenem pa bomo prisluhnili tudi šepetu tišine cipres, ki sicer res govori o minljivosti, a tudi o Večnem!

Jurij Paljk

I. Gabrovec in D. Terpin pri predsedniku FJK Renzu Tondu

Pogovor o aktualnih temah

Novonastala politična razmerja po volitvah v Sloveniji in cela vrsta odprtih vprašanj, ki zadevajo slovensko narodno skupnost v FJK, so bile glavne teme na srečanju, ki sta ga imela deželni svetnik Igor Gabrovec in tajnik SSK Damijan Terpin s predsednikom deželnega odbora FJK Renzom Tondom. Povod za srečanje je dal bližajoči se deželni kongres SSK, ki bo v petek, 7. novembra, v Gorici (nadaljevanje dan kasneje v Benečiji) in se ga bo skupaj z drugimi uglednimi gosti udeležil tudi sam predsednik Tondo. Predstavnika SSK sta predsedniku FJK predstavila smisel in delovanje slovenske stranke v Italiji in orisala politično stanje v Sloveniji ter postopke sestave nove levosredinske vlade.

Glede manjšinskih vprašanj sta Terpin in Gabrovec Tonda posebej pozvala, naj ne odlašata s podpisom odloka o vidni dvojezičnosti. Nadalje sta predstavnika SSK izrazila zaskrbljenost zaradi napovedanih krčenj rimskih fi-

je bila izpostavljena nesprejemljivost vladne šolske reforme, ki bi v naši deželi posebej prizadela tako šolsko ponudbo v slovenskem jeziku kot tudi vso šolsko mrežo v goratih področjih. Ob koncu srečanja sta predstav-

nančnih dotacij za manjšino, kar bi v danih pogojih resno ogrozilo življenje marsikatero pomembne ustanove. V pogovoru s predsednikom Tondom

nika SSK predsednika Tonda opozorila na željo obeh krovnih organizacij SKGZ in SSO, da bi se srečali s predsednikom deželne vlade in mu podrobneje orisali pričakovanja in potrebe slovenske civilne družbe ter njene organizirane mreže. S Tondom je bil dogovorjen termin za sestane, ki bo že v začetku novembra na sedežu deželne vlade v Vidmu.

Tako Damijan Terpin kot Igor Gabrovec sta pozitivno cenila obisk pri predsedniku Tondu, ki je izrazil največjo razpoložljivost in pripravljenost, da se s stranko SSK sproti sooča glede vseh sedanjih in novih odprtih vprašanj.

Deželno tajništvo SSK Ob skorajšnji sestavi nove vlade RS

Deželno tajništvo SSK pozdravlja namero najverjetnejšega mandatarja za sestavo nove slovenske vlade Boruta Pahorja, da se uredi tudi posebno ministrstvo za Slovence v zamejstvu in po svetu. Spoštovanja vredno je dejstvo, da se bo nadaljevalo z izvajanjem zakona za Slovence po svetu in zamejstvu, ki ga je pripravila sedanja vlada. Z ministrskim resorjem, ki bo obravnaval raznovrstne problematike slovenskih narodnih skupnosti, ki živijo izven meja Republike Slovenije, bo raven odnosov in ukrepanja imela bistveno večjo težo. To pa bo še posebno veljalo tudi pri meddržavnih dogovorih in pogovorih, še posebno s sosednjimi državami, v katerih živijo Slovenci. To ima gotov pomen za Slovence iz Italije, saj ta napoved predstavlja resnično oporno točko glede na zastoj izvajanja zaščitne zakonodaje in napovedana huda krčenja finančnih prispevkov. Slovenska skupnost obenem želi poudariti, da je že pred kakim tednom odločno posegla, skupaj z Enotno listo, pri najverjetnejšem mandatarju Borutu Pahorju, da bi se v sestavo nove vlade vključil tudi minister za Slovence po svetu in v zamejstvu. Čudna pa je izjava predsednika SLOMAK-a, ki pravi, da je to bila zahteva v njihovem "Celovškem memorandumu", potem ko je na tiskovni konferenci izjavil, da bi bila dobra tudi rešitev brez ministra, morebiti v sklopu zunanje ministrstva.

Zaostritev odnosov z opozicijo

Berlusconijska vlada ne mara dialoga

Vsaka demokratično izvoljena vlada je zakonito upravičena sprejemati ukrepe za razreševanje problemov na vseh področjih, ki spadajo v njen delokrog. Po drugi strani pa ustava ureduje predvidevanje, da opozicija nadzoruje delovanje vlade, predlaga alternativne rešitve in po svoji uvidevnosti ocenjuje tako posamezne vladne ukrepe in stališča do raznih vprašanj kot delovanje vlade v celoti. Kje smo danes v tem pogledu v Italiji? Nova desnosredinska vlada je po prepričljivi zmagi na aprilskih parlamentarnih volitvah v teh prvih mesecih vladanja pohitela z nekaterimi ukrepi, s katerimi si je hotela pridobiti naklonjenost pri volivcih. Tako je, sklicujoč se na predvolilno obljubo, odpravila še preostalih 60% občinskega davka ICI na prvo stanovanje in na zazidljiva zemljišča, kajti 40% istega davka je odpravila Prodijska levosredinska vlada. Nato se je lotila vprašanja odstranitve odpadkov z neapelskih trgov in ulic in njihovega skladiščenja v pričakovanju zgraditve ustreznih sežigalnic. Z bankami se je nato dogovorila za olajšave pri odplačevanju obrokov posojil za nakup stanovanja. Napovedala je dodelitev podpornih denarnih bonov prejemnikom najnižjih socialnih pokojnin, a do danes te obveze ni še izpolnila. Prav tako ni sprejela nobene ukrepa za vsaj minimalno zvišanje najnižjih plačnih prejemkov, da bi se s tem povečala kupna moč zadevnih prejemnikov in posredno pomagalo povečati potrošnjo dobrin, ki že dolgo časa zastaja oziroma upada.

Medtem je ne povsem nepričakovano nastopila težka finančna kriza v Ameriki, katere posledice se že čutijo tudi v ostalih delih sveta, vključno v Evropi. Skupno z drugimi članicami Evropske unije je tudi Italija sprejela

ustrezne ukrepe, da banke ne bi omejevale kreditov podjetjem in se dodatno zjamčile vloge varčevalcev. Gre vsekakor za potrebne ukrepe, ki jih sprejema tudi opozicija. Skoro istočasno je nazkazala vrsto ukrepov na področju klestenja državnih izdatkov, z namenom da se doseže znižanje državnega dolga v skladu z zahtevami Evropske unije. Namen teh ukrepov je sam po sebi pozitiven, vendar se je vlada s prevelikim zamahom spravila na klestenje izdatkov v celotnem šolskem oz. izobraževalnem sistemu, in to od otroških vrtev in osnovnih šol pa do srednjih šol in univerz. Pri tem pa je zagrešila politično napako, da se ni predhodno posvetovala z vsemi komponentami šolskega sveta, ki so začele jasno in glasno protestirati, in to od dijakov do učnega in pomožnega osebja.

Očitno je, da je vlada, opirajoč se

že dolgo ne, kajti napovedano klestenje sredstev nujno pomeni krčenje učnih in didaktičnih storitev in osebja. Zgovoren je primer uvedbe enega samega učitelja na razred v osnovni šoli. Ta in podobne napovedi so močno vznemirile vse šolske komponente, zlasti učno in drugo osebje, zaposleno na šolah in univerzah. Tako so se v minulem tednu po vsej državi zvrstile protestne manifestacije ter delne ali popolne zasedbe šol po dijakih. To je očitno presenetilo predsednika vlade Berlusconijskega, da je na tiskovni konferenci zagrozil, da bo vlada poslala na šole in univerze policijo, da prežene protestnike. Toda že naslednji dan se je, verjetno po namigu svojih ožjih svetovalcev, že potegnil nazaj in omilil vso zadevo. Ministrica Mariastella Gelmini je nato v senatu napovedala, da se bo čim prej srečala s predstavniki dijakov, staršev in osebja.

K dialogu so pozvali tudi predstavniki pomembnih institucij, od sindikatov do samega predsednika republike Napolitana. Oglasil se je tudi predsednik škofovske konference Angelo Bagnasco, ki je občutljiv do socialnih problemov, modro opozoril, da ni preprostih rešitev za zapletene probleme. Tudi mnogi drugi se rešitve sprašujejo, ali bo vlada po številnih pozivih ubrala pot dialoga ali glasovalnega stroja v parlamentu. V soboto, 26. oktobra, so dijaki in študentje za zdaj v glavnem prekinili zasedbo šolskih prostorov. Šolska problematika je bila močno v ospredju tudi na veliki vsedržavni protestni manifestaciji Demokratske stranke minulo soboto v Rimu.

Alojz Tul

Mariastella Gelmini

na volilno zmago in solidno večino v parlamentu, precenila svojo prodorno moč in ni upoštevala dejanskega razpoloženja širokih družbenih skupin in dejavnikov šolskega sveta nasploh. Ministrici Gelminijevi je poverila nevhvalno nalogo, da izpelje "šolsko reformo" na osnovi močnega klestenja finančnih sredstev po zamisli gospodarskega ministra Tremontija. V šolskem svetu je, razumljivo, završalo kot

Povejmo na glas

Ljudje si želijo dejanj?

Eno od temeljnih gesel, ki je pred pol leta ustoličilo sedanjo desnosredinsko vlado, se sklicuje na domnevo, da si ljudje želijo dejanj. Želijo si dejanj, ker da so naveličani nikoli rešenih problemov. Hočejo dejanja namesto dolgovestnih razpravljanj, ki se kot maček okrog vrele kaše vrtijo okrog teh in onih družbenih vozlov, niso pa v stanju razvozlati nobenega izmed njih. Naj bi že končno prišel nekdo, ki bi manj govoril in več ukrepal, to pa gotovo ni levosredinska politika. Slednja ne zna udariti po mizi ali vsaj dvigniti glasu, ne zna presekati gordijskega vozla in dopuščati, da nas iste težave bremenijo preko vsakega razumnega časa. Naj končno pride tisti, ki bo prekinil to neznosno zavlačenje. Zavlačenje kar se npr. tiče odpadkov, jedrskih central in uplinjevalnikov ter hitrih vlakov. Naj se pojavi nekdo, ki se bo zares spopadel s kriminalom in bo zares poskrbel za našo varnost, naj dobi vzvode oblasti v svoje roke tisti, ki bo spravil na mesto to nesrečno šolo, s katero so sami problemi, in predvsem, ki bo razčistil pojme o zakonitih in toliko bolj o nezakonitih priseljencih, da se zadeva premakne z duhamov mrtve točke. In res se je pojavil tisti nekdo in dobil je večjo podporo kot kdaj koli prej in ima sedaj trdno vlado ter v obeh poslanskih zbornicah enako trdno večino. Treba pa mu je priznati, da je željo ljudi pronicljivo zaznal in primerno tej pronicljivosti zbral visoko število glasov.

Da si ljudje želimo hitro odpravljanje proble-

mov, je razumljivo, kot je razumljivo, da si želimo čim manj ali sploh nobenih problemov. Ta želja sama po sebi še ni neodgovorna, čeprav ji je mogoče očitati, da je nekoliko lahko miselna: želja je eno, resničnost s svojimi zakonitostmi nekaj povsem drugega. Dosti bolj problematično pa je, če nekdo željo te vrste dobesedno postavi za cilj svoje politike, saj zahtevnejših stvari v družbi ni mogoče rešiti čez noč in na hitro. Ni mogoče na hitro ustvariti višje kulture zbiranja odpadkov, uspešno varovati okolje in hkrati graditi jedrske centrale, uplinjevalnike ter utirati pot avtocestam in hitrom vlakom. Na hitro ni mogoče odpraviti kriminala, posebej če je ta organiziran in celo na pol vtkan v določene družbene sloje. Na hitro ni mogoče bistveno dvigniti ravni naše varnosti, ustrezno ovrednotiti šolstvo, na hitro ni mogoče zaobjeti problema priseljencev in jih vključiti ali ne vključiti v našo družbo. Vsega naštetega ni mogoče razrešiti takoj in z eno potezo, za vse naštetega je potrebna premišljena strategija, ki mora iz danes voditi v jutri in naprej v srednjeročnem in dolgoročno obdobju. V nasprotnem primeru je treba na ulice poslati vojake, uničevati okolje, okrepiti policijo in vsakršen nadzor, šoli je treba zmanjšati že tako prepričla sredstva in za otroke priseljencev uvesti ločene osnovnošolske razrede za tujce. Ljudje si želijo dejanj? Gotovo, ampak ne takšnih, ki bodo njihove življenjske razmere le poslabšali.

Janez Povše

Deželna komisija za slovenske šole

V torek, 21. oktobra t. l., je bila na Liceju "Trubar-Gregorčič" v Gorici tretja seja letos ustanovljene Deželne komisije za slovenske šole. Komisija je nadaljevala z obravnavo zakonskih sprememb, ki se obetajo v italijanskem šolskem sistemu, in vpliva le-teh na slovensko manjšinsko šolstvo. V zvezi s tem je komisija tokrat vzela v pretres vprašanje ločitve seznama osebja (organika) slovenskih šol, uzakonjene leta 1998 z Odlokom predsednika republike št. 233, ki pa se od šolskega leta 2002/2003 dalje ne izvaja dosledno. Komisija je sprejela v vednost, da se je slovenska manjšina tudi v preteklosti vedno zavzemala za dosledno izvajanje omenjenega določila, katerega namen je, da bi pri določanju vsakoletnega potrebnega kadra manjšinska specifična bila primerno upoštevana. Zato je komisija izdelala posebno resolucijo, namenjeno Šolskemu ministrstvu. Omenjena resolucija vključuje v enotno obravnavo seznam osebja slovenskih šol v Trstu in Gorici in tudi Večstopenjske šole z dvojezičnim slovensko-italijanskim poukom v Špetru. Pod točko razno so prisotni izrekli še nekaj kritičnih misli o prihodnjem razvoju slovenskega šolstva glede na vprašanje morebitne racionalizacije šolske mreže. O tem pa bo še tekle beseda na naslednjih sejah komisije.

Slovenska skupnost vladno vabi na

13. DEŽELNI KONGRES SLOVENSKE SKUPNOSTI zbirne stranke Slovencev v Italiji

Petek, 7. novembra 2008, ob 17. uri
Gorica - Kulturni center Lojze Bratuž, Drevored XX. septembra 85

Sobota, 8. novembra 2008, ob 9.30
Podbonesec (Pulfero), Hotel "Al Vescovo - Pri škofu"

Na dnu...

ZA VSE REKLAMACIJE
SE LAHKO OBRNETE NA...
"MINISTERO DELLA
PUBBLICA DISTRUZIONE!"

Svet slovenskih organizacij in Slovenska kulturno gospodarska zveza

Poziv krovnih organizacij italijanskim oblastnikom

S poštovani
sen. Giorgio Napolitano
Predsednik italijanske države

sen. Renato Schifani
Predsednik senata

posl. Gianfranco Fini
Predsednik poslanske zbornice

posl. Silvio Berlusconi
Predsednik italijanske vlade

Edouard Ballaman
Predsednik deželnege sveta FJK

Renzo Tondo
Predsednik deželnege odbora FJK

Evropa je danes prostor narodov in mnogih narodnih manjšin, ki skupaj sestavljajo večjezično in večkulturno podobo prostora, ki je bil v svoji zgodovini vedno pluralen in v tem našel moč za plodno sobivanje posebnega in skupnega. V tem smislu je pluralna in zato izrazito evropska tudi dežela Furlanija Julijska krajina, kjer živijo ob slovenski še druge avtohtone jezikovne in narodne manjšine. Pluralnost je bila eden izmed razlogov, da je naša dežela pridobila poseben statut.

Prisotnost slovenske narodne skupnosti predstavlja bogastvo za celotno deželno skupnost in italijansko stvarnost. Slovenska manjšina je na celotnem območju, kjer živi, vsa povojna leta delovala odgovorno in s ciljem, da se zblizujejo narodi in države. Eden izmed pomembnih ciljev, ki smo se ga skupaj veselili, je bil zato vstop Slovenije v Evropsko unijo z naknadnim sprejemom skupne valute-evra

rija, na katerem se bodo ureničevale zaščitne norme.

V nasprotju z zaščitnim zakonom se nam brišejo že pridobljene pravice, kot so dvojezične tabele na novem avtocestnem odseku v okolici Trsta, ki bo kmalu svečano odprt, bojimo se pa, da brez dvojezičnih smerkazov. V videmski pokrajini skušajo nekatere politične sile sprevreči zaščitni zakon, ki priznava slovensko prisotnost v videmski pokrajini. V ta namen sta že pripravljena zakonska predloga v parlamentu in v deželni skupščini.

Namesto slovenščine naj bi v videmski pokrajini z dekretom uveljavili pojem krajevnih govorik, kot jih je v Italiji na stotine, in posledično izbrisali besedo Slovenec. Novi normativi o šolski ureditvi bi močno prizadeli celotno slovensko šolstvo, ki je vendarle specifikum, ki ga ščitijo tudi mednarodne pogodbe, posebej Londonski sporazum iz leta

Slovensko stalno gledališče. Slednje ohranja statut stalnega gledališča, ki ga potrjuje zakon št. 38/2001. Gledališče deluje na visoki umetniški ravni in je s

Foto JMP

podpisi dostopno italijanskemu občinstvu. Ne more pa delovati brez potrebnih sredstev, toliko manj, ker obvezni člani gledališča, to je Občina Trst, Pokrajina Trst in Dežela FJK, v dejstvih ne opravljajo in sprejemajo vloge, ki jim jo narekujejo specifična državna določila.

Žal pripomb nismo zaključili. V okviru zakona št. 38/2001 (prej z zakonom za obmejna območja) prejema slovenska manjšina za svoje kulturne in nekatere druge dejavnosti že 18 let skoraj nespremenjena sredstva. Glede na inflacijo pomeni to 30 odstotno zmanjšanje kupne moči.

V letu 2008 je manjšina iz omenjene postavke prejela 5.250.000 evrov. Sedanji finančni zakon pa predvideva za naslednje leto 4.250.000 evrov, za leto 2010 4.050.000 evrov, za leto 2011 pa 3.120.000 evrov, kar pomeni 40 odstotkov manj. Če to številko dodamo inflaciji, so se sredstva, ki so danes v okviru zakona št. 38/01, zreducirala v 18 letih za 70 odstotkov!

Vemo za krčenja, ki bodo prizadela tudi italijansko manjšino v Istri. Z njo solidariziramo, ob tem pa se sprašujemo o vrednosti zaščitnih norm in zakonov, če potem ni sredstev, da bi jih lahko manjšina koristila. Žal se srečujemo z neuresničeni zakoni ali pa z zakoni, ki izgubljajo svoj finančni del, brez katerega so številni člani lahko le deklarativni. V tem smislu se Slovenska kulturno-gospodarska zveza (SKGZ) in Svet slovenskih organizacij (SSO), najbolj reprezentativni organizaciji slovenske manjšine v Italiji, obračava na vas, kot najvišje predstavnike državnih institucij in garante Italijanske Ustave, ki predvideva zaščito manjšin in enakopravnost vseh državljanov. Ta enakopravnost se za Slovence v Italiji in za slovensko manjšino v celoti danes znižuje pod sprejemljivo točko, za nas in italijansko pravno državo.

S spoštovanjem

odv. Drago Štoka,
Predsednik SSO
Rudi Pavšič,
Predsednik SKGZ

Predstavitev težav naše narodne skupnosti v Italiji v Ljubljani

Štoka in Pavšič seznanila Slovenijo z našimi problemi

Predsednika obeh krovnih organizacij Slovencev v Italiji, Sveta slovenskih organizacij (SSO) in Slovenske kulturno gospodarske zveze

sanja naše prisotnosti, in to v času, ko smo skupaj pozdravljali odpravo schengenske meje, ko smo skupaj pozdravljali predse-

dovanje Slovenije EU in ko smo zagotavljali, kako smo vsak dan bolj Evropejci in kako bodo v tem novem stanju manjšine zagotovo imele večje priložnosti", je poudaril Rudi Pavšič. Ob tem je spomnil, da predsednik dežele Furlanije Julijske krajine Renzo Tondo še vedno ni podpisal dekreta, "brez katerega se zaščitne norme na ozemlju vidne dvojezičnosti v okviru javnih uprav ne morejo uresničiti". To se po besedah Pavšiča ni zgodilo kljub obljubam, ki so bile dane na uradnem srečanju slovenskega zunanjega ministra Dimitrija Rupla in Tonda, niti po tem, ko je italijanski zunanji minister Franco Frattini ob srečanju s kolegi iz slovenske vlade obljubil, da bo Tondo podpisal dekret. Izpostavil je tudi problematiko napovedane italijanske šolske reforme, na podlagi katere dvojezičnim zamejskim šolam v Benečiji grozi celo zaprtje. Prav tako veliko krizo predstavlja tudi na medijemskem področju zamejskih Slovencev v Italiji, potem ko bo izvedena napovedana reforma na medijemskem področju. "Na vse to so nam za 'glavno jed' posredovali predlog o financiranju manjšin za triletno od 2009 do 2011. Ta predlog, ki ga je vlada že poslala parlamentu, pomeni omenjenem triletno znižanje finančnih sredstev za manjšinsko

organiziranost za 40 odstotkov", je še pojasnil Pavšič. Ob tem je dodal, da slovenska skupnost v Italiji že 18 let dobi enako finančno podporo, kar pomeni, da "smo v 18 letih izgubili 30 odstotkov realne vrednosti takratnega prispevka".

Z napovedanim 40-odstotnim znižanjem financiranja manjšin bi to pomenilo, da bi slovenska manjšina dobila 70 odstotkov manj sredstev kot leta 1990.

"Teh rezov ne moremo sprejeti in jih ne bomo sprejeli, vendar kot manjšinska skupnost nimamo dovolj moči, da bi nasprotovale načrtom tistih, ki očitno večje priložnosti", je poudaril Rudi Pavšič. Ob tem je spomnil, da predsednik dežele Furlanije Julijske krajine Renzo Tondo še vedno ni podpisal dekreta, "brez katerega se zaščitne norme na ozemlju vidne dvojezičnosti v okviru javnih uprav ne morejo uresničiti". To se po besedah Pavšiča ni zgodilo kljub obljubam, ki so bile dane na uradnem srečanju slovenskega zunanjega ministra Dimitrija Rupla in Tonda, niti po tem, ko je italijanski zunanji minister Franco Frattini ob srečanju s kolegi iz slovenske vlade obljubil, da bo Tondo podpisal dekret. Izpostavil je tudi problematiko napovedane italijanske šolske reforme, na podlagi katere dvojezičnim zamejskim šolam v Benečiji grozi celo zaprtje. Prav tako veliko krizo predstavlja tudi na medijemskem področju zamejskih Slovencev v Italiji, potem ko bo izvedena napovedana reforma na medijemskem področju. "Na vse to so nam za 'glavno jed' posredovali predlog o financiranju manjšin za triletno od 2009 do 2011. Ta predlog, ki ga je vlada že poslala parlamentu, pomeni omenjenem triletno znižanje finančnih sredstev za manjšinsko

Luka Juri (foto JMP)

Giorgio Napolitano

in končno vstop sosednje republike v schengensko območje. Vsa ta dejanja so samo krepila dobre odnose med Italijo in Slovenijo. Slovenci pa smo povečali lastno odprtost do italijanskega prebivalstva, njegove kulture in jezika. V zadnjih letih smo izpostavili tesne vezi in sodelovanje z italijansko manjšino v Sloveniji in v celotni Istri. Glede pravic govorita manjšini skupni jezik. Naša lojalna drža državljanov, ki govorijo drugačen jezik od italijanskega in imajo svojo izrazito narodno kulturo, žal, ni bila vedno primerno ovrednotena. Tako smo danes ponovno v tiski.

Zaščitni zakon za slovensko manjšino št. 38 iz leta 2001 se žal izvaja z nerazumljivo počasnostjo. Med pomembnejša dejanja sodi gotovo potreba po podpisu dekreta za izvajanje 10. člena zaščitnega zakona, ki predvideva vidno dvojezičnost v tistih občinah, ki sodijo v okvir terito-

1954 ter Osimska meddržavna pogodba iz leta 1975. Dvojezični slovenski šoli v Benečiji pa bi reforma odvzela smisel. Kot veste, je šolstvo osnova neke narodne skupnosti, saj brez mladih generacij, ki razvijajo jezik in kulturo, ni bodočnosti ne za narod in ne za manjšine.

Splošno krčenje prispevkov medijem, to je časopisom, radijskim postajam in televizijam, bi na vsedržavni ravni ohromilo pluralizem, ki ga ne jamčijo le velike številke in profiti. Slovenska manjšina pa bi bila osiromašena za informacijo v slovenskem jeziku. Sama manjšina nima objektivnih možnosti, da bi se njeni časopisi preživljali s tržiščem in z reklamo. Brez dnevnika, tednikov in drugih lokalnih medijev bi v javnosti Slovenci v Italiji preprosto utihnili.

Podobno kot medije bodo vsedržavna krčenja sklada za gledališča FUS dodatno prizadela naše

Magdalena Tovornik (foto JMP)

je "Italija slovenski manjšini napovedala vojno".

"Drugače je težko razumeti serijo koncentričnih pobud, ki gredo vse v smer znižanja in tri-

triletno od 2009 do 2011. Ta predlog, ki ga je vlada že poslala parlamentu, pomeni omenjenem triletno znižanje finančnih sredstev za manjšinsko

stotek zamejskih Slovencev. Kljub temu pa Italija na take dokumente po besedah Štoka "zelo rada pozablja".

"To ni samo naša pritožba, ampak zadeva mednarodnega sporazuma. Če se bo Italija še naprej delala, kakor da teh mednarodnih sporazumov ni, potem bo naša pot ta, da bomo prisiljeni oditi na evropska sodišča. Takrat bomo videli, če bo Italiji vseeno, kaj bo neko evropsko sodišče izreklo o Londonskem sporazumu, kaj je z zaščitnim zakonom, kaj je s slovensko narodno skupnostjo v Italiji", je na novinarski konferenci še napovedal predsednik SSO Drago Štoka, ki je tudi poudaril, da se z vsem, kar je povedal pred njim Rudi Pavšič, popolnoma strinja. Končno se je nekaj premaknilo tudi na deželi, saj je deželni predsednik Tondo obljubil, da bo predsednika krovnih organizacij sprejel v začetku novembra, medtem ko bo podtajnik na italijanskem notranjem ministrstvu Francesco Nitto Palma, ki je odgovoren za manjšinska vprašanja, sprejel naša zastopnika in senatorko Tamaro Blažina v četrtek, 30. oktobra.

RIM 12. redno splošno zasedanje škofovske sinode

Božja beseda, življenje in poslanstvo Cerkve

Slovesno mašo v baziliki sv. Petra je papež Benedikt XVI. v nedeljo, 26. oktobra, sklenil 12. redno splošno zasedanje škofovske sinode o *Božji besedi v življenju in poslanstvu Cerkve*, ki je v Vatikanu potekalo od 5. oktobra. Med drugim je pozval k udeležanju božje besede z ljubeznijo do bližnjega in napovedal svoj prvi obisk Afrike.

Kot poroča tudi STA, je v homiliji izrazil potrebo po obnovitvi veselje Cerkve, ki jo je po njegovih besedah v vsaki krščanski skupnosti mogoče doseči "s prenovljenim poslušanjem božje besede in z delovanjem Svetega Duha". Zato je pozval k "razširjanju poznavanja Biblije ter oznanjevanju, slavljenju in udeležanju božje besede v krščanskih skupnostih". Da bi pravkar zaključeno zasedanje učinkovalo na sleherni skupnost, je, kot je dejal rimski škof, potrebno udeležati zapoved ljubezni do bližnjega. "Bližnji, ki ga moramo ljubiti, je tudi tujec, sirota, vdova in revež, ti državljani, ki nimajo zaščitnika", je poudaril Benedikt XVI., ki je somiševanje v več jezikih vodil skupaj s 326 kardinali, nadškofi, škofi, predstavniki vzhodnih Cerkva in duhovniki. Papež je govoril tudi o prevajanju in razlaganju svetopisemskih besedil, pri čemer je opozoril, da sveti spisi včasih niso "dejstvo Cerkve, temveč so izpostavljeni subjektivizmu in poljubnosti".

Razlaga Biblije mora po papeževih besedah "združiti zgodovinsko-kritično, transcendentno in duhovno prvino". Sveti oče je ob koncu homilije napovedal, da bo marca 2009 obiskal Kamerun, kjer bo krajevnim škofom izročil pripravljani dokument na drugo posebno zasedanje sinode za Afriko, ki bo oktobra prihodnje leto v Vatikanu. Obiskal bo tudi Angolo, kjer se bo udeležil slovesnosti ob 500. obletnici evangelizacije države. To bo papežev 11. apostolsko potovanje izven Italije. Škofje in drugi sinodalni očetje, ki so se zbrali na sklic Benedikta XVI., so razpravljali o božji besedi, o njenem središčnem mestu v življenju katoliške Cerkve in o njenem dinamizmu, ki kri-

stjane usmerja pri oznanjanju navzočnosti vstalega Kristusa. V petek so objavili poslanico sinode božjemu ljudstvu s povabilom, da bi božja beseda bila vedno bolj ljubljena in poznana. Poslanico, ki je bila objavljena v več jezikih, je predstavil predsednik papeškega sveta za kulturo msgr. Gianfranco Ravasi, ki je dejal, da poslanica med drugim izpostavlja pomembno vlogo dialoga z Judi in islamom. Zlasti je pomemben dialog z muslimani, saj je "nujen za prihodnost človeštva". Pri vsem tem pa ni mogoče mimo takega dialoga, ki bi bil odprt človekovim pravicam, so še povedali. Omenjena sta tudi budizem in konfucionizem, s katerima mora krščanstvo iskati skladnost na področjih

spoštovanja življenja, tišine, prostosti in žrtvovanja. Posebno pozornost so udeleženci zasedanja posvetili tudi ekumenizmu in pomenu pridige. V soboto pa so sinodalni očetje predstavili 55 končnih predlogov, med katerimi posebej izpostavljajo potrebo po razširjanju in kultur-

etično sporočilo je zmalčil prav napredek. Laikom velja posebna spodbuda, naj bodo pogumni posredniki vere, predvsem ženske, ki lahko veliko storijo v družinah, katehezi in v službi branja.

Voditelji vzhodnih katoliških Cerkva, ki so se prav tako udeleževali sinode, so v soboto na papeža naslovili poziv za mir, pravičnost in versko svobodo v Sveti deželi, Libanonu, Iraku in Indiji. Poziv z naslovom *Kristus je naš mir* zahteva od voditeljev omenjenih narodov, naj zaščitijo krščanske manjšine v njihovih državah, ki so žrtve nasilja in revščine. Prejšnjo nedeljo je v nagovoru pred opoldansko molitvijo k zaščiti vseh verskih manjšin, še posebej v Indiji in Iraku, ponovno pozval tudi papež. Z okna svojih zasebnih prostorov se je zavzel za "žrtve nestrpnosti in krutega nasilja, umorov, groženj in prisil v beg", mednarodno skupnost pa je pozval, naj zaščiti ne le krščanske, temveč tudi druge verske manjšine.

Posebnost letošnje sinode je bila udeležba nekristjana, glavnega rabina Haife Šeara Jašuva Cohena, ki je škofe nagovoril prvič v zgodovini Cerkve. Drugi pomembnejši dogodek je bilo ekumensko srečanje, ko sta Benedikt XVI. in ekumenski patriarh Bartolomej I. 18. oktobra skupaj vodila večernice v Sikstinski kapeli ter nato zbranim škofom spregovorila o božji besedi. Rednega splošnega zasedanja škofovske sinode se je udeležilo 253 škofov iz 113 škofov-

skih konferenc vsega sveta, 13 vzhodnih katoliških cerkva in s 25 dikasterijev rimske kurije, 41 strokovnjakov in 37 slušateljev. Med njimi so bili kar trije Slovenci, in sicer koprski pomožni škof Jurij Bizjak, ki je zastopal Slovensko škofovsko konferenco, kard. Franc Rode, ki je kot vodja vatikanske kongregacije član sinode po službeni dolžnosti, in p. Marko Rupnik, ki se je zborovanja udeleževal kot strokovnjak za umetnost.

Približno dve tretjini sinodalnih očetov sta prvič sedeli na takem zasedanju. To tudi nazorno govori o današnji Cerkvi, ki sicer skoša previdno bdeeti nad težnjami nekaterih fundamentalističnih krogov in dizidentskih teologov, pa tudi premisliti sebe v zrcalu časov, ki se spreminjajo, biti torej dejaven člen javnega življenja, odprt dialogu. Sploh pa je prevladalo mnenje, da je sinoda uspešna in učinkovita izkušnja v življenju katoliške Cerkve po Drugem vatikanskem cerkvenem zboru.

MIRENSKI GRAD Gnidovčev dom

Redni deželni občni zbor SZSO

V nedeljo, 19. oktobra, je v dvorani Gnidovčevega doma na Mirenskem Gradu potekal redni deželni občni zbor SZSO. Zbrali smo se voditelji goriške in tržaške pokrajine ter skupaj odprli novo skavtsko sezono v sklopu celotne dežele. Jutro je bilo namenjeno poročilu načelnistva; deželna načelnika sta obnovila triletno delo in njegove sadove, sledilo je imenovanje štirih novih voditeljev, ki so se že leta pripravljali za to odgovornost, nato sta bila na vrsti preverjanje in odobritev letnega programa dejavnosti na deželni ravni, za konec pa volitve novega deželnega vodstva skavtske organizacije, saj je triletni mandat po-

tekkel. Vsi člani so s svojim glasom imeli pravico prispevati k odločitvi. Začrtali so smernice, ki jih bodo med letom vodile, ter določili skupne dejavnosti tako za eno kot za drugo pokrajino. Po kosilu je k nam prišel na obisk g. Janez Papa, asistent pri ZSKSS iz stega Maribor, in pripovedoval o norosti. O tisti norosti, ki mora neprestano delovati v nas, da voditelju sploh daje moč in zagon. Večkrat se na katerikoli voditeljski poti vprašaš, čemu se trudiš, čemu vlagas toliko energije. Saj to je noro! A prav skozi to norost, moraš sprejeti poklicanost služenja. In to lahko storiš s spoznavanjem samega sebe, z odkrivanjem tega, kar lahko

daješ. Zato pa se moramo razdajati, saj iz ozadja ne moremo razumeti te norosti. Biti moramo kruh za druge. A kaj vse moramo prestati! To namreč zahteva dolgo pridelavo; treba je saditi, gojiti, čakati, gnesti, peči. Le tako smo lahko drugim v spodbudo. Pa vendar si je težko najti vedno čas za služenje. Vse prepolni smo obveznosti, da bi si lahko privoščili čas za prostovoljno delo. In tedaj pride do trenutka, ko ti je vsega dovolj. In prav takrat je treba vztrajati. Izruti ti treba odstraniti kamne. Obstaja namreč razlog, ki me ovira. A le če ga poiščem, bom

lahko ocenil, ali je res močnejši od mene. Kaj pa potem? Kako navdušiti, vztrajati, daupati zgled? Odgovor na to je zaupanje. Zau-

panje, da se lahko to reši, zaupanje v sebe, v Boga, v svoje delo, v svoja pričaranja. A ne z izdajanjem gradov v oblakih, pač pa

s trdno gradnjo temeljev. In ko se bomo zavedali lastnih šibkosti, bomo vedeli, da lahko iz realnih temeljev le rastemo in nadgrajujemo, ne da bi se pod nami kaj sesulo. "Srebra in zlata nimam, dam ti pa, kar imam..." Skratka, služimo lahko s tem, kar smo. Zato se moramo poznati, preizkušati, zaupati in verjeti. S to novo spodbudo se lahko torej zaženemo v novo leto z zavedanjem, da smo v družbi potrebni. Nismo rojeni za to, da zgolj preživimo, pač pa, da se razdajamo in da v svet prinašamo delček svoje norosti!

TZ

SPOMIN VSEH VERNIH RAJNIH

31. navadna nedelja

Novi obred krščanskega pogreba, ki ga je naročil obnoviti Drugi vatikanski cerkveni zbor (Koncil) in ga je razglasil papež Pavel VI., je dosegel v slovenskem prevodu iz latinščine že tretjo izdajo (Ljubljana 2008). Konstitucija o svetem bogoslužju je bila deležna enoletnih razprav, študij, molitev; Koncil je namreč črpal iz bogate zakladnice Svetega pisma zato, da je poudaril velikonočni značaj konstitucije. Konstitucija ne poudarja samo molitev za pokojne, marveč trjuje vero, upanje, ljubezen in vstajenje mrtvih v Kristusu vseh krščenih. V Svetem pismu govori Sveti Duh, ki nam nudi bogat izbor Božje besede. Zato se na

kratko ustavimo pri besedah. Morda se bomo ustavili samo pri enem stavku, ki nas bo nagovoril in nas bo dvignil iz črnine žalosti v širino spoznanja in izkustva Božjega usmiljenja in dobrote.

Novi obrednik prinaša Božjo besedo iz beril, psalmov in posebno iz evangelija. Začnemo lahko pri Jobu: "Jaz vem, da je moj Odkupitelj živ" (Job 19,25).

"Kakor zlato v topilnici jih je prečistil" (Mdr 3, 6).

"Ker je bil Bogu po volji, ga je vzljubil" (Mdr 4,10).

"Mnogi, ki spijo v prahu zemlje, se bodo prebudili" (Dan 12, 2).

"Gospod je dober tistim, ki upajo vanj, duši, ki ga išče" (Žal 3, 25).

"Je mislil na vstajenje" (Mkb 2/12, 43).

"Jaz te ne bom pozabil" (Iz 49).

"Mojo dušo žejja po Bogu, po živem Bogu" (Ps 42, 37).

"Gospod bo za vselej uničil smrt" (Iz 25, 8) -

"Obrisal bo solze z vseh obrazov" (Iz 25, 8) - "Če pa smo s Kristusom umrli, verujemo, da bomo z njim tudi živeli" (Rim 6, 8).

"Kristus je vstal od mrtvih - V Kristusu bodo vsi oživiljeni" (1 Kor 15, 20-21).

"Vsi ne bomo zaspali, vsi pa bomo spremenjeni hipoma, kot bi z očmi trenili... mi bomo spremenjeni - použita bo smrt v zmago. Smrt, kje je tvoja zmaga? Smrt, kje je tvoje želo? Želo smrti je greh" (1 Kor 15, 51 NSS).

"Naša domovina je v nebesih. Preobrazil bo naše borno telo" (Flp 3, 20.32).

"Verujemo, da je Jezus umrl in vstal".

"Ga bomo gledali takšnega, kakršen je" (1 Jn 3, 1-2).

"Preljubi, mi vemo, da smo prešli iz smrti v življenje, ker brate ljubimo. Kdor ne ljubi, ostaja v smrti. Kdor sovraži svojega brata, je ubijalec. Vi pa veste, da noben ubijalec nima večnega življenja, ki bi ostalo v njem. Ljubezen spoznavamo po tem, da je on dal življenje za brate" (1 Jn 3, 14-16).

"Nato sem videl novo nebo in novo zemljo" (Raz 20, 22 ns). Vsak je sojen po svojih delih. "Tisti, ki je sedel na prestolu, je rekel: Glej, vse delam novo! Jaz bom njemu Bog, on pa meni sin" (Raz 21, 5).

"Pred stvarjenjem sveta nas je izvolil v njem, da bi bili pred njegovim obličjem sveti in brezmadežni. V ljubezni nas je vnaprej določil, naj bomo po Jezusu Kristusu njegovi posinovljeni otroci (Ef 1, 3a, 4-5).

"Prebival bom v hiši Gospodovi vse dni življenja" (Ps 23, 6).

Vsa navedena besedila govorijo o nedoumljivi ljubezni Boga do človeka. Govorijo o Božjem usmiljenju, a obenem o sodbi, ki si jo pripravljamo na tem svetu.

Trpljenje, ki mu noben smrtnik ne uide, je povzeto v Kristusovo trpljenje in njegovo strahotno smrt. Zato nas očiščuje za vstajenje.

Jezus nam pravi: "Čujte in vsak čas molite, da bi mogli stopiti pred Sina človekovega".

Novo pri založbi Mladinska knjiga

Prestižen izvod Biblije

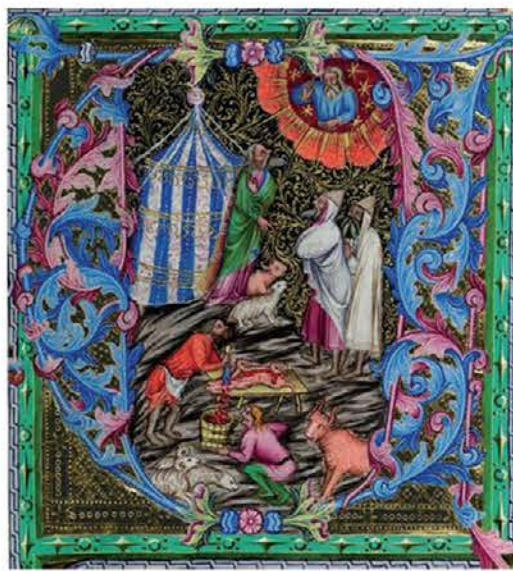
Založba Mladinska knjiga je minuli teden v Narodni in univerzitetni knjižnici (NUK) licitirala prvi izvod prestižne Biblije, označen z rimsko številko I, ki je bil prodan za 2200 evrov, izkupiček pa bo šel v dobrodelne namene, in sicer Karitasovemu skladu Zaupanje, ki pomaga družinam v stiski, so sporočili iz založbe. Založba Mladinska knjiga je izdala slovenski prevod Dunajske

konec novembra 2008. Vsak izvod je tudi oštevilčen - prvih petdeset izvodov, ki jih bodo hranili le za posebne priložnosti, z rimskimi številkami, preostalih 950 pa z arabskimi. Cena knjige v prednaročilu, ki bo veljala še do 1. novembra, je 1.980 evrov, po izidu pa 2.480 evrov. Knjiga, ki velja za enega največjih slovenskih knjigotržnih podvigov v Sloveniji

Hrbtišče je narejeno ročno po varovani stari tradiciji, platnice in hrbtišče sta narejena iz nadstandardnega, luksuznega kravjega usnja, na sprednji strani in hrbtišču so pozlačeni ornamenti (pravo zlato), pa tudi žigi za dekorativne ornamente so ročno izdelani in narejeni po klasičnih predlogah. Vsebinsko je na 1056 straneh objavljen slovenski stan-

stoletja. Več si lahko ogledate na spletni strani: www.mladinska.com/biblija.

slikovne Biblije, edinstvene, luksuzne izdaje Svetega pisma (svete pisave) z več kot 300 slikami iz knjige rokopisov od 12. do 15. stoletja, ki so bile varovane v Avstrijski narodni knjižnici. Biblija je bila izdana v omejeni seriji 1000 izvodov, izšla pa bo

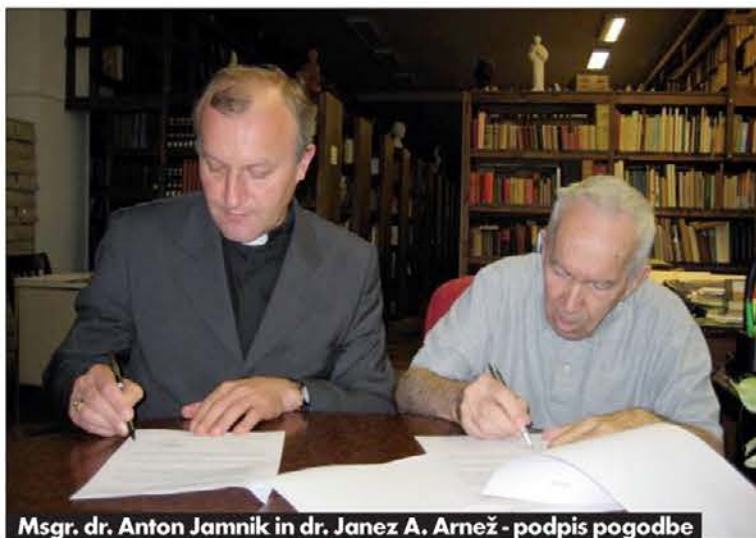
v zadnjih letih, je opremljena z zlato obrezo, oblečena v usnje in spravljena v leseno skrinjo, oblazinjeno s plišem. Vsak izvod je ročno narejen unikat, katerega izdelava združuje tradicionalno postavitvev knjige iz srednjega veka in moderne tehnike.

Ljubljana / Ob nastajajočem katoliškem visokošolskem zavodu Podpis pomembne pogodbe

Katoliški inštitut in Raziskovalni inštitut Studia slovenica sta v torek, 21. oktobra 2008, sklenila pogodbo o vključitvi knjižne, arhivske in umetniške zbirke dr. Janeza A. Arneža v visokošolsko oziroma univerzitetno knjižnico nastajajočega katoliškega visokošolskega zavoda. Pogodbo so podpisali msgr. dr. Anton Jamnik, dr. Janez A. Arnež in mag. Andrej Naglič. Katoliški inštitut, ki ga je septembra letos ustanovila Slovenska škofovska konferenca, s pomočjo sponzorjev in donatorjev razvija in izvaja projekte, ki vodijo k izpolnitvi pogojev za opravljanje visokošolske in raziskovalne dejavnosti v Cerki na Slovenskem. Cilj te dejavnosti je ustanovitev visokošolskega zavoda in akreditacija študijskih programov, ki bodo

postopoma omogočili preoblikovanje samostojnega visokošolskega zavoda v katoliško univerzo. Vitalno dejavnost visokošolskega zavoda bosta predstavljali raziskovalna infrastruktura in knjižnica. Knjižna, arhivska in umetniška zbirka dr. Janeza A. Arneža, ki jo trenutno vodijo, hranijo in urejajo v prostorih Zavoda sv. Stanislava v Šentvidu nad Ljubljano, na podlagi sklenjene pogodbe postaja sestavni del nastajajočega univerzitetne knjižnice. Obsega okrog 60.000 knjižnih del, nad 600 periodičnih tiskov, okrog 1200 skatel arhiva in umetniško galerijo z deli priznanih umetnikov. V zbirki Studia slovenica bodo

tudi v prihodnje ostale publikacije slovenskih izseljencev

Msgr. dr. Anton Jamnik in dr. Janez A. Arnež - podpis pogodbe

(t. i. Zdomska slovenica), knjižna in etnična geografija dr. Jožeta Velikonje, arhiv in umetniška galerija z več deset plastikami, risbami in deli umetnikov (npr. g. Goršeta in ge. Remec), vsa ostala knjižna in periodična dela pa bodo postala integralni del visokošolske knjižnice. Katoliški inštitut bo ohranjal celovitost zbirke in preprečeval njeno vsebin-

sko in fizično drobljenje. Zagotavljal bo prostorske, materialne in kadrovske pogoje za strokovno vodenje, hranjenje in urejanje zbirke v sodelovanju z njenim soustanoviteljem dr. Janezom A. Ar-

nežem. Raziskovalni inštitut Studia slovenica je bil leta 1957 ustanovljen z namenom izdajanja knjig o Slovencih in Sloveniji v angleškem jeziku ter zbiranja tiskanega in pisnega gradiva, ki so ga Slovenci ustvarili v tujini. Soustanovitelji inštituta so bili g. Erik Kovačič, g. Valentin Leskovšek in g. Janez A. Arnež, ki so bili sodelavci kongresne knjižnice v Washingtonu. Arhivsko društvo Slovenije je letos za izjemne zasluge na področju zbiranja in ohranjanja arhivske dediščine Raziskovalnemu inštitutu Studia slovenica podelilo Aškerčevo nagrado. Dodatne informacije dobite v Tajništvo za pripravo katoliške univerze, tel. 01/420-47-69, e-naslov: tajnistvo.univerze@rkc.si

mag. Andrej Naglič, Tajništvo za pripravo katoliške univerze

Kratke

V Vatikanu predpremiere filma o Janezu Pavlu II.

Papež Benedikt XVI. je 16. oktobra v Vatikanu gostil predpremierno predvajanje filma o predhodniku Janezu Pavlu II. Nad ustvarjanjem filma je bdela poljski režiser Pawel Pitera, zgodba pa temelji na spomih dolgoletnega osebnega tajnika Stanislaw Dziuwsa. Vest je po poročanju francoske tiskovne agencije AFP povzela Slovenska tiskovna agencija. "Film bo zagotovil, da Janeza Pavla II. ne bomo pozabili", je Dziuwsz povedal na novinarski konferenci in dodal, da mu je bil Karol Wojtyła "kot oče". V filmu so zbrani tako dokumentarni material kot tudi odigrani prizori iz zasebnega življenja nekdanjega papeža, kot se jih spominja kardinal Dziuwsz. Slednji je papežu Wojtyli ob strani stal skoraj 40 let, tudi pred letom 1978, ko je bil izbran za papeža. Dziuwsz je sicer že lani izdal knjigo z naslovom Življenje s Karolom, ki je bila prevedena v več deset svetovnih jezikov, tudi slovenščino. Samo na Wojtylovem rodnem Poljskem so prodali več kot milijon izvodov omenjene knjige. Med snemanjem filma, ki je nastajal v koprodukciji Vatikana, je na režiserskem stolčku sedel poljski režiser Pawel Pitera, vlogo pripovedovalca pa je odigral britanski igralec Michael York, ki je med drugim doslej igral v filmih Kabaret in Jezus iz Nazareta. Film so posneli tako v Vatikanu kot tudi v rojstnih Wadowicah na Poljskem in v Krakovu, kjer je Wojtyła služboval kot nadškof. Gre za uro in pol trajajočo zgodbo, med snemanjem katere je Vatikan prvič za svoje zidove spustil tuje kamere in hollywoodske igralce. Predpremierno so film, ki nosi naslov Pričevanje, predvajali v Vatikanu prav na dan 30-letnice izvolitve Wojtyle za papeža. Film, ki je posnet v poljski, italijanski in angleški različici, so predvajali isti dan tudi na Poljskem, urnik predvajanja drugje po svetu pa še ni znan.

Papež je vernike pozval k širjenju evangelija

Ob misijonski nedelji, ki smo jo obhajali 19. oktobra, je papež Benedikt XVI. na vernike naslovil poslanico. V njej je, kot poroča tudi Slovenska tiskovna agencija, spregovoril o potrebi po oznanjevanju evangelija in vse vernike pozval k njegovemu nenehnemu širjenju. Prav evangelij nudi odgovore na vprašanja, ki jih sproža negotovost današnjega sveta. Medtem ko je v svetu "po eni strani ogromno priložnosti za obetaven gospodarski in družben razvoj, je po drugi marsikaj takega, zaradi česar smo zaskrbljeni za prihodnost človeštva", je zapisal papež. Kot primere razlogov za skrb je navedel nasilje, revščino, tehnični napredek, ki ni umerjen v človekovo dostojanstvo in dobro, nekritično izrabo naravnih virov ter raznovrstne napade na človekovo življenje. Odgovor na vprašanja, ki jih sprožajo te negotove razmere papež vidi prav v evangeliju, ki človeštvu nudi osvoboditev. Ob tem kot zgled pri širjenju evangelija postavlja apostola Pavla, ki mu je Cerkev tudi posvetila letošnje leto. "Oznanjevanje Kristusa in njegovega odrešilnega sporočila je (...) neodložljiva dolžnost slehernega vernika", je v poslanici še poudaril Benedikt XVI. in dodal, da je "misijonarjenje odgovor na ljubezen, s katero nas ljubi Bog". Papež se je dotaknil tudi pomanjkanja duhovnikov in duhovnih poklicev, ki ga občutijo mnoge škofije in skupnosti posvečenega življenja, a ob tem poudaril, da Kristusova zapoved o širjenju evangelija med vsemi ljudstvi še naprej ostaja prednostna naloga, saj na oznanitev Kristusovega sporočila čaka še veliko ljudi. Tako škofe, duhovnike, mošeje in žene, ki opravljajo druge duhovniške poklice in laike je ob koncu pozval, naj neutrudno širijo evangelij.

Misijonska nedelja v Štandrežu

V organizaciji župnije in misijonskega krožka je bila v nedeljo, 26. oktobra, v župnijski dvorani Anton Gregorčič v Štandrežu prireditve, namenjena spoznavanju misijonskega dela in življenja. O tem je najprej spregovoril domači župnik Karel Bolčina, ki je na oder povabil Solange Degenhardt, ki je nekaj let živela in delovala v vzhodnoafriški državi Togo. Na odru jo je pričakala skupina mladih, ki so ji nato postavljali razna vprašanja o načinu življenja v tej državi in kaj je tam počela. Zvedeli smo, da se je tam poročila, da ima dva otroke, da je v Togu poučevala verouk in še marsikaj zanimivega. Dekleta in žene pa je uvajala v šivanje in kvačkanje. Ti tečajji so potekali kar na prostem, pod košatim mangom. Na vprašanje, kaj jo je najbolj pozitivno presenetilo, je bil odgovor, da so to medčloveški odnosi afriškega prebivalstva, ki so tako pristni in bogati. Njena

sklepna misel in sporočilo sta zato bila, ne bodi srečen sam, ampak deli svojo srečo z drugimi. V drugem delu misijonske prireditve je nastopila štandreška mladina z modernimi plesnimi motivi, povzetimi iz filmskih uspešnic. Ob sodelovanju Alessandre Schettino in Daniele Puja je plesne gibe oblikovala Kristina Di Dio. Žene misijonskega krožka pa so pripravile srečolov z bogatimi dobitki.

Msgr. dr. Anton Jamnik in dr. Janez A. Arnež - Zbirka Studia slovenica

Kratke

Predstavitev čezmejnega dela dveh konzult

Minuli teden sta predsednika obeh konzult za vprašanje slovenske narodnosti v mestu in goriški pokrajini na goriški občini predstavila opravljeno delo, predvsem pa s kolegi iz Nove Gorice spregovorila o tem, kako naprej. Ivo Cotič in Peter Černic sta na sestanku z odbornikoma Petarinom in Demartinovo tudi spregovorila, kakšne bi bile potrebe, da se še poglobi čezmejno sodelovanje na vseh področjih, od kulturnega do vsakodnevnih stikov, ki so zelo pomembni.

Spominska svečanost v Zdravščinah

Prejšnjo soboto, 25. oktobra, je bilo v nekdanjem fašističnem taborišču v Zdravščinah pri Zagraju ganljivo prijateljsko srečanje. Pred stavbo nekdanjega taborišča stoji danes spominska plošča z verzi goriške pesnice Ljubke Šorli (Skoz trpljenje nas žlahtni usoda. / Ena vera je, en klic: Svoboda.), ki je bila sama tu internirana leta 1943 po daljši in strahotni Collotijevi mučilnici v ulici Bellosguardo v Trstu. Na srečanju so bili med drugimi prisotni goriški nadškof msgr. Dino De Antoni, županja iz Zagraja E. Pian ter več duhovnikov, med katerimi je bil tudi škofov vikar msgr. Oskar Simičič. Nadškof je v spremstvu prisotnih duhovnikov in skupno s številnimi prisotnimi opravil molitve. Tako nadškof kot županja sta poudarila pomen slovesne proslave in delež, ki so ga imeli zaprti slovenski priporniki med zadnjo vojno.

Slavje v Zdravščinah je organiziralo društvo Concordia et Pax, ki je še malo prej v Tolminu ob prisotnosti kopskega škofa msgr. Metoda Piriha imelo podobno srečanje.

Svetnik Igor Gabrovec v Sovodnjah

Sekcija Slovenske skupnosti iz Sovodenj obvešča, da bo v petek, 31. oktobra, deželni svetnik Igor Gabrovec na obisku v občini Sovodnje ob Soči. Najprej si bo v popoldanskih urah ogledal občinski teritorij, nato se bo srečal z občinsko upravo in se v Kulturnem domu v Sovodnjah udeležil javnega srečanja v zvezi z razlastitvami ob širjenju avtocestnega odseka Gorica-Vileš.

Sekcija SSK vabi vse somišljenike, prijatelje in zainteresirane, da se udeležijo srečanja z deželnim svetnikom, ki bo po javnem srečanju v gostilni pri Francetu v Sovodnjah (približno ob 19.30), kjer bo tudi možnost, da se mu predstavijo morebitne problematike.

Ustanovno srečanje mladinske sekcije SSK

Goriška sekcija Slovenske skupnosti vabi mlade, da se udeležijo ustanovnega srečanja mladinske sekcije v okviru pobude Mladi za mlade. Sekcija nastaja v okviru stranke z namenom, da mlade približa politiki in vsemu temu, kar je s politiko povezano. Ustanovna seja bo v sredo, 5. novembra, ob 19. uri, na goriškem sedežu stranke (Drevored 20. septembra 118). Predstavljene bodo smernice za prihodnje delovanje sekcije, izvoljeno bo tudi predsedstvo. Za več informacij pišite na: gorica@slovenskaskupnost.org

Lep dogodek na Peči

Tudi v naši vasi na Peči je letos kar živahno. Imeli smo žalostne in vesele trenutke: pogrebe, poroke in krste in razne obletne porok. Pridružili smo se in sodelovali smo celo pri posvečenju diakona g. Mirka Butkoviča. V soboto, 18. oktobra, smo praznovali še 40 let skupnega življenja naših zvestih faranov Vidkota in Nade Čevdek. Čeprav sta želela ta življenjski mejnik praznovati potih, se je pač zgodilo, da jima je naš župnik Viljem Žerjal osebno čestital in čestitkam so se ob koncu bogoslužja pridružili še ostali verniki, na koro pa je zadonela vedno lepa Marija skoz življenje. Tega dogodka so se s slavlencema veselili sin in hčerka z družinama, vnukinja, sorodniki in mnogi prijatelji. Naša Mati Marija naj ju spremlja še naprej. Molitve, prošnje in zahvale naj napolnjujejo še njuno nadaljnjo skupno pot. Naklonjeno naj jima bo zdravje, tako da bi nazdravila še ob 50-letnici skupnega življenja. / MŽ

Pogovor s pokrajinsko odbornico Maro Černic

Kaj delajo javne uprave za rešitev problema divjih prašičev

Problem prevelikega števila merjascev v nekaterih predelih Goriške in Škode, ki jo povzročajo, postaja vedno hujši. Javne uprave iščejo najboljše načine, da bi ga rešile, toda pri tem prihaja žal do zapletov zaradi različnih dejavnikov. O zadevi smo se pogovorili s pokrajinsko odbornico Maro Černic, ki je med drugim zadolžena za zaščito okolja in lov.

“Problem je ta, da je število divjih prašičev v naših Brdih zelo visoko glede na prostor, v katerem živijo”, je takoj šla in medias res odbornica. Ta prisotnost ustvarja velike probleme z ekonomskega vidika, saj so vidnorodna Brda pomemben dejavnik našega gospodarstva; poleg tega gre za velike živali, ki so zato lahko tudi potencialno nevarne za človeka. “Ena izmed kompetenc pokrajinske uprave je ta, da povrača škodo, ki jo utrpijo kmetje”. Ti lahko vložijo prošnjo na pokrajini, navedejo dokazne škode, ki so jo povzročile divje živali (letos je bilo tudi veliko srn in ptic), nakar uprava povrne škodo. Lani so na provinci za poravnavo škode, ki so jo povzročili divji prašiči, prejeli okrog 20 prošenj. “To je osnovna kompetenca, za katero je pokrajina zadolžena po zakonu”. Iz deželnega finančnega zakona namreč prejema približno 80 tisoč evrov za celo pokrajino (in torej ne samo za briško območje!), ki jih nato porazdeli. Sklad je porazdeljen na različne sklope: tretjino namenjajo povračilu škode, ostalo pa sredstvom oz. prispevkom za kmete, ki želijo nabaviti najrazličnejša sredstva, s katerimi lahko preventivno omejijo škodo; t. i. “električni pastir” je samo eden izmed možnih načinov, ki zna biti tudi zelo učinkovit. “Po mojem je namreč najbolje, da naredimo, kar se le da, da škodo preprečimo, saj je povračilo škode v bistvu neznanostno v primerjavi s stvarno škodo, ki jo lahko ima kmet oz. vinar”. Pokrajinska uprava se je že tretje leto aktivirala z drugimi posegi in projekti, ker je situacija res huda. “Lotili smo se dveh projektov, ki sta že imela določen učinek”. Prvi sloni na tem, da bi se izognili hujšim “incidentom” s temi živalmi; v Podgori se namreč npr. spuščajo s Kalarije in prihajajo celo na vrtove in dvorišča zasebnih hiš. Problem je v tem, da jim ljudje sami dajejo hrano. Obstaja tudi občinski odlok iz leta 2005, po katerem je prepovedano dati jesti merjascem, vendar ljudje to počenajajo vseeno, ker se navdušujejo nad tem, da jih lahko gledajo od blizu. “Obstajajo osebe, ki jim je težko dopovedati, da je treba živali opazovati samo v njihovem naravnem ambientu”. Živali se na ugodne pogoje hitro privadijo; “poleg tega ne moremo vedeti, kako lahko reagirajo, sploh pa lahko prinašajo tudi bolezni, kar je še najbolj zaskrbljujoče”. Ker so te živali zelo pametne in se ljudi ne bojijo, se zato tudi približajo bivališčem. Zime so v naših krajih vedno bolj zmerne, hrano jim dajejo ljudje, zato so tu našle primeren in ugoden habitat. Vsako leto se rodi veliko mladičev, med katerimi je tudi umrljivost vedno nižja. Pa še to: na briškem področju se gozdnata površina vedno bolj krči, z njo pa tudi njihov naravni ambient. Zaradi vsega tega jih lahko srečamo tudi po cestah (npr. v Grojni) in na železniški progi (zlasti v okolici Moša), ki vodi od Gorice proti Furlaniji. Tudi to predstavlja hud problem za varnost ljudi. Kdor npr. povozijo divjega prašiča, lahko dobi tudi povračilo škode, “seveda če dokaže, da se je sofer držal vseh cestnih pravil, da ni bil vinjen, da se ni mogel izogniti živali itd”. Da bi v Podgori omejili približevanje merjascev hišam, igrišču in drugim javnim objektom, se je pokrajina poslužila posebnega sredstva, ki ga uporablja tudi nemiška avtocestna družba in divjega prašiča odbija: gre za peno, ki ima poseben vonj po medvedu ali volku, merjasčevih naravnih sovražnikih. S tem preparatom naredijo pravi kolobar okrog izbranega območja; “videli smo, da je stvar učinkovita”. To je pa možno narediti na omejenih površinah. “Kmetom smo svetovali tudi postavitev električnih pastirjev na

Foto Bumbaca

treh žicah, ki žival močneje stresejo, in ne samo na eni; kjer so to storili, so z rezultati zadovoljni, saj preprečijo škodo do 90%”, je še povedala odbornica. V Brdih sicer ni lahko povsod postavljati teh posebnih “pastirjev”.

To so pobude in kompetence pokrajinske uprave, ki naredi še več kot to, za kar je zadolžena. Deželna uprava je s svoje strani zadolžena za letni načrt odstrelov različnih vrst živali. Briška lovska družina, katere predsednik je Mario Leopoli, zelo dobro in učinkovito dela, kar se tiče prav divjih prašičev, saj deželna navodila uresničuje dejansko stoodstotno. “Očitno so pridni tudi lovci, saj merjasca ni tako enostavno loviti”. Problem pa je v tem, da število odstrelov, ki ga odobri dežela, ni realno, saj dežela nima v rokah primernih podatkov glede popisa “populacije”, da bi lahko določila pravilno število odstrelov. “Ne gre za to, da iztrebimo divje prašiče, saj bi to bilo zgrešeno tudi z vidika okoljskega in ekološkega ravnovesja”. Vendar je potrebno omejiti populacijo glede na površino, na kateri živi. Dežela niti ne upošteva, “da so Goriška Brda le majhen del večjega briškega območja, Slovenskih Brd, in da je tudi to območje del še večjega konteksta, v katerem se živali premikajo. Divji prašič lahko naredi brez težav od 40 do 50 km na dan”. V zadnjem načrtu deželna uprava navaja, da naj bi bilo v naših Brdih 83 merjascev; “to je utopičen podatek, saj živimo ob meji”. Pred leti pokrajina imela nalogo,

da je tudi s pomočjo zunanjih sodelavcev popisovala število živali, da bi ga posredovala dalje, kar sicer ni lahko, “saj je treba živali prešteti, kar pa ni enostavno”. Če se hoče omejiti populacija, je treba žal streljati na samice, ki sploh vodijo to “matriarhalno družbeno strukturo”. Če naletiš nanje, srečaš trop. Samci so samotarji, družino sestavljajo samice z mladiči. Pokrajina namerava sklicati novembra meseca t. i. zeleno omizje, na katerem bi s kmečkimi organizacijami in lovskimi družinami pripravili

dokument, ki ga bodo nato poslali na deželo odgovornemu odborniku. “Govorili bomo tudi o tem, da je treba upoštevati tudi mejo, torej isto geografsko območje. Živali se prosto premikajo”. V Sloveniji in Italiji veljajo tudi drugačne politike, ki nimajo dosti skupnega. “Naša dežela mora zato upoštevati to dejstvo, če hoče rešiti problem. Poleg tega bomo vprašali, naj bo v Brdih lov na merjasce odprt čez celo leto; naš cilj je namreč znižati populacijo divjih prašičev in jo imeti pod nadzorom. To pričakujejo tudi naši kmetje”. Lovci z obeh strani meje sodelujejo, na institucionalni ravni pa ni stikov. Pokrajina je pripravila tudi praktičen priročnik o tem, kako se uporablja električni pastir; kdor želi, ga lahko najde v palači pokrajinske uprave. Tam lahko najde tudi potrebne informacije. Kdor želi, se lahko obrne tudi do rajonskih svetov, ki so za taka in podobna vprašanja vedno na razpolago. “Krajevna skupnost lahko pove, kaj misli, lahko sensibilizira ljudi, dosti več pa ne more. Walter Bandelj v Podgori in Lovrenc Persoglia v rajonu Pevma-Štnaver-Oslavje si veliko prizadevata, besedo pa ima občina, ki doslej glede tega vprašanja ni naredila skoraj nič”.

DD

Foto JMP

V okviru že utečenih pogovorov, ki jih v dvorani Tuma v KB Centru v Gorici organizira in vodi predsednik goriške sekcije SKGZ Ljivo Semolič, je bil minul teden naravnost imeniten pogovor o jeziku. Jezik na robu je bil naslov večera, na katerem sta univ. prof. Miran Košuta in dr. Matejka Grgič, oba izvrstna poznavalca slovensčine in literature, spregovorila o jeziku na način, ki ga nismo vajeni: strokovno, umirjeno, z optimizmom in vedrino, ki ju nujno potrebujemo. Plodna debata žal (premalom) številnih udeležencev večera je pokazala, kako potrebni, naravnost nujni so taki pogovori.

V torek, 21. oktobra, je Mladinski dom obiskala ravnateljica srednje Šole Trinko in Didaktičnega ravnateljstva Gorica iz ul. Brolo Elisabeta Kovic. Po srečanju z gojenci se je pogovorila z vzgojiteljicami. Na krajšem sestanku s predsednikom in ravnateljem MD je poglobljevala vzgojno dejavnost ustanove, njeno stanje in težave. Govorili so tudi o sodelovanju med šolami in MD. Potrjena je bila razpoložljivost MD, da po potrebi prisloži na pomoč šoli in dijakom pri organizacijskih zadevah in prevozi, kar se sicer dogaja že od vsega začetka.

Devetnajsti pohod na Sabotin

Tridnevno praznovanje v Štmavru

Ob letošnjem 19. pohodu na Sabotin je KD Sabotin iz Štmavra priredilo kar tridnevno praznovanje. V petek, 24. oktobra, je bila predstavitev knjige Erike Jazbar in Zdenka Vogriča, Gorica – vodnik po mestu in po sledovih slovenske prisotnosti. V pogovoru z njima je publika lahko izvedela marsikaj o nastanku knjige in fotografij, ki jo krasijo. Fotografije sta namreč priskrbeli Zdenko in Marko Vogrič in so pomembno dopolnili k zanimivemu tekstu. Knjiga punuja sprehod po Gorici, ki se začne na gradu, tam, kjer je mesto nastalo. Nato nas vodi skozi spodnje mesto in Podturn do Travnika, kjer nam ponudi sprehod po nekdanji Gosposki ulici do Goriškega, tam pot zavije na Placuto, od tod pa po Drevoredu XX. septembra naravnost na Korzo. Nazadnje pa nas pospremi še v okoliške vasi, ki spadajo v goriško občino, Štandrež, Podgoro, Pevmo, na

jasen dokaz, da v Gorici so Slovenci, da so tu že od nekdaj in da dajejo pomemben doprinos goriški stvarnosti. V petkov večer je bil vključen tudi pogovor o razstavi Zdenka Vogriča, Fotografije. Avtor je povedal, da je za to razstavo izbral večina fotografije, ki prikazujejo briško pokrajino in vinograde. Publiki je razkril, da traja njegova ljubezen do fotografije že veliko let, odkar je kot otrok prejel v dar svoj prvi fotografski aparat. Razmere so se medtem že korenito spremenile, tehnike so vedno modernejšje, čeprav sam še vedno najraje uporablja diapozitive. Gorico je ujel v objektiv v različnih trenutkih, zato je lahko pu-

Foto DP

moški pevski zbor Štmaver, nato pa je glasbeno spremljavo prevzel Leone Gaier, ki je s klasično kitaro popeljal publiko v svet glasbe. Večer je nosil naslov Posočje – Isontinia. Glavni pečat sta mu dala goriška pesnika Dario Marangotto in Tomaž Vetrh. Dario Marangotto piše že več let v goriškem dialektu. Rad opisuje preproste ljudi in goriško življenje, saj je štmavski publiki predstavil pesmi, ki govorijo o skokih s pevskega mosta, babici, goriških ljudeh itd. Tomaž Vetrh raje opisuje svoja čustvena stanja, intimo, publiko pa je presenetil s pesmijo Štmaver, ki jo je napisal ravno za to priložnost.

Zelo zanimive so bili tudi diapozitivi Tullia Marege in Gigliole Colaig, ki sta predstavila stare razglednice in fotografije, obenem sta osvetlila tudi določene manj znane zanimivosti. V nedeljo, 26. oktobra, je bil vrhunec praznovanja. Spet so se številni ljubitelji pohodništva odpravili na Sabotin. K uspehu je zagotovo prispevalo tudi izredno sončno in toplo vreme, ne gre pa pozabiti truda štmavskih kulturnih delavcev, ki so goste sprejeli z lepo dobrodošlico. Na vrhu Sabotina so nudili

topel čaj, ki se ob takih priložnostih vedno prikaže. Ob 10.30 je domači župnik Marijan Markežič daroval sveto mašo. Pohodniki pa so lahko nadaljevali druženje na dvorišču štmavrskega društva. Društvo je letos pripravilo zanimivo presečenjenje: tekmovalje v briškoli z bogatimi gastronomskimi nagradami. Jesenski pohod je bil zelo uspešen. Neutrudni člani društva upajo, da bodo tudi februarja želi podoben uspeh. Taktat bodo namreč pripravili tridnevno praznovanje sv. Valentina, s plesom pod ogrevanim šotorom.

SR

Slavica Radinica, Erika Jazbar, Zdenko Vogrič (foto DP)

Oslavje in v Štmaver. To ni prva knjiga take vrste, pač pa je že druga izdaja. Dobra prodaja prve izdaje je botrovala temu, da sta se avtorja odločila za ponatis in za dopolnjen opis določenih področij. Knjiga je jasen dokaz, da je Gorica živo mesto, v nenehnem nastajanju in spreminjanju, saj je sama avtorica, Erika Jazbar, priznala, da bi lahko že sedaj, nekaj mesecev po izdaji, dodala kaj novega. Istočasno je knjiga

bliki povedal, kako se je v vseh teh letih spreminjala. Večer sta s petjem popestrila moški pevski zbor Štmaver, pod vodstvom Nadje Kovic, in dekliska vokalna skupina Bodeča neža, pod vodstvom Mateje Černic. Dekletom gre posebnega pomena, saj so pred kratkim osvojile pomembno nagrado na tekmovanju v Riminiju. Sobotni večer je bil posvečen poeziji. Uvodne note je zapel

V goriškem Kulturnem domu

Ob potujoči Trubarjevi razstavi

Tudi na Goriškem smo Trubarjevemu letu posvetili več pobud in prireditev. Prva je bila v Kulturnem centru Lojze Bratuž 29. aprila, dne 30. oktobra bo Trubarja počastil goriški klasični licej, poimenovan po velikem Slovencu, vrh pa so proslave dosegle ob odkritju Trubarjevega kipa v Rubijah 11. maja. Poleg teh treh so bile seveda še druge, enako pomembne. Taka je

npr. potujoča razstava Primož Trubar – Veliki neznan Evropejec, ki je bila na ogled v okviru študijskih dnevov Draga in Opčinah, v Čedadu in Trstu ter je od 24. oktobra do 8. novembra v goriškem Kulturnem domu. Organizirali so jo SKGZ, SSO in NSK, Konzulat RS, Zavod za kulturo in turizem Velike Lašče ter Javni zavod Trubarjevi kraji. Na odprtju v Gorici so spregovorili ravnatelj Kulturnega doma Igor Komel, predsednik SKGZ Rudi Pavšič, po-

slanka v slovenskem parlamentu Alenka Jeraj, v imenu avtorjev razstave pa Metka Starič. Osrednji govor je imela Alenka Florenin. Lepo urejeno štirjezično razstavo vsebinsko dopolnjujeta dokumentarec o Trubarjevih krajih in štirjezični katalog. Ob vsem tem je treba opozoriti na pomanjkljivost, in sicer na dejstvo, da Trubarjevo potovanje po Goriškem na razstavi nima pravega poudarka. Sam je baron Ungradu 9. decembra 1563 pisal, da je na povabilo grofa Jurija Thurna prišel v Gorico in 14 dni pridigal nemško, slovensko in italijansko v hiši gospodov Eckov in v Rubijah. Tudi v pripisu k pismu z dne 20. decembra 1579 deželne-

mu glavarju in kranjskim odbornikom piše, da ga je Bog v pridigarjski službi skozi 50 let vodil iz kraja v kraj v veliki nevarnosti in smrtnih boleznih. Pri tem navaja ljubljano, župnikovanje v Loki pri Zidanem mostu in v Šentjerneju na Dolenjskem, pridiganje v Celju, Trstu in v nekaterih nemških krajih. Nato je bil pridigar deželnih ustanov na Kranjskem, v Goriški grofiji in pozneje spet na Nemškem. Trubarjeva navdoba Goriške pomeni, da je bilo zanj pridiganje v teh krajih prav tako pomembno kot drugje. Tudi zato ni prav, da ob razstavah na to pozablamo in tega ne upoštevamo.

LB

KULTURNI DOM Komigo

Ob vinskih hlapih konec letošnjega niza komedij

Epilog letošnjega gledališkega festivala komičnega gledališča v slovenskem, italijanskem in furlanskem jeziku, Komigo, ki ga prireja Kulturni dom Gorica in kulturna zadruga Maja, v sodelovanju z ZSKD, Kinoteatrom, združenjem Terzo Teatro iz Gorice in glasbenim festivalom Across the border 2008 in ob pokroviteljstvu dežele FJK, goriške občine in pokrajine ter SKGZ, se je zapisal v soboto, 18.

oktobra, ko je bila na sporedu zadnja predstava letošnjega trijezičnega niza zabavnih iger. V goste je prišla gledališka skupina Fortifluidi iz Trevignana (Treviso) s farsično igro Tren de vin (2005) avtorjev Marca Cadorina in Ermanna Perinotta, ki je tudi podpisal režijo. Predstava je imela velik uspeh na lanskem festivalu Castello di Gorizia 2007, ki ga prireja Terzo Teatro, in se na njem povzpela na prvo mesto.

Resnici na ljubo pa je treba povedati, da je uprizoritev imela več kot kakšno hibo. V odločno predolgi vsebini se je na prizorišču, v kavarniškem prostoru na postaji, zvrstila vrsta prizorov, ki niso bili nič drugega kot nekakšni dolgovezni skeči, v katerih so se sicer s komičnimi trenutki in humorističnimi opisi bolj ali manj smešnih likov izkazali nastopajoči igralci. Nekateri so se s hudomušno prepričljivostjo prelevili tudi v ženske figure in jih odigrali v groteskni luči. Posrečena sta bila predvsem lika starejših varovank doma za upokoje, ki se srečata v kavarni in pod megljo skleroze razpredata pogovor o vsakdanjih stvareh. Ker se je vse dogajanje sukalo okoli vinske ka-

pljice, je od protagonistov izstopal pijanček, ki se kljub ženinim klofutam tako rad smuka okoli bara na postaji in si namaka žejne ustnice v poživiljajočem vinu, ki podarja omamo in pozabo na vsakdanje težave. Povezovalna nit prizorov je natak-gospodar lokala, v danem kontekstu preveč fin gospod, ki se izraža v lepem jeziku in zelo rad posluša resno glasbo. Zato se v baru zmeraj oglašajo arije iz znanih oper, kar se, gledališko gledano, prav nič ne sklada s kar plehko vsebino predstave, v kateri pleiada nastopajočih oseb med čakanjem na vlak srkne kozarček in skuša v rutinski vsakdanjosti ujeti bežne trenutke malih užтков.

IK

telja Mitja Bitežnika Jože Velikonja, ZDA, 100 evrov.

Obvestila

Klasični licej Primož Trubar vabi na proslavo ob 500-letnici rojstva Primoža Trubarja, ki bo v četrtek, 30. oktobra 2008, ob 20.30 v prostorih Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici.

SSG vabi v torek, 4. novembra, ob 20.30 v goriški Kulturni dom na izredno ponovitev - vabilo k abonmaju - predstave Maraton v New Yorku E. Erbe, v režiji Mihe Goloba.

Goriška sekcija Slovenske skupnosti vabi mlade, da se udeležijo ustanovnega srečanja mladinske sekcije v sredo, 5. novembra, ob 19. uri na goriškem sedežu stranke (ul. XX. Septembra 118).

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško obvešča, da bo avtobus za martinovanje 8. novembra odpeljal iz Doberdoba ob 15.45, nato s postanki na Poljanah in Vrhu, v Sovodnjih, Štandrežu, Podgori pri športni palači in pri pevskem mostu (pri vagi). Priporočajo točnost.

Darovi

Za CRO v Avianu: ob smrti Mirande Meola vd. Drogshig sestre Elena, Anna in Loretta Drogshig 150; v spomin na pok. Karmelo sin Silvano 25, svakinji Ida in Malka 60, Bruna Visintin in Nevio Soardo z družinama 70; Bogdan Šuligoj in Karlo Primosić 100; v spomin na Karmelo Visintin por. Devetti darujejo družine Devetak Carlo in Rosina, Devetak Claudio in Loretta, Cadenar Silvano in Ivana ter Pizzamiglio Giordano in Lucia 170 evrov.

Za misijone: v spomin na pok. Lojzeta Humarja Franc Podveršič 50 evrov.

Za Novi glas: v spomin na prijat-

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 31.10. do 06.11.2008)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvenca-mi za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 18.30 do 19.30, na soboto ob 15. uri. Spored:

Petek, 31. oktobra (v studiu Andrej Baucon): Ob domačem ognjišču: domače viže, zborovski kotichek, iz krščanskega sveta, zanimivosti in humor.

Sobota, 1. novembra (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v beneškem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 3. novembra (v studiu Andrej Baucon): Sodobni sound, živemu se vse zgodi, vroči šport in rubrike, obvestila in zanimivosti.

Torek, 4. novembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki in našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 5. novembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Brinje, zimzeleni kraški grmič - Izbor melodij.

Četrtek, 6. novembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Pri težavah s krčnimi žilami in odprtimi ranami se obrnite na Center za zdravljenje venskih bolezní v Portorožu, tel. 00386 31 837218

Prosvetno društvo
ŠTANDREŽ

Pod pokroviteljstvom
Zveze slovenske katoliške prosvete
Združenja cerkvenih pevskih zborov

tebi spomin budi

Koncert ob 80. obletnici rojstva skladatelja Stanka Jericija

Izvajajo
Alessandra Schettino, sopran
Mirjam Pahor, mezzosopran
Goran Ruziczer, bas

Marco Colella, orgle
Roberto Caterini - Francesco Ivone, trombenta
Erik Žerjal - Rok Furlan, pozavna

Mešani pevski zbor Štandrež
Dirigent: David Bandelj

Štandrež cerkev sv. Andreja ap.

Petek, 7. novembra 2008 ob 20.30

JAVNI RAZPIS

PRIZNANJE KAZIMIR HUMAR

- 1) Zveza slovenske katoliške prosvete, Kulturni center Lojze Bratuž in Združenje cerkvenih pevskih zborov podeljuje priznanje društvom in organizacijam ali posameznikom na osnovi utemeljitve predlagateljev in po presoji organizacij, ki priznanje podeljujejo.
- 2) Predloge za priznanje zbira Zveza slovenske katoliške prosvete na podlagi javnega razpisa.
- 3) Priznanje se praviloma podeli v mesecu februarju za ustvarjalne dosežke, za pomemben prispevek k razvoju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti, za publicistično delo in za izjemne dosežke pri organizacijskem delu na kulturnem področju.
- 4) Priznanje lahko prejmejo tisti, ki delujejo v goriškem prostoru.
- 5) Predloge za priznanje je treba oddati do 31. decembra 2008 na naslov: Zveza slovenske katoliške prosvete - 34170 Gorica-Gorizia, Drevored 20. septembra, 85, s pripisom na ovojnico: "Predlog za priznanje"

Trst / Gledališče Rossetti Alvin Ailey, naj pojejo telesni gibi

V soboto in nedeljo, 18. in 19. oktobra, je newyorška plesna skupina Alvin Ailey odprla letošnje plesno sezono, za katero je tržaško gledališče Rossetti tudi letos pripravilo številna kakovostna srečanja. Med akterji letošnjih večerov bodo namreč Državna plesna skupina iz Sofije, plesna skupina Državnega romunskega gledališča in svetovno znani Momix. Alvin Ailey American Dan-

ce Theater sestavlja devet parov, ki še sedaj, po petdesetih letih, nadaljuje delo, ki ga je leta 1958 začel plesalec, po katerem je skupina dobila ime. Sprva je bila to družba samih črni-

cev, ki si je zastavila kot cilj - in celo poslanstvo - širiti po svetu afroameriško kulturo in ameriški moderni ples. In res, obiskala je že vseh pet celin, med svoje elitne nastope pa lahko prišteva tudi tistega v gledališču Mariinskij v Sankt Peterburgu. Po smrti ustanovitelja, ki je v svoji karieri izdelal kar 79 koreografij, je njegovo vlogo sprejela Judith Jamison, ki še sedaj vodi skupino v duhu proslavljanja plesa kot sredstva za spominjanje preteklosti, proslavljanje sedanosti in pogumno gledanje v prihodnost.

Večerna ponovitev se je pričela s koreografijo "Night Creature", ki jo je leta 1974 sam Ailey sestavil na glasbeni podlagi Dukeja Ellingtona. Ameriške skladatelje so tudi posvečeni ti gibi, ki ponazarjajo živalske nagone in nočne obrede z mešanico jazz, boogie woogie

in arabesque-korakov. Ti so bili tako izvrstno usklajeni z zvoki, da se je zdelo, kot da bi sama telesa posameznih plesalcev proizvajala ritme in melodije.

Sledilo je delo Roberta Battleja "Unfold". Le en par se je na Charpentierjevi kantati senzualno plazil po odru in pretvarjal lirске besede v mehke, nenavadno prožne gibe. Z "Love Stories" se je Judith Jamison izkazala za vredno Alvinovo naslednico, saj je izvrstno znala izkoristiti luči, da je v trenutku spremenila prizorišče. Vseh osemnajst plesalcev se je poslovalo z najpomembnejšo Aileyjevo koreografijo "Revelations" iz šestdesetih let. Ta predstavlja pravo afroameriško kulturno dediščino, ki je kljub občasni žalosti vedno prepojena z upanjem. S prepletanjem najrazličnejših pesmi in ritmov - od spiritualov, gospela do holy bluesa - je izvajalcem uspelo popeljati gledalca skozi globoko afriško dušo: od trpljenja in bolečine do notranje, duhovne radosti.

Marta Lombardi

Prva številka Galeba Pravljice, pesmice... vabijo k branju

Iz počitniške sinjine se je med učence vrnil Galeb, mladinska revija, ki jo izdaja Zadruga Novi Matajur - Čedad in katere odgovorni urednik je Igor Gabrovec. V 55. letu svojega obstoja bo ponujal bralcem že utečene rubrike z zanimivimi pisarji, katerih zapise bodo kot vselej bogatili ljubke risbice z otroškimi nadhim izkušenih ilustratorjev. Svoj delež bodo seveda prispevali tudi mladi bralci z dopisi in z reševanjem križank in Galebovega kviza, ki se nanaša na prebrano vsebino. V prvi številki je polno risbic, ki so jih otrokom navdihnili obiska kmetije in plesne predstave o Martinu Krpanu ter srečanje s Tonetom Partljičem. Ob silnem slovenskem junaku so se razvneli učenci OŠ Fran Milčinski s Katinare. Svoj kotichek bodo tudi letos imeli odrasli, saj jim bo psihologinja Suzana Pertot po-

sredovala svoje strokovno znanje v rubriki za šolnike in starše; v septembrski številki se zaustavlja pri vplivu televizije na otroke. Strastni bralci bodo našli celo vrsto zgodbic, tudi v nadaljevanjih, ki jim bodo služile kot gradivo za nabiranje točk Bralne značke. Take vsebinsko prijetne zgodbe, ki bogatijo besedni zaklad, so Šolska miška Tatjana Kokalj; Dvojčka Patricije Peršolja; Križem kražem med prsti Marka Kravosa, o prepirljivih prstih in roki, ki jo spremlja ironično obarvana ilustracija Zvonka Čoha; Mama, koliko je ura Eveline Umek z razpoznavnimi ilustracijami Klavdija Palčiča, ki je s svojo risarsko roko opremil tudi Pravljice za Varjo Slavka Pregla; Punčka Robin in Zizijon, njen čudni prijateljček-porednež; Tjaša in Tijan, o dek-

lici in njenem plišastem medvedku, Žige Gombača. V hudo mušni pripovedi v nadaljevanjih Tinko in Tonko Berte Golob, ki jo dopolnjuje ilustracija debelolicih fantičev Vesne Benedetič, bodo bralci iz-

vedeli marsikaj zanimivega iz besedoslovja. Kako se žaba ponosno pojavlja v prisposodobah, bodo pa spoznali iz primerov,

ki jih navaja Klarisa M. Jovanovič. Na lahki krilih poezije se tokrat zibljejo pesmice Vse o zarjah Zvezdane Majhne, Šegava Mali zajček dolgouhec Martine Legiša, ob srčkani ilustraciji Štefana Turka, in nežna Svet nastaja iz dotika Bine Štampe Žmavc, opremljena s toplo ilustracijo Polone Lovšin. V septembrski številki je Galeb počastil 500-letnico rojstva velikega Primoža Trubarja z zapiskom na štirih straneh, Popotovanje k Trubarju, ki ga je pripravila Marjeta Zorec ob lepih barvnih fotografijah in Valvasorjevih bakrorezih. V Galebovo delavnico so vrača Jasna Merku', ki tokrat predstavlja, kako lahko tiskamo z vrvice. Tisti, ki se radi motovili po kuhinji, bodo po navodilih Škrobka pripravili okusne, "kanuje" iz bučk. Dober tek in veselo branje!

IK

SNG Nova Gorica / M. Krleža Leda Zablode preračunljive ljubezni

Zaradi finančnih krčenj in novega plačnega sistema za umetniško in tehnično osebje se je začetek abonmajske sezone v Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica, ki poteka pod naslovom Odjuga, ogrnil z megleno kopreno malodušja, a upajmo, da se bo to krizno obdobje na kakšen način razjasnilo in da bosta umetniška beseda in izraz, ki sta v tem Talijinem hramu osvojila blesteče vršace, spet nemoteno plemenitila ta naš goriški prostor. Premalo se namreč zavedamo, kako dragocen kulturni biser imamo v neposredni bližini; s svojimi igralskimi silami se namreč lahko ponosno postavi ob bok osrednjim gledališkim hišam v Sloveniji.

Kljub bolj mračnemu ozračju so se odrske luči v četrtek, 16. oktobra, praznično razživele in premierni publika je ob koncu predstave ob dolgotrajnem ploskanju večkrat priklicala na oder igralce, ki so pod razgaljajočo režijsko palčico Mateje Kolečnik, tretjič gostje v SNG Nova Gorica, ob dra-

maturški razčlembi Tee Rogelj in lektorskem vodenju Srečka Fišerja, uprizorili Leda, "komedijo o neki karnevalski noči v štirih dejanjih" hrvaškega dramatika Miroslava Krleža (1893-1981), prvič v slovenskem prevodu Andreja Inkreta, ki ohranja vso izpovedno moč izvirnega teksta in nabreklost baročnega besedičenja dramskih likov. Leda sklepa Krležovo trilogijo o Glembajevih, v kateri je avtor opisal povzpne podvige in zatoni družine, ki se je iz nižjega sloja prebela do meščanskega, se naučila tega duha in klavirno propadla. Komedija, katere dogodki se vijejo v eni sami noči in pred zoro, snema maske z obrazov petih protagonistov, dveh zakonskih parov, ki se zapredajo v prevare ljubezenskega trikotnika, in obubožanega plemiča z različnimi občasnimi službami za seboj, družinskega prijatelja, ki mu v galantnih pogovorih nikdar ne zmanjka besed in ohranja svojo vzvišeno držo, kljub temu da z veliko lahkoto lega k obema ženskama in natika

rogove "prijateljema". To sta slikar in veleindustrijalec, ki je ohranil svoje robato in okorno obnašanje, čeprav se kiti celo s slikarjem, čigar talent je že zdavnaj ugasnil in slika le še gnile pomaranče. Prav temu slikarju vitez, iz koristoljubja, piše laskave ocene, čeprav ve, da so njegova dela le kič, in se obenem zapleta v erotično razmerje z njegovo ženo, nekdanjim modelom in pevko, brez glasu. Le-ta vztraja v svojem zakonu samo zaradi gnotne gotovosti. Prav zaradi tega se tudi žena aristokratskega rodu ne bo ločila od moža bogataša. Njeno razmerje s slikarjem je varljivo, saj on sanja o mali Ledi, svojem modelu, ki pa ga bridko razočara, saj se požvižga na umetnost in se omoži z nekim nogometnim trenerjem. Čeprav se je pisalo l. 1930, ko je Krleža stkal svojo komedijo z dokaj grenkim okusom, se njena vsebina zdi vzeta iz našega časa. Tudi v sodobni družbi se okoli novonastalih bogatašev in njihove polne skleda sučejo izprijeni priskledniki, lepoticke in ljubice, ki jim je mar le za njihove mastne denarce. In prav v današnji čas

je uprta režija Mateje Kolečnik, ki krčevito, vztrajno in globoko grebe po odnosu med moškimi in žensko, ki se, kot v Krleževem delu, kaže kakor nenehni boj med spoloma. Zapleteno mrežo erotičnih razmerij brez ljubezni je prikazala v uglajeno finem slogu navidezne salonske elegancije, pod katero pa v dramskih likih tlijo razočaranja, samoljubje, sprenevanja, čustvena izpraznjenost,

pomanjkanje vrednot in ljubezenske igrice, v katere nihče ne verjame in se razblinijo kot puhla meglica ob nastajanju novega dne. Zora sicer ne bo prinesla nič

boljšega, vse bo ostalo po starem. Videz in ekonomska gotovost bosta vrtela kolesje dalje. To dekadentno kopreno, v katero je poudarjeno zavila režiserka svoj režijski koncept, so z odličnimi igralskimi kreacijami, večkrat z grotesknimi nadhim, izrazili igralci Bine Matoh, ki je ovil svoj lik v teza Oliverja Urbana, družinskega prijatelja, v precejšnjo mero cinizma, koristoljubja, ironije in dezi-

nire narekujejo prezir do moževih grobsti, a ji niso ovira za spletnje ljubezenskih intrig, ki kljub njeni lahkovernosti ne privedejo nikamor, razdražujejo le živce; Primož Pirnat, ki je sočno in plastično posebil Aurela, domišljavca v umetnosti in v erotičnih spletkah; ter Helena Peršuh kot slikarjeva žena Klara, ki si domišlja, ob ne ravno uspelem brzdanju živčne napetosti, da bo svoje nepotešene sanje in iluzije zapolnila s pevskim večerom romanc, in se prepusti Oliverju, čeprav ga prezira iz dna duše. Atmosfero razkošnega, a hladnega salona, v katerem kraljuje čustvena praznina, je poustvaril scenograf Ivo Knezović z oblazljenimi kavči in dolgimi belimi zavosami, skozi katere pronica modra svetloba, ki jo je kot vselej mojstrsko vanje usmeril Samo Oblokar. Zelo sugestivna je sklepna scenska podoba, ko se zavese razgrnejo in dejanje poteka pod gostim "sneženjem", ki podčrtuje melanholični "srečni" konec igre. Da igra sega v naš čas in prostor, odlikavajo tudi kostumi izbranih barv Mirjane Zagorec. Navidezno povsem "normalno" dogajanje v eni noči občasno spremlja, malce "premedla", glasba Pavleta Miholjeviča in Jura Ferine.

IK

Kratki

Predstavitve v Tolminu / Križev pot Ljubke Šorli v novi izdaji

Dne 23. t. m. so v Tolminskem muzeju predstavili novo izdajo Križevega pota, ki ga je Ljubka Šorli napisala leta 1979 na prošnjo župnika Antona Štrancarja za tolminsko cerkev ob blagoslovitvi križevega pota, ki ga je izdelal akademski slikar Tomaž Perko.

V knjižni izdaji je Križev pot prvič izšel leta 1994 pri slikarji in v opremi Franka Žerjela in z uvodno besedo Marijana Breclja. Leta 2000 je izšel v italijanskem prevodu Marije Kacin z naslovom Via Crucis.

Kakor je v spremni besedi k najnovejši izdaji (Tolmin 2008) napisal Silvester Gaberšček, je pesnitev Ljubke Šorli "preplet njenega osebnega trpljenja in preizkušnje rodnega ljudstva".

Pobudo za novo izdajo je dal tolminski rojak Anton Kenda, ki je celotno besedilo, tudi

uvod, lepopisno izpisal. Lepo in okusno urejeno knjižico krasijo ilustracije akademskega slikarja Tomaža Perka, tiste, ki krasijo tolminsko cerkev in za katere je bila pesnitev napisana.

Na predstavitvi je o avtorici in njenem življenju govoril Tolminec Silvester Gaberšček, zdaj podsekretar na Ministrstvu za kulturo RS. Podčrtal je tudi njene tesne vezi z rodnim Tolminom. Nato je Anton Kenda govoril o svojem deležu pri knjigi in o svojih stikih s pesnico. O njej je nanizala nekaj spominov tudi knjižničarka Marta Filli, ki je Šorljevo poznala od svojih otroških let, ko ji je na njen poročni dan ob vstopu v tolminsko cerkev poklonila šopek cvetja, do pesničinega pogreba v Gorici, ko je v imenu Tolminec prinesla na njen grob prgišče tolminske zemlje. Nato je na Gaberščekovo povabilo v svojem in bratovem imenu povedala nekaj besed Lovka Bratuž. Ob koncu je voditelj večera pozdravil še pesnično nečakinja Vero Tuta Ban ter se spomnil njenega očeta Slavka Tuta iz Tolmina in knjige Cena za svobodo.

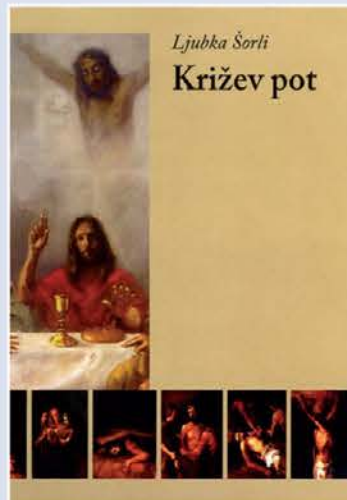
V drugem delu večera, na katerem se je zbralo zelo veliko ljudi iz Tolmina in od drugod, smo si lahko ogledali dokumentarec, ki ga je o Ljubki Šorli pripravil Ivo Saksida.

Tolminski večer, slavnosten in obenem prisrčen, je dokazal, da sta Ljubka Šorli in njena poezija v tolminskem svetu še živi.

Umberto Saba: Bevo quest'aspro vino / Pijem to trpko vino. Izbrane pesmi iz pesmarice

Ob nedavni 50-letnici smrti tržaškega pesnika Umberta Sabe je pri založbi Mladika v Trstu izšla dvojezična antologija njegovih poezij z naslovom Pijem to trpko vino / Bevo quest'aspro vino. Gre za 136 pesmi, ki nam prikažejo tematski razvoj Sabovega miselnega in pesniškega sveta, od prvih stihov, preko znanih zbirk do zaključnega Epigrafa (1947-48).

Izbor iz Sabove Pesmarice (Canzoniere) je pripravila prevajalka Jolka Milič, ki je ustvarila popoln pregled Sabovega opusa. Zbirka je prvi tovrstni prikaz Sabovih pesmi v slovenskem jeziku, saj kljub zemljepisni bližini in Sabovim vezem s slovenskim svetom so bile njegove pesmi slovenskim bralcem doslej nedostopne in nepoznane. "Verzi Umberta Sabe zvenijo povsem nenavadno v jeziku, ki ni njegov. Vendar, če dobro premislimo, tudi slovenščina, v kateri poje ta zbirka njemu v čast ob petdeseti obletnici njegove smrti, s prvo zajetno in temeljno zbirko prevodov njegovih pesmi, je melodija, ki sestavlja tisti tržaški mozaik, ki ga je pesnik ljubil in tako globoko razumel". Dobrodošla uredniška in založniška poteza, ki jo poleg spremne besede prof. Tatjane Rojc bogati še natečen pregled Sabovega življenjepisa izpod peresa Renza Cigoia.

SSG / Sezona 2008-09

Sijajen začetek s slovitim muzikalom Kabaret

Slovensko stalno gledališče je novo abonmajsko sezono, ki jo bo v povezovalno celoto tkala rdeča nit manipulacije najrazličnejših obrazov, začelo v petek, 24. oktobra, ko je v Kulturni dom v Trstu prišlo v goste Mestno gledališče ljubljansko s predstavo Kabaret, ki jo je premierno uprizorilo v septembru l. 2006. Od tedaj je predstava doživela nešteto ponovitev na raznih slovenskih in tujih odrih in povsod so se gledalci in kritiki izredno pohvalno izrazili o njej. Kopico nagrad je odrska postavitev prejela na lanskem Borštnikovem srečanju. Mestno gledališče ljubljansko je zanjo prejelo Borštnikovo nagrado za estetski preboj, Borštnikovo nagrado pa sta prejela tudi igralka Jette Ostan Vejrup za vlogo Fraulein Schneider in Uroš Smolej, ki je za vlogo kon-

feransjeja prejel tudi Severjevo nagrado za leto 2006, Dnevnikovo nagrado ter nagrado Prešernovega sklada za leto

Smolej iz vloge konferansjeja zgnedel pravo mojstrovino. Izredno plastično in večplastno je prikazal figuro povezovalca do-

Iva Kranjc in Uroš Smolej

2008. Kdor si je predstavo ogledal, se ne bo prav nič čudil vsem tem priznanjem, saj je Uroš

gajanja in jo z izjemno natančnimi mimičnimi poudarki, prozimi gib, izrazitimi plesni-

mi koraki in domiselno gestikulacijo, ki ne zaide nikdar v karikaturu, preprekel z enigmatično dvoumnimi osebnostnimi izrisi, da so se zarisali vsi njeni mnogopomenski odtenki. Posebno pozornost je namenil obrazni mimiki in z namestitvijo umetnih zob še bolj podčrtal nasmeh, ki se je izklesaval iz višnjevo rdeče pobarvanih ustnic, izstopajočih na belini obraza, na katerem so se iskrale v pomeljnih pogledih močno maskirane oči. Ustvaril je neko nadčasovno, zelo izmuzljivo figuro, ki vabi k uživanju norih noči ob plesalkah nočnega kluba Kitkat in k predajanju ljubezni, hkrati pa že s slutnjo neizbežnosti zla oznanjal bližajočo se katastrofo za človeštvo v porajočem se oklepu nacizma, katerega senca še zmeraj lebdi nad nami. Češki režiser Stanislav Moša, ki je že bil gost v novogoriškem gledališču in v SSG in je imel tokrat za asistenta Borisa Kobala, ne bi mogel izbrati boljšega interpreta. Režiser Moša je v prvem delu muzikala ubral radožive, brezskrbne strune uživaškega nočnega berlinskega

življenja, ki pa ga že začenjajo pregrinjati zlonamerni oblaki, kar se stopnjuje v drugem delu, ko se nam ob koncu v ozadju že pokažejo taboriščniki v črtastih oblačilih; le-tega na sebi razkrije tudi konferansje. V tem grenkem ozračju tone zgodba te glasbeno-pevske plesne predstave, ki jo v ljubljanski inačici v živo spremlja orkester v komorni zasedbi pod taktirko Žarka Princiča. Na glasbo slavnih songov, ki so jih v predstavo vtakli avtorji Joe Masteroff, John Kander in Fred Ebb, v slovenski jezik pa prestavil Milan Dekleva - Alja Predan je prevedla dialoge -, so uglasbeni koreografski koraki Igorja Barberiča, ki jih izvaja skupina mladih igralk in slušateljic AGRFT. Zgodba tega slovitnega muzikala, ki ga je širši krog občinstva, sicer v rahli predelavi, spoznal predvsem iz filma v režiji Boba Fosseja in z znamenito zasedbo Lize Minelli, Michaela Yorka in Joela Greyja, se dogaja v Berlinu l. 1930, ko je življenje potekalo ob brezskrbnih zabavah in veseljačenju v nočnih klubih, a na obzorju so se že začrtovale jasne smernice političnega preobrata. Na svoji koži to občutijo protagonisti dveh vzporednih ljubezenskih zgodb, ki se spletata med mladim ameriškim pisateljem Cliffom Bradshawom in pevko-plesalko Sally Bowles iz Londo-

na, ki se tudi v perspektivi mirnega družinskega življenja v daljni Ameriki ne more ločiti od Berlina in njegovega dekadentnega nočnega žara, in pa med postarano gospodično Schneider in gospodom Schultzem, židovskega rodu, katerima je poroka onemogočena prav zaradi novega političnega ozračja. Ta dva para sta polnokrvno zaživelela v interpretaciji igralcev Mateja Puca in Ive Krajnc ter že omenjene Jette Ostan Vejrup in Janeza Starine, ki je svoj lik prežl z rahlo sramežljivostjo in fineso ter optimističnim nadihom, ki pa se spričo nastajajočih razmer sprevrže v nemo resignacijo. Igralka Starina in njegove pronicljive stvaritve še zmeraj pogrešajo obiskovalci Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica, katerega član je bil do l. 2004. Blišč nočnega kluba so povedno uokvirjali luči, ki so obkrožale prizorišče (scenograf Jaroslav Milfajt), na visoko privzdignjenem odru katerega so sedeli orkestraši, in s celoto ter življenjskim stilom protagonistov usklajeni kostumi Andree Kučerova.

Kabaret Mestnega gledališča ljubljanskega je predstava, ki bo trajno zapisana ne samo v spominu izvajalcev, ampak tudi vseh, ki so uživali ob vrhunski izvedbi.

Iva Koršič

Slavni pisatelj – žrtev medijske gonje?

Je bil Milan Kundera res ovaduh?

Te dni ni v Evropi ne tiskane ne elektronskega medija, ki ne bi na veliko pisal o domnevem mladostnem grehu Milana Kundera (1929). Eden najslavnejših evropskih pisateljev naj bi bil policijski ovaduh. Po skoraj šestdesetih letih so namreč po naključju našli policijski zapisnik, v katerem piše, da je leta 1950 prijavil nekega mladeniča. Ovajeni Miroslav Dvoraček je za las ušel smrtni kazni, obsojen je bil na dvaindvajset let najtežje ječe, "odslužil" pa jih je štiriinajst let, večinoma v rudnikih urana. V Franciji živeči Kundera za zdaj vse obdolžitve zanika, po svoje umazano in na trhljih dokazih temelječo mednarodno medijsko gonjo, ki se je začela prav v času knjižnega sejma v Frankfurtu, pa označuje za atentat. Ovaduštvo in izdajstvo je že od Kunderovega proznega prvenca Šala ena osrednjih tem njegove literature.

Razkritje, pravzaprav nedokazan sum, je pograbil velik del svetovnega tiska in agencij. Prvi se je o Kunderovem ovaduštvu razpisal češki tednik Respekt, po konceptu nekaj med slovenskima tednikoma Mladina in Mag. Respekt, ki velja za liberalno kritičen in samostojen medij in ga štejejo za enega najrelevantnejših in nepriestranskih čeških medijev, je do informacij prišel s pomočjo češkega Inštituta za proučevanje totalitarnih režimov. Tudi zato ga zdaj kot najverodostojnejši vir citirajo vsi češki in svetovni mediji. Na Češkem po prvem plazu obtožb je bolj ali manj nepristransko in z razumevanjem obravnavajo Kunderovo mladostno ravnanje, njegovo tedanje zaverovanost v komunizem in dosedanj molk o svoji dejavnosti "graditelja novega, pravičnejšega sveta".

Znano je, da je bil Milan Kundera v mladosti komunist in da je sodil med najnetejše "graditelje socializma". Dvakrat je bil član izrazito prosovjetske KP ČSSR, najprej v obdobju 1948 - 1950, nato od 1956 do 1970. V literaturi je debitoril pri štiriindevsetih letih (1953) s pesniško zbirko izrazito stalinističnega tipa, v kateri je med drugim opeval "večno prijateljstvo s Sovjetsko zvezo". Takšnih fanatikov takrat ni produciral le komunistični režim v ČSSR. Dvakrat so ga iz KP izključili, obakrat zaradi kritičnosti. Prva

izključitev vsaj zanj ni bila usodna, v nasprotju z njegovimi "komplicami", ki so jih izključili, pozapri ali kako drugače onemogočili - smel je nadaljevati študij na praški FAMU, sloviti gledališki in filmski šoli, kjer je kasneje postal celo predavatelj. Druga izključitev ga je leta 1970 stala profesura na praški FAMU in ga končno pripeljala na pot disidentstva ter pet let kasneje kot emigranta v Francijo. Po izidu Knjige smeha in pozabe (1979) so mu odvzeli češkoslovaško državljanstvo, francoskega pa je dobil šele dve leti pozneje.

Tragedij, kakršno naj bi z domnevnim ovajanjem povzročil tudi Milan Kundera, je na Češkem in Slovaškem na tisoče. Samo na začetku petdesetih let, v obdobju po komunističnem puču februarja 1948 (komunisti so ga imenovali "zmagoviti februar" in ga spremenili v največji državni praznik ČSSR) je bilo v ječah, taboriščih in rudnikih urana kakšnih deset tisoč zapornikov. Mnogi so bili zaprti brez sodnih procesov, recimo samo zaradi "buržoaznih pogledov in porekla", veliko pa jih je bilo formalno obsojenih zaradi "sovražnega odnosa do socializma in Sovjetske zveze" in podobnih "grehov". Enega med njimi naj bi leta 1950 ovadil Milan Kundera.

Policijski tipkani zapisnik, objavljan v faksimilu, to dejanje podrobno opisuje. Tako podrobno, da se zazdi, kako ni nobenega dvoma, kdo je prišel na policijsko postajo prijaviti Milana Dvoračka. Tega mladeniča so leta 1948, po komunističnem puču, zaradi "buržoaznega porekla" vrgli z vojaške letalske akademije, kasneje pa je s prijateljem nameraval pobežniti v zahodno cono povojne Nemčije, kjer naj bi se izšolal za letalca, hkrati pa bi, tako kot precej njegovih sodobnikov, kot antikomunist in zahodni špijon aktivno deloval v odporu proti komunističnemu režimu v ČSSR. Dvoraček je kazen odslužil, po invaziji sil Varšavskega pakta pa je leta 1968 z družino emigriral v Jugoslavijo in od tod na Zahod, kjer zdaj živi na Švedskem ter okreva po kapi. Za izdajo ni sumil Kundera, pač pa svojo tedanje znanke Ivo Militko, ki pa je, kot pravi, o

Dvoračkovi nameri zaupala samo nekemu svojemu prijatelju. V študentski sobi so jo presenetili agenti, tako da Dvoračka ni mogla opozoriti in preprečiti aretacije. Mladi Milan Kundera je bil takrat na drugi strani, na strani režima. Mednje sta sodila recimo kasnejša slovitna disidentna Ivana Klima, tudi v slovenščino preveden prozaiist, tudi nagrajenec Vilenice, in dramatik Pavel Kohout, svojčas ravno tako uprizarjan pri nas. Njune izjave, ki jih zdaj citirajo češki mediji, jemljejo Kundero v bran, češ da je sicer bil član do-

sledno prosovjetske komunistične partije ČSSR, vendar je bil prej kot ne vendarle kritičen do režima in nasilja, ki ga je leta izvajal nad lastnimi državljani. Dramatik Pavel Kohout, v mladosti izjemno navdušen propagator stalinizma, kasnejši disident in emigrant, pa je, kot piše tednik Respekt, o Kunderi dejal: "Bil je drugačen od mene, zelo zaprt in krhek, kar pa ne pomeni, da idejam socializma ni verjel". Prozaiist Ivan Klima, ki se je v mladosti tudi navduševal nad tovrstnimi idejami, kasneje pa je doživel eno najhujših usod disidenta, za Respekt recimo pravi: "Generacija, ki je odrasla po vojni, se je težko upirala takšnim iluzijam". Oba, Kohout in Klima, sta o svoji preteklosti in mladostnih zmotah spregovorila javno, medtem ko Kundera še dandanes o svoji komunistični preteklosti vztrajno molči. Mnogi češki intelektualci ga v medijih opozarjajo, da je absolutno zamudil vse prilike za katarzo. Za zglede mu dajejo celo nobelovca Grassa, ki je priznal svojo nacistično zablodo. Dvo-

mijo pa o verodostojnosti policijskega zapisnika, saj si je tedanja češkoslovaška tajna policija StB (Državna varnost, organizacija, enaka jugoslovanski UDB-i ali vzhodnonemški Stasi) izmišljala fantastične konstrukte in producerala neverjetne ponaredke. Ta pomislek seveda ima temlje. Podobno kruto usodo, s katero zdaj dokaj nezanesljiva pričevanja povezujejo Milana Kundero, je doživelo še nekaj tedanjih Kunderovih prijateljev in znancev: vrgli so jih iz KP ter onemogočili šolanje, bili so obsojeni, smeli so

opravljati le najtežja fizična dela, tudi leta kasneje jih je režim preganjal. Res je, da tipkani policijski zapisnik navaja Milana Kundero kot prijavitelja. Prijava je dejansko povzročila aretacijo že omenjenega Milana Dvoračka ter mu povzročila neznanost trpljenje, o katerem nekdanji zapornik kasneje ni hotel kaj dosti pripovedovati niti najbližjim. Dvoračkova soproga, ki jo te dni citirajo mnogi mediji, trdi, da jih Kundera nikoli ni

kontaktiral, da bi pojasnil zgodbo. "Kundera je izvrsten pisatelj, o njegovih osebnih kvalitetah pa nimam nobenih iluzij", dodaja. Zakaj Milan Kundera molči o podrobnostih? Jih sploh pozna? Mu lahko verjamemo? "Predstavlja te si, da še včeraj nisem ničesar vedel o tem, kar se je takrat zgodilo... Tega človeka sploh nisem poznal", pravi med drugim v telefonskem pogovoru za ČTK (Češka tiskovna agencija). "Novico" o svojem ovajanju je zavrnil kot neresnično, vse skupaj pa označil za "atentat na avtorja". Za agencijo AFP je dejal: "... globoko sem prizadet zaradi informacij, ki jih širi češki tednik Respekt in povzema mednarodni tisk. Te ob-

dolžitve so čista laž, zato jih najodločneje zavračam". Ovaduštvo in izdajstvo je že od njegovega proznega prvenca Šala, kasnejšega romana Neznosna lahkost bivanja, drame Lastnik ključa itd. ena osrednjih tem njegove literature. Za dramo Lastnik ključa je leta 1963 dobil nagrado Klementa Gottwalda, najvišjo državno nagrado v ČSSR. Tematika Lastnika ključa je sicer postavljena v drugo svetovno vojno, toda češki in slovaški gledalci so bili izjemno dobro navajeni razumeti stvarni med vrsticami ter razbrati, da pravzaprav gre za problematiko in čas, v katerem živijo. V svoji prvotni domovini je še tik pred prevratom dobil najuglednejšo

nagrado, imenovano po pesniku Jaroslavu Seifertu, od predsednika Václava Havla medaljo za zasluge, lani pa še češko Državno nagrado za literaturo. Aleš Haman, univerzitetni profesor in predsednik lanske žirije, domneva, da se bo zaradi te sence, ki je padla na Kundero, morda le kdo odvrnil tudi od njegove literature. Za dnevnik Mlada fronta dnes pa je dejal, med drugim: "Kundera je svetovni pisatelj, drugače ga dojemajo na Kitajskem, drugače v Franciji,

drugače pri nas. Mislim pa, da se tisti, ki so vajeni brati Kundero in ga imajo radi, od njega ne bodo odvrnili". Prej kot ne izražajo dvomov o pristnosti policijskega zapisnika in kažejo odkrito naklonjenost do Kundera, so, kot rečeno, tudi drugi vidni intelektualci in avtorji na Češkem.

Ovaduhom in izdajalcem v svojih delih Kundera ne dovoli ne odpuščanja in ne katarze. Tudi v redkih javnih nastopih in esejih dosledno obsoja tovrstna zavržena dejanja in hkrati kritizira "totalitarni univerzum" (Kunderov izraz), ki naj bi mu v mladosti, sicer domnevno, izročil, hočeš nočeš, posredno ali neposredno, nekaj mladih ljudi. V tem še nedokazanem Kunderovem mladostnem grehu vidijo dandanes ocenjevalci njegovega dela in delovanja motiv, zakaj se je popolnoma skril v zasebnost ter se konec koncev odrekel celo češkemu jeziku, zakaj v domovino pride le redko, pa še to pod lažnimi imeni, zakaj je prijatelj zavezal molččnosti o svoji preteklosti, in ne nazadnje - zakaj tako dolgo ni dovolil objavljati svojih del v domovini, niti tista, ki jih je še pisal v češčini, nazadnje Nesmrtnost, sploh pa ne tista, ki so nastala v francoskem jeziku. Šele lani so češki bralci doživeli prvo uradno izdajo slovitih del Neznosna lahkost bivanja, saj je knjiga izšla najprej v Torontu pri emigrantski založbi Sixty-Eight Publishers, ki jo je vodil sloviti prozaiist Josef Škvorecký. Vse to, kar se dogaja v zvezi s Kundero danes, govori o marsičem, vendar pa kritičnemu razmišljanju postavlja mnoga vprašanja. Zakaj Kundera o sebi ni pravi čas in naravnost spregovoril sam? S tem bi vendarle samo okrepil svojo moralno integriteto in pisateljski ugled. Mediji in zgodovinarji, raziskovalci totalitarizma, so se ga zdaj lotili z neverjetno ihto, uporabljajoč celo polresne in domneve, kakor da so dejstva. Takšno ravnanje je težko označiti kot verodostojno žurnalistiko in na neizpodbitnih dejstvih temelječ zgodovino. Ne nazadje - na pot obračuna z lastno preteklostjo, kar so storili recimo Klima, Kohout, Grass, bi se tudi v slovenskem okolju moral podati kdo od kulturnikov, če o politikih raj ne govorimo. Toda to je že druga zgodba.

Peter Kuhar

Kratke

Nagrade iz Sklada Mihael Flajban

Slovensko dobrodelno društvo v Trstu razpisuje 22. natečaj za študijske nagrade iz sklada Mihael Flajban, namenjene univerzitetnim študentom naše dežele, ki so obiskovali slovenske šole. Glavna nagrada znaša 1.500 evrov in je namenjena zaslužnemu akademiku prvega letnika. Ta nagrada je ponovljiva za ves potek rednega šolstva, če bo dobitnik zadostil pogojem pravilnika. Poleg glavne nagrade so predvidene podpore tudi za naslednje letnike. Prošnjo za nagrado, naslovljeno na Slovensko dobrodelno društvo – ul. Mazzini, 46 – Trst, je treba predložiti do 31. decembra 2008. Prošnji naj bodo priloženi curriculum, potrdilo o vpisu na univerzo (za kasnejše letnike tudi potrdilo o predvidenih in opravljenih izpitih) ter potrdilo ISEE. Podrobnejša pojasnila dobite na sedežu Slovenskega dobrodelnega društva v Trstu, ul. Mazzini 46, 1. nadstropje, tel. 040 631203, ob četrtkih od 16. do 18. ure.

CEI Youth Orchestra nastopil v Trstu

Dogodek v tržaški dvorani Tripkovich je bil spet dokaz o premagovanju mej in o tem, da lahko glasba ter medkulturno sodelovanje kljubujeta vsem oviram. V petek, 10. oktobra, je Mladinski orkester Srednjeevropske pobude Cei Youth Orchestra, pod vodstvom dirigenta Igorja Kureta, praznoval deseti rojstni dan. Okroglo obletnico so proslavili v znaku evropske pripadnosti, daleč od nacionalizmov in miselnih pregrad, kar so tudi čustveno izrazili z začetno Odo radosti.

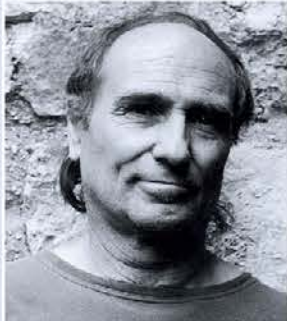
Gre za 80 mladih glasbenikov med 11. in 18. letom starosti, ki se trikrat na leto srečajo. Skupaj ustvarjajo ter potujejo po Evropi. Orkester sestavljajo mladi glasbeniki iz številnih srednjeevropskih držav: Albanije, Belorusije, Bolgarije, Češke, Hrvaške, Italije, Makedonije, Moldavije, Poljske, Romunije, Srbije, Slovenije, Madžarske in Ukrajine. Predstavili so se s stvaritvami največjih mojstrov vseh časov: Verdija, Mozarta in Beethovna. Po uvodni evropski himni so zaigrali Verdijevo sinfonijo iz opere Nabucco. Sledil je Mozart s svojo lahkonotno igrivostjo, a istočasno prosojno razsodnostjo, s katero se zna ta glasbeni genij vedno predstaviti. Zaigrali so Koncert za violino in orkester v D-duru s solistom Stefanom Besanom. Večer je sklenila Beethovnova šesta simfonija, Pastoral, izžarevajoča notranji mir in spokojnost. Beethoven je namreč v obdobju ustvarjanja šeste simfonije mnogo časa preživel v naravi in zato žuborenje potočka, ritem kmetov, nevihta in pastirsko petje odsevajo v njegovih melodijah. Stik z naravo je značilen romantični atribut: Beethoven je namreč čustvom kar pogostokrat pustil prosto pot.

Večer se je končal v znaku povezanosti in skupne pripadnosti. Orkester je odigral svoje skladbe in znova dokazal pomen in veličino glasbe. / Tanja Zorzut

Kipar Villibossi v domačih Miljah

Do sobote, 8. novembra, je v muzeju moderne umetnosti Ugo Cara' v Miljah odprta razstava znanega domačega kiparja Villija Bossija (Villibossija), ki nadaljuje tradicijo velikih lokalnih kiparjev, kot sta omenjeni Cara' in Negrin. Gre za pregled novejših, večjih in manjših skulptur v nabrežinskem in carrarskem belem marmorju, kraškem kapniku, miljskem peščenjaku, pa tudi v lesu, ki so bile izklesane v zadnjem desetletju. Mnoge so vidne tudi v umetnikovi rezidenci, v Miljskem gradu, ki ga je iz podrtije sam obnovil skupaj s sorodno dušo in enako čutečo ženo Gabriello. Grad in v njem razstavljena dela si bo mogoče ogledati tudi v kratkem, ob dnevu odprtih vrat, na vikend pred sv. Martinom ali v drugem terminu (po predhodni rezervaciji na tel. 040272772).

Velika in manjša zgledna telesa, jajčastih, spiralastih in listnatih oblik, nas navdajajo s pridihom absolutnega. Pravi stilizirani orjaški cvetovi, Seme, Božanje, Življenjska sila, Brzdana razumnost, Razkrajajoči se list, Žima, Dež... to je le nekaj naslovov podolgovatih, stlačenih, zavaljenih, rastočih del, ki nam s svojo nemo harmonijo ustvarjajo asociacije. Zanimivo so tudi dokumentarni posnetki večjih kipov, ki so nastali na kolonijah v Prilepu v Makedoniji, Kostanjevici na Krki, portoroški Formi vivi, v Lasi na Južnem Tirolskem in Mostarju, pa tudi krajinske skulpture, kot so Boleča pot ob Caorlskih čereh, Karnijska legenda v Cerciventu... Razstava, ki jo prireja občina Milje, je odprta od torika do sobote, med 17. in 19. uro, ob četrtkih pa tudi zjutraj od 10. do 12. ure. / Davorin Devetak

Solidarnost SSK dijakom

Slovenska skupnost je solidarna z dijaki, ki protestirajo proti reformi šolstva in vladnim ukrepom, ki bodo hudo osiromašili naše slovenske šole, tako z vidika delovnih mest kot vsebinskega z zmanjšanjem šolskih ur ali pa z zmanjšanjem šolskih smeri in odpravo eksperimentalnih tečajev, končno pa tudi zaradi ukinitve ogromnega dela slovenskih ravnateljstev, torej avtonomnih šol in celo šol kot takih, na podlagi golih števil, ki so za manjšino krivične. Gre za pravi atentat na slovensko šolstvo, ki je eden od temeljev naše kulture in naroda, v popolnem nasprotju z vsemi veljavnimi mednarodnimi dogovori in z zaščitnim zakonom, ki prepoveduje ukinitve že sprejetih ukrepov v korist manjšine.

V teh pogojih je tudi razumljivo, da so dijaki posegli po ekstremni reakciji, kot je samoupravljane šole.

Dijake je že po nekaj urah obiskala politična policija, ki je od njih zahtevala takojšnjo izpraznitev šolskih poslopij, saj bi jih drugače ovadili. Po našem spominu, še nobenkrat ni bila reakcija policijskih sil tako učinkovita in hitra, kar dokazuje, kako misli nastopati sedanja vlada, tudi v primeru protestov manjšinskega sveta.

Slovenska skupnost si obeta, da bodo protestirale tudi vse ostale šolske komponente, se pravi starši in osebje, predvsem učno in vodstveno, za kar bo gotovo najbližja priložnost že napovedana manifestacija za 30. oktober, ki bi morala zaznati udeležbo s strani vseh tistih, ki jim je slovenska šola pri srcu.

Slovenska skupnost pričakuje tudi resne in učinkovite reakcije s strani vseh političnih sil ter krovnih organizacij. Sama pa bo o zadevi obvestila manjšinske parlamentarne. / Peter Močnik

SKLAD MITJA ČUK Pomemben jubilej

20-letnica vzgojno zaposlitvenega središča

Vzgojno-zaposlitveno središče Sklada Mitja Čuk je s pisano proslavo v petek, 24. oktobra, proslavilo 20-letnico delovanja. Ravnateljica openskega sklada je v uvodnem nagovoru obnovila pot ustanove, ki je po številnih selitvah dobila končno namestitev na Kontovelu: vzgojno-zaposlitveno središče je zasedlo prostore nekdanjega kopališča, ki jih je tržaška občina preuredila v funkcionalno strukturo.

Dnevni center je v teh letih sprejemal številne gojence s posebnimi potrebami: proslava je bila tako priložnost za podelitev priznanj nekaterim 'najzvestejšim' prijateljem. Poleg Tanje, Patrika in Sandrine bi morala odlikovanje prejeti še Silvi Leban, ki pa je žal pred nedavnim za vedno zatisnila oči. Spomin na drago prijateljico so tako obudili ostali gojenci središča in s krajšim pevsko-glasbenim trenutkom, ki je nastal ob glasbeni spremljavi Aljoše Saksida in pevski pomoči Martine Feri, sooblikovali tudi kulturni program, ki sta ga s petjem, plesom in poezijo dopolnila skupina Veseli mulci iz Ljubljane in gojenci društva Sožitje iz Koprca. Jutranji program je sklenilo nagajevanje likovnega natečaja Šport za vse, na katerem je sode-

lovalo šest osnovnih šol in dve nižji srednji šoli.

V popoldanskih urah pa so prireditelji v Bambičevi galeriji na Opčinah poskrbeli za okroglo mizo, na kateri so sodelovali novinar Andrea Loredan in Stojan

na osebam z duševnimi motnjami; ta vrsta tekmovanja se razlikuje od t. i. paraolimpijade, ki je namenjena invalidom. "Specialna olimpijada je v Sloveniji v dvajsetletnem obdobju postala gibanje, ki podira politične,

Foto IG

Turičnik ter Tanja Princes, ki sta v Sloveniji zadolžena za organizacijo specialne olimpijade.

Gostje posveta so v posegih razčlenili iztočnice, ki jim jih je ponujal moderator Marko Švab. Predavatelji so tako občinstvu spregovorili o posebnosti specialne olimpijade, ki je namenje-

jezikovne in predvsem družbeno-kulturne pregrade. Čeprav je stroka imela glede takega načina športnega druženja določene pomisleke, so se ti v času razblinili in naša manifestacija se je ukoreninila in pridobila širši pomen", je dejal Turičnik. Velik delež uspeha specialne olimpi-

jade sloni tako na organizacijskem načrtovanju kot tudi na prizadevnosti staršev, ki morajo svoje otroke vključiti v tovrsten način druženja in medsebojnega spoznavanja. Tanja Princes je namreč prepričana, da je pomen specialne olimpijade predvsem v socializaciji, k temu gre prišteti še ljubezen do športa in čut za svobodo. "Zato da bi podrl nekatere zadržke in predsodke, ki še vedno obstajajo v zvezi s t. i. drugačnostjo, je treba tematiko posebno sposobnih oseb gojiti že v šoli: pa še kako bi potrebovali pomoč osnovalcev pri naših manifestacijah", je dejala

Princesova in pristavila, da je medijska obravnava specialne olimpijade žal zastavljena: "Premalo smo prepoznavni, ker smo v bistvu tržno nezanimivi. Po izkušnjah, ki sem jih doživela v ZDA, kjer lahko tovrstne manifestacije koristijo podporo velikega števila sponzorjev, bi si upala trditi, da je treba pri nas še mnogo dela in truda". Posebno zanimivo je bilo pričevanje mladega Andrea Loredana, ki je od rojstva podvržen spastični tetraplegiji, kar pa mu vsekakor ni preprečilo športnega udejstvovanja in kasnejše novinarske dejavnosti (letos poleti je sledil namreč paraolimpijadam v Pekingu). Prisotnim je med drugim zaupal, da je največje zadoščenje doživel takrat, ko je lahko avtonomno upravljal samega sebe. Svoje izkušnje je Andrea vedno posredoval ostalim osebam, ki so v podobnih težavah. **IG**

Gledališki vrtljak

Izsek koroške lutkovne ustvarjalnosti na Primorskem

Lutke režiserja in scenografa Saše Kumpa, ki so po 25 letih povsem ohranile svojo pravilčno svežino, so se 12. oktobra v sklopu Koroških kulturnih dni na Primorskem predstavile tudi tržaškim otrokom. Na povabilo prirediteljev družinskega abonmaja Gledališkega vrtljaka so si namreč malčki in njihovi starši ogledali lutkovno pravljico Mezinček, v kateri je nastopil mlad Korošec, Aleksander Tolmaier, diplomirani igralec na ljubljanskem AGRFT, ki se rad posveča animiranju lutk.

Tokrat je zastopal Katoliško prosvetno društvo Šmihel, kjer so že skoraj 30 let predani lutkarstvu in zanj navdušujejo cele generacije mladih koroških Slovencev, kot se lahko vsakdo prepriča, če pokuka na spletno stran www.smihel.at, kjer npr. beremo: "Občasno so igrale 3 domače lutkovne skupine vzporedoma. Z uporabo najrazličnejših tehnik (od senčnih preko namiznih in ročnih lutk pa tja do marionet) in s pomočjo strokovnih - profesionalnih mentorjev (režiserjev, scenografov, tehnikov, lek-

torjev, dramaturgov in glasbenikov) se je zasledoval vedno isti cilj: posredovati vsebine in vrednote ter zabavati mladino in otroke". Člani KPD Šmihel so med drugim nastopili na lutkovnih festivalih v treh državah ter na svetovnem festivalu Unima v Ljubljani, v domačem kraju in v sodelovanju s Krščansko kulturno zvezo že vrsto let prirejajo mednarodni lutkovni festival CirkCakl (od 16. do 19. oktobra so letos nastopile poleg koroških tudi skupine iz Italije, drugih koncev Avstrije, Slovenije in Rusi-

je), pred leti jim je bila zaupana organizacija avstrijskega bienala Aninia v Šmihelu, za kar so prejeli tudi nagrado Koroške deželne vlade. Za vse opravljeno delo jim iskreno čestitamo in želimo, da bi še naprej tako zagnano kot doslej širili kulturo lutkovnega ustvarjanja doma ter v bližnji in daljni okolici. Prihodnje srečanje Gledališkega vrtljaka v Marjitem domu pri Sv. Ivanu bo 16. novembra, ko bo v goste prišlo Lutkovno gledališče Maribor s predstavo Jajce. Že teden zatem (23.11.) pa Radijski oder vabi male in velike abonente Gledališkega vrtljaka na skupno matinejo v Lutkovnem gledališču Ljubljana. Vpise sprejema urad Slovenske prosvete (040 370846) od ponedeljka do petka med 9. in 17. uro. **AL**

S I. strani

Ta reforma...

Okupacijo so dijaki liceja Prešeren začeli v ponedeljek, 20. oktobra. Ko je neučno osebje ob 7.20 odprlo šolska vrata, je truma mladih vdrla v poslopje in vsakomur prepovedala vstop. "Ob prihodu v šolo sem dobila vhodna in zasilna vrata privezana z verigo; to sem bila primorana sporočiti deželniemu šolskemu uradu, pokrajini in kvarturi. S posredovanjem agenta Digosa, ki pozna slovenski jezik, smo končno prišli do sporazuma, po katerem mi je bila med okupacijo dana možnost, da se svobodno premikam po poslopiju in nadzorujem dogajanje", je dejala ravnateljica liceja Prešeren Loredana Guštin. "Pred leti so bile okupacije običajna praksa, s katero so si študentje podaljšali počitnice. Tokrat pa je zadeva povsem drugačna. Naj bo pa jasno: okupacija ostaja vselej nezakonit način protesta (to je poudarila tudi nova ravnateljica bližnjega Trgovskega

tehničnega zavoda Žiga Zois Milena Padovan), res pa je, da razlogi za tokratno nezadovoljstvo uživajo podporo tako javnega mnenja

kot celotne manjšine in tudi osebja na šoli. Dodati moram še, da so naši dijaki dosledno pazili, da je njihov protest znotraj šolskega poslopija ostal na civilnem nivoju". Ravnateljica Guštinova je nato poudarila tudi prizadevanja zavodskih svetov slovenskih višjih šol, da bi Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu seznanili o kriznem položaju naših šol. "Moti me predvsem način, s katerim je vlada sprejela dekret: česar država ni bila sposobna storiti v zadnjih 20 letih, je sedanja vlada storila v nekaj mesecih, nepremišljeno in brez vsakršne razprave. Do neke reforme mora priti, saj jo italijanski šolski sistem potrebuje: ponavljam, moti me predvsem hitrost celotnega postopka", je dejala predstojnica šole Prešeren in suvereno razčlenila ključne težave italijanskega šolstva, katerega "osnova ostaja še Gentilejeva reforma, ki je že zdavnaj zastarela. Veliko poudarka je le na humanis-

Foto IG

tičnih predmetih, znanstveni pa so zastavljene. V času globalizacije sloni učni sistem na strukturi izpred 80 let, ki polni glave naših dijakov zgolj z golimi informacijami in ni v stanju nuditi aktualnejših instrumentov, s katerimi bi se naša mladina kosala z ostalim svetom. V to situacijo je žal vključen tudi ves profesorski kader".

Po obisku liceja Prešeren in zavoda Zois smo se odpravili še na sedež Poklicnega zavoda za industrijo in obrt Jože Stefan, kjer so dijaki okupirali šolo v sodelovanju s

kollegi družboslovnega liceja A. M. Slomšek (v poslopiju družboslovnega liceja na ul. Caravaggio domujejo namreč še vrtec, osnovna in nižja srednja šola, zaradi česar je okupacija prostorov aktualnejših instrumentov, s katerimi bi se naša mladina kosala z ostalim svetom. V to situacijo je žal vključen tudi ves profesorski kader". Po obisku liceja Prešeren in zavoda Zois smo se odpravili še na sedež Poklicnega zavoda za industrijo in obrt Jože Stefan, kjer so dijaki okupirali šolo v sodelovanju s

TRŽAŠKA UNIVERZA Predstavitev letošnje slovenistične ponudbe

Študij slovenščine jamstvo tudi za delovno prihodnost

“V času hude finančne krize velja investirati v lastno znanje in izobrazbo bolj kot v delnice in obveznice”, je dejal prof. Miran Košuta na predstavitvi slovenističnega študija, ki je bila 21. oktobra, na tržaški filozofski fakulteti. Predstojnik slovenističnega oddelka, ki si je veliko prizadeval, da bi slovenščina dosegla v programih filozofske fakultete enak status kot ostali jeziki EU, je zato priporočil mladim poslušalcem, naj se brez pomislekov odločijo za študij slovenskega jezika in književnosti.

Ob prof. Miranu Košuti sta bila prisotna še lektorja slovenskega jezika, prof. Ljudmila Cvetek Russi, ki bo v študij slovenskega jezika uvajala začetnike oz. neslovenske govorce, in prof. Zoltan Jan, ki bo vodil lektorat za študente drugega in tretjega letnika; slovenistično ekipo bo v prihodnjem polletju dopolnil še prof. Matej Škeli, ki bo posebej obravnaval slovenski jezik.

Slovenski jezik in književnost bosta študentom triletnega študijskega tečaja nudila skupno 48 kreditov, slovenščine pa se bodo

lahko učili še študenti leposlovnega diplomskega tečaja in fakultete za medkulturne vede, nekaj kreditov pa bo na voljo tudi študentom Visoke šole za tolmače in prevajalce. Prof. Košuta, ki bo

ki slovenistiki celovitejšo podobo. Prof. Košuta je priporočil, naj študentje dosledno in redno sledijo lekcijam, da bodo lahko gladko in uspešno opravljali izpite: slednje bo sestavljal pis-

Foto Kroma

letos predaval o razvoju slovenske književnosti od 1918 dalje, monografski tečaj pa bo osnoval na razglabljanju Kosovelove lirike, je med drugim izpostavil, da fakulteta načrtuje v sodelovanju z raznimi srednjeevropskimi univerzami tudi magistrski študij slovenskega jezika in književnosti ter didaktike, kar bo dalo tržaš-

ni in ustni del, študijski material pa bo dijakom na voljo v bogati fakultetni strokovni knjižnici, ki šteje kar 4 tisoč slovenističnih publikacij. Slovenistični študij pa nudi tudi širšo paleto stranskih pobud, s katerimi se lahko študentje vpletajo v globlje dojetje sedanjih kulturnih dinamik slovenske družbe: poleg

možnosti, ki jih nudijo izpopolnjevalni tečaji po Sloveniji, bo decembra meseca na vrsti pobuda Dnevi slovenskega filma, ki jo tržaški slovenistični oddelk prireja v sodelovanju z ostalimi 'slovenistikami' po svetu. Perspektivnost študija slovenskega jezika je prof. Košuta utemeljil tudi s podatkom, da vključevanje poznavalcev slovenščine v delovno okolje spriče novih geopolitičnih dinamik (vstop Slovenije v EU in v schengenski prostor, čezmejno sodelovanje itd.) stalno raste.

Med množico študentov, ki je z zanimanjem sledila utemeljitvam prof. Košute in njegovih kolegov, je bilo kar nekaj Italijanov. Sara nam je zaupala, "da se v Trstu zaradi nepoznavanja slovenščine počuti ignoranka". Posebno zgodbo pa nam je razkril Salvatore iz Brindisija, ki se je slovenščine učil že v Vidmu. V solidni slovenščini, ki se lahko ponaša tudi s suvereno uporabo dvojine, nam je študent povedal, da je s slovenskim okoljem prvič stopil v stik, ko je v Trstu opravil vo-

jaško službo. "Takrat sem večkrat prestopil mejo in zahajal v Ljubljano in drugam. Spoznal sem za zanimivo kulturo, ki mi je bila povsem nova: ko sem te svoje izkušnje delil s svojimi domačimi in prijatelji, sem spoznal, da je Slovenija v italijanski družbi oddaljen in nepoznan pojem: res škoda!"

Igor Gregori

Obvestila

Koncert za halloween!!! - Občine Devin-Nabrežina, Zgonik in Repentabor organizirajo v sodelovanju z Zadružno La Quercia, pod pokroviteljstvom Pokrajine Trst, koncert "Alkohol? Ne, hvala!", ki bo dne 31.10.2008 v Zgoniku (pred županstvom) od 20.30 dalje. Igrajo Kraški ovčarji, Sunrise band in Tino and the band. Sodelujejo skavti SZSO, AGESCI Duino 1, Taborniki RMV in vzgojitelj projekta Overnight (za informacije dr. Celea Maria Antonella 0402017387).

Združenje prostovoljcev Hospice Adria Onlus vabi v skupino za samopomoč

žalujočim po izgubi drage osebe. Prvo srečanje bo v sredo, 5. novembra, ob 16.30, v centru za prostovoljce FJK (Centro servizi volontari), ul. Torrebianca 21. Predvideno je osem brezplačnih srečanj.

Darovi

V spomin na Silvano Leban daruje družina Filipčić 20 evrov za VZS Mitja Čuk.

V spomin na Matejko Peterlin Maver daruje Ljuba Smotlak 25 evrov za Društvo Rojanski marijin Dom.

V spomin na mamo Marijo Švagelj daruje hči 20 evrov za rojanski župniški listič "Med nami".

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV in DEVINSKA DEKANIJA

vabita na

KONCERT V POKLON BREDI ŠČEK OB 40-LETNICI SMRTI

v petek, 7. novembra, ob 20. uri
v cerkvi sv. Marije Magdalene v Slivnem

GLEDALIŠČE ROSSETTI Začetek sezone 2008/09

To be or not to be

To be or not to be: celo vesolje se lahko skriva v tem tako pomenskem stavku, nedvomno najbolj znanem v vsej gledališki zgodovini. Lahko predstavlja Hamletov eksistencialni dvom, lahko skriva ljubezensko ali vojno sporočilo, lahko je znak junakovega ponosa ali njegovih muk, lahko predstavlja dvom o "biti ali ne biti pogumen, pošten in drzen".

Lahko pa je tudi naslov prve predstave letošnje sezone pokrajinskega gledališča Furlanije Julijske krajine, ki se je pričela v sredo, 8. oktobra, v tržaškem gledališču Rossetti. Gre za komedijo, ki jo je Maria Letizia Compatangelo predelala na podlagi zgodbe madžarskega avtorja Melchiorja Lengyela, po katerem so leta 1942 snemali tudi film s hollywoodskim režiserjem Ernstom Lubitschem.

Režiser Antonio Calenda je prevzel zgodbo in jo postavil na oder z izbiro glavnih junakov, kot sta Giuseppe Pambieri in igralka ter operna pevka Daniela Mazzucato. Za glasbo je poskrbel veliki pianist, skladatelj in dirigent svetovnega slovesa, Nicola Piovani.

To be or not to be je živahna

AL

komedija, ki se poigrava z realnostjo in pretvarjo. Z ironijo skuša karikaturno prikazati nacizem in Hitlerjev neusmiljeni režim. Pripoveduje o poljskih soprogih in njihovih pripetljajih v vojnem času; o tem, kako so po nemški zasedbi Poljske leta 1939 kljubovali Hitlerjevi nadvladi in kako se jim je z genialnimi domislicami, igro prevar in iznajdljivim humorjem uspelo rešiti in zbežati v London. In to celo s Hitlerjevim letalom. Zahtevno gledališko postavitev so izvrstno izpeljali. Le velika profesionalna kompetenca je lahko na oder postavila osemnajst igralcev ter devetindvajset sprememb scenografije. Podvig seveda ni bil lahek, saj se je v veliki meri gledoval po Lubitschevem filmu, ki nudi pač več pogojev za postavitev tako zahtevnega in razgibanega dramskega dela. Režiserju Calendi je to, z gledališkimi pogoji, nedvomno uspelo.

Zaradi svoje neposrednosti in ne nazadnje tudi velikega talenta igralcev je igri, skupaj z nastopajočimi, uspelo vzpostaviti živahen stik s publiko in dati temu velikemu Hamletovemu vprašanju novo dimenzijo.

Tanja Zorzut

DSI Ob 80-letnici Zore Tavčar

Iskren hommage "ljubi gospe Profesorici"

Ponedeljkovo srečanje v Društvu slovenskih izobražencev je bilo 20. oktobra posvečeno profesorici Zori

sta" (sicer je po rodu iz Loke pri Zidanem mostu), je v imenu celotne narodne skupnosti najprej čestital predsednik DSI, Sergij Pahor. Besede

Profesorico" in se spomnila časov, ko je ravno v Peterlinovi dvorani vodila literarni krožek nedomestljiva prof. Zora Tavčar. Navadno je slavljenec obdarjen. Prof. Tavčarjeva pa je ob svoji "prvi 80-letnici", kot je uvodoma dejala prof. Rojčeva, pripravila presenečenje vsem svojim prijateljem in bralcem. Pri Celjski Mohorjevi je namreč pred kratkim izšla zbirka kratke proze in dramskih humoresk Zore Tavčar z naslovom Kroži, kroži galeb. V njej se na značilno šegav način, z izjemno finim smislom za portretiranje, za opazovanje, za opis, za ironijo in avtoironijo zapišejo spomini iz avtoričinega življenja in druženja bodisi s preprostimi ljudmi bodisi z osebnosti iz slovenskega kulturnega življenja v Sloveniji, v zamejstvu in po svetu (Anton Ocvirk, Jože Peterlin, Vinko Beličič in Martin Jevnikar). Razpeta med Zasavjem in Primorsko, Dunajem in Zagrebom,

Milanom in Rimom, med Apulijo in Koloradom se vendar "celotna zgodba plete kakor nekakšen

celovečerni film, katerega fabula je sestavljena iz posameznih prizorov. In vendar ti prizori, nametani v nekakšen naključni mozaik, na koncu izrišejo neko precej jasno sliko, ki pa je sicer še nedokončana, in upamo, da bo pisateljica v novih literarnih izdihih znala zapisati tudi tista poglavja svoje izkušnje, ki tokrat niso našla prostora v sicer kar precej obježni knjigi". Tatjana Rojč je svoje poseg in hommage prof. Tavčarjevi, v katerem je predstavila tudi večplastnost njenega dolgoletnega ustvarjanja, zaključila z željo, ki kateri so se s toplim aplavzom pridružili številni prisotni: "Naj nas Vaše navdušenje spremlja tako kot doslej, naj nam Vaša beseda ožarja naš vsakdan, naj Vam sije eno samo sonce!"

Pred družabnostjo, ki je sklenila zelo dobro obiskano, pa tudi prijeten in prijateljsko razpoložen večer v Društvu slovenskih izobražencev, so člani Radijskega odra Nadja Roncelli, Lučka Susič in Ivan Bužčan prebrali nekaj odlomkov iz najnovejšega knjižnega podviga jubilarke Zore Tavčar. Za temperamentno glasbeno kuliso pa je poskrbel harmonikar Aleksander Ipavec.

AL

Foto Kroma

Tavčar ob njenem lepem življenjskem jubileju. Slavljenki, ki sama sebe označuje za "Slovenko iz Tr-

do je nato prevzela prof. Tatjana Rojč, ki se je s hvaležnostjo obrnila na svojo nekdanjo "ljubo gospo

berku. Tu se nam je pridružil še mestni svetnik EL v Pliberku, gospod Jurij Mandl. Prinesel nam je pozdrave svoje stranke ter nam precej podrobno orisal življenje in delo koroških Slovencev ter njihovo prizadevanje za ohranjenje svoje identitete in svojega jezika. V odgovor je tajnik dolinske sekcije SSK Sergij Mahnič orisal delo sekcije v dolinski občini in se zahvalil predstavnikoma iz Koroške za prisrčni sprejem in za pripravo tega obiska.

Po kosilu je bil na programu ogled nekaterih krajev na Koroškem ter vstop v Slovenijo z obiskom Dravograda in Raven na Koroškem. Po vrnitvi v Pliberk smo obiskali še grad Elbe, ki je last privatnika; sam ga

Jesenski izlet dolinske sekcije Slovenske skupnosti Letos namenjen obisku avstrijske Koroške

Dolinska sekcija Slovenske skupnosti že vrsto let organizira v jeseni enodnevni izlet, s katerim želi na družaben način povezati svoje člane in somišljenike. Tako skuša tudi imeti čim večji stik in dialog z občani in drugimi prijatelji.

Letošnji jesenski izlet je sekcija namenila obisku avstrijske Koroške ter spoznavanju novih krajev in vzpostavljanju medsebojnih stikov s koroškimi rojaki. Tako je v nedeljo, 5. oktobra, že v zgodnjih jutranjih urah odpeljal avtobus izlet-

nike iz Doline, Boljunca in Boršta proti Celovcu in nato v Pliberk. Vreme je bilo nadvse ugodno in razpoloženje v avtobusu zelo prijetno. Tu nas je sprejela gospa Justina Hribernik, tajnica Koroške Enotne liste. Najprej nas je pospremila do cerkvice Božjega groba na gričku Humec pri Pliberku, kjer smo prisostvovali slovenski sv. maši, med katero nam je tudi gospod župnik izrekel dobrodošlico in prisrčen pozdrav. Po maši je kmalu prišel čas kosila, ki je bilo v restavraciji Kulturnega doma v Pli-

je sezidal in v njem tudi stanuje.

Pozno popoldne smo obiskali še Globasnico in se zadržali v

bližnji slovenski gostilni Juvena, kjer smo bili deležni dobrodošlice s harmonikarjem, ki nas je ves čas zabaval s prijetno glasbo, in kjer so nas pogostili s pristno koroško malico. Tu se je razvila prijetna družabnost, vendar se je naglo približal čas odhoda. Poslovnili smo se od naših gostiteljev in se nadvse zadovoljni, čeprav nekoliko utrujeni od dolgega potovanja, pozno ponoči vrnili na naše domove. Nedvomno je izlet zelo lepo in uspešno potekel, še posebno po zaslugi gospe Justine in gospoda Jurija; vsaj deloma smo na njem spoznali življenje in delo naših rojakov na Koroškem.

PD ŠTANDREŽ Abonma ljubiteljskih gledaliških skupin

Molierov humor z igralci iz Ribnega

V župnijski dvorani Anton Gregorčič se je v prijetnem jesenskem večeru, izjemoma na soboto, 25. oktobra, ker je bila v nedeljo, 26., popoldne misijonska prireditev, začela letošnja ponudba abonmaja ljubiteljskih gledaliških skupin, ki ga osmo leto, kot edi-

vezali trajne stike z gostujočimi skupinami z možnostjo vzajemnih gostovanj. Vrsta dramskih uprizoritev, zabeljenih s smehom, se je začela s delom slavnega komediografa Moliera. Njegovo brezčasno sporočilnost so na štandreškem odru prikazali igralci Kulturnega društva

Foto DP

no tovrstno gledališko pobudo pri nas, prireja Prosvetno društvo Štandrež, da bi gledalcem nudilo pogled v bogato ljubiteljsko gledališko ustvarjalnost na Slovenskem in da bi člani domačega dramskega odseka na-

Rudija Jedretiča iz Ribnega, kraja blizu Bleda, ki se lahko ponaša s stoletno dramsko tradicijo. Igralci Janez Kristan, Lidija Grilc, Marko Plemelj, Mihaela Pesrl, Sašo Dudič, Nina Zupan, Matej Mužan in Borut Pangerc

so v režiji Rada Mužana, ki kot igralec nastopa tudi v Gledališču Toneta Čufarja z Jesenic, uprizorili znano Molierovo komedijo George Dandin ali Kaznovani soprog. Nekaj zaznavnih nedoslednosti ni skalilo celotne igre, ki je po kratkem

prologu in plesnim uvodom, za katerega je koreografijo poskrbel Janez Mejač, potekala v kar hitrem tempu in jasno "poučila", da ni dobro zrelemu človeku, čeprav bogatemu kmetu, se oženiti z mladim, razvajenim dekletom plemiškega rodu, ki ji prav nič ni za iz koristi vsiljenega moža in zna z besedo, zvižčajnostjo, pa tudi s pomočjo zveste služabnice prelisčiti vsakogar in obrniti vse v svoj prid. Družbena razlika je pač prevelika, da bi lahko vodila po srečni zakonski poti. Igralce, oblečene v lepo ukrojene stilne kostume, so s toplim ploskanjem pozdravili gledalci, v glavnem abonenti, ki so zasedli skoraj vse razpoložljive sedeže Štandreške dvorane. Med njimi je lepa

skupina Mirencev. Po predstavi so angažirane štandreške gospe ponujale srečke, ki so jih pripravile za misijonski srečolov. Marsikdo je poskusil srečo in odšel domov z dobitkom.

IK

Po podatkih deželnega šolskega sveta Na avstrijskem Koroškem rekordno število prijav za dvojezični pouk

Število prijav za dvojezični pouk na avstrijskem Koroškem je v novem šolskem letu doseglo nov rekord. Kot poroča Slovenska tiskovna agencija, je za dvojezični pouk na ljudskih šolah v šolskem letu 2008/09 prijavljenih 2043 oziroma 41,12 odstotka otrok. S tem se je število prijav glede na lansko šolsko leto povečalo za 0,67 odstotka. V preteklem šolskem letu je število prijav za dvojezični pouk na avstrijskem Koroškem prvič preseglo mejo 40 odstotkov, odkar so leta 1958 na pritisk nemško nacionalnih sil s koroškim Heimatdienstom (KHD) na čelu ukinili obvezen nemško-slovenski pouk za vse otroke na ozemlju veljavnosti zakona o dvojezičnem šolstvu. Delež za dvojezični pouk prijavljenih otrok je po silovitem upadu pred 50 leti začel močno naraščati predvsem v

zadnjih 15 letih.

Po sporočilu iz deželnega šolskega sveta avstrijske Koroške je na območju veljavnosti zakona o dvojezičnem šolstvu 74 ljudskih šol, kjer se 1853 otrok poleg nemščine uči tudi slovenščine. Skupaj z dvema ljudskima šolama v Celovcu, ki je sicer zunaj območja veljavnosti zakona o dvojezičnem šolstvu, je za dvojezični pouk prijavljenih 2043 otrok.

Na šestih ljudskih šolah na območju veljavnosti zakona o dvojezičnem šolstvu ni niti ene prijave za dvojezični pouk, sicer pa je po vsem avstrijskem Koroškem 44 otrok prijavljenih za neobvezne vaje iz slovenščine. Ljudska šola v avstrijskem šolskem sistemu zaobjema prva štiri šolska leta in je za vse skupna. Po štirih letih se otroci razdelijo na glavne šole ter gimnazije. Za

pouk slovenščine na 15 glavnih šolah na avstrijskem Koroškem je letos prijavljenih 337 dijakov. Gimnazijo za Slovence v Celovcu obiskuje 535 dijakov, poleg tega je na dvojezični trgovski akademiji v Celovcu 161 šolar in šolarjev, na zasebni višji šoli za gospodarske poklice v Šentpetru pri Šentjakobu v Rožu pa 133. Na drugih glavnih in poklicno-izobraževalnih šolah ter gimnazijah na avstrijskem Koroškem je v sedanjem šolskem letu k pouku slovenščine kot prostega predmeta prijavljenih 625 dijakov. V celoti se na vseh šolah slovenščine uči 3878 šolar in šolarjev. "Prijave za pouk slovenščine", po sporočilu deželnega šolskega sveta avstrijske Koroške, "temeljijo na prostovoljnosti". Obenem pa isti organ opozarja, da iz prijav ni mogoče sklepati na narodno priпадnost.

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Kaj vidiš pred jutrom na nebu?

V teh dneh sem spoznala močno žensko, ki točno ve, kaj hoče. Pravzaprav je celo življenje vedela, kaj hoče. Pogovarjala sem se z njo in razmišljala, kako lahko ta gotovost predstavlja čvrstjšo barko, ki te bo vodila po življenjskem morju. Navsezadnje ti uspe prestreči katerikoli močnejši val. Govorila sem z njo in se obenem spraševala, v čem sem morda primerljiva z njenim doživljanjem življenja. "Vedno, vedno sem vedela, kaj hočem".

Ne, sama večkrat nisem vedela, kaj hočem. Pravzaprav sem že vedela, česa si želim v dotičnem obdobju, nisem pa vedela, kaj si zares želim ustvariti v življenju. Zelo normalno, pač. Človek zori tudi v občutku, da vodi svojo barko po nepoznatih vodah in se šele uri v branju navtične karte. Bistvene važnosti je verjetno, da težiš vedno k temu, da se dvigneš. V tem obdobju opazujem nekajmesečno nečakino in instinkt, ki ji narekuje, da napne telo in se želi dvigniti v sedeči položaj, čeprav telo za to ni še pripravljeno in mu še ne uspe. Važna je težnja po dvigu. Pri njej in pri nas. Ravno tako sem prepričana, da nam je bistvena sposobnost, da si zastavljamo vprašanja, da se poglobljamo vase in v življenje.

Večkrat tako duhamorno skakamo od obveznosti do obveznosti, domišljamo si, da smo tako zelo prepotrebni pri tej ali oni stvari, ne sprašujemo pa se (dovolj) o poti, po kateri hodimo. Kam sem namenjen? Kakšno pot sem si izbral? Za kaj sem poklican? Ali mi uspe se oddaljiti od samega sebe in narediti nekaj za

bližnjega? Navsezadnje se značajska moč opira tudi na pripravljenost in pogum soočiti se s takimi vprašanji. Življenje je seveda veliko enostavnejše, če si vprašanj ne postavljaš, živiš pač iz dneva v dan: zjutraj zapreš brnečo budilko, delovne obveznosti, hišna opravila, ki jim ni nikoli konca, banalnosti iz televizije, ne-iskanje po globljem duševnem stiku z osebami, s katerimi živiš, zvečer ugasneš luč in ležeš k počitku ter ti niti takrat ne uspe se vprašati, ali ti je uspelo tistim štiriindvajsetim uram dati neki globlji smisel. Naslednji dan zopet isto in dan kasneje tudi. Ščasoma ti verjetno niti ne uspe odgovoriti, ali

si kdaj v življenju sanjal, ali si kdaj razmišljal, da smo kot ljudje ustvarjeni za nekaj več, kot enostavno za uživanje življenja.

V spominu imam shranjen stavek, ki sem ga prebrala v intervjuju tuji igralci: "Ko me bodo otroci vprašali, kaj sem iz svojega življenja želela ustvariti, bom vedela, kakšen odgovor jim dati". Stavek sem prebrala in se še isti hip vprašala, ali otroci

starše o tem sploh sprašujejo. Morda ne, verjetno ostanejo podobna vprašanja stisnjena v grlu in srcu in jih nikoli ne izustiš, bolj verjetno in pametneje je, da sam sebe vprašaš, ali si izpolnil, ali izpolnjuješ to, kar si si zadal v življenju. Morda stopaš po gozdni stezi in se sprašuješ, ali si dovolj zavzet v svojem življenju, ali si dovolj hvaležen za to, da si bil poklican v življenje. Obstajajo seveda trenutki v življenju, ko človek lahko pride do tega, da vse skupaj preklinja, nobenega smisla, nobenega izhoda, potem ti odgovor da življenje samo. Dovolj, da vstaneš, recimo ob petih zjutraj, in se zatreš v nebo. Kaj vidiš?

Praznik kovanja v Gornjem Tarbiju Obisk deželnega svetnika Igorja Gabrovca

Prazničnost Burnjaka lahko postane tudi priložnost za pletenje dragocenih stikov z javnimi upravitelji in domačimi proizvajalci. Deželni svetnik SSK Igor Gabrovec je nedeljski obisk na prazniku kovanja v Gornjem Tarbiju izkoristil za vrsto pogovorov s slovenskimi občinskimi upravitelji v Benečiji, kjer se bo prav kmalu začela volilna kampanja za obnovev številnih občinskih svetov. Deželni svetnik Gabrovec, ki ga je na Burnjaku spremljal Miha Coren (občinski svetnik v bližnji Občini Dreka), je pohvalil Kmečko zvezo kot enega nosilnih stebrov dragocene in uspešne pobude, ki v odročne vasi občine Srednje privablja vsako leto več obiskovalcev. Tudi v nedeljo, 19. t. m., se je na Burnjaku kar trlo ljudi od vsepovsod, ki so Tarbij zapuščali s polnimi torbami zlasti kovanja, jabolk in gob. V nedeljo popoldne se je deželni

svetnik Gabrovec seznanil z gospodarskim stanjem v Benečiji in z razvojnimi možnostmi, ki jih predstavlja kmetijsko-turistična ponudba. Priložnost za to je bil

pogovor s predsednikom gorske skupnosti Ter-Nediža-Brda Adrianom Corsijem, z videmskim pokrajinskim odbornikom za kmetij-

stvo, strokovno usposabljanje in delo Danielejem Macorigom in deželnim tajnikom KZ Edijem Bukavcem. Omizju se je kmalu pridružil župan Občine Visco Dario Boemo, s katerim se je deželni svetnik Gabrovec že okvirno dogovoril za obisk objekta nekdanjega taborišča, ki naj bi se ga udeležila tudi parlamentarna ekipa Ettore Rosato in Ivano Strizzolo. V zvezi z usodo fašističnega taborišča sta v Ri-

mu oba že vložila parlamentarni vprašanji, medtem ko je Gabrovec o problematiki spregovoril v avli deželnega sveta v Trstu.

Razmislek o zakulisju

Volitve v objemu "puča na obroke"

Ni moj namen, da bi v tem sestavku obravnaval celovitost vzrokov, ki so privedli do poraza pomladne opcije na volitvah, ampak se želim dotakniti zgolj tistih potez, ki so jih skriti režiserji vlekli iz ozadja in ki spominjajo na "puč na obroke" ter so pomembno vplivale na volilni rezultat.

Začelo se je s pučem na Delu in v Magu slabo leto pred volitvami, kjer je levičarsko kapitalsko vprega opravila temeljito kadrovsko čistko (Danilo Slivnik, dr. Janez Markeš in skupina Magovih novinarjev), s čimer je največja časopisna hiša spet prišla v "prave roke" in je tako bila nared za volitve. Sle-

dil je alarm ob rasti ratinga Zmagu Jelinčiču, ki se je na predsedniških volitvah približal kar 20% in bi lahko postal odločujoč dejavnik pri oblikovanju prihodnje vladne koalicije, a se mu je naenkrat in z velikim pompom zgodil "Sašo Peče", ki je SNS nekoliko razgradil in jo spravil v dopustne okvire. Skoraj istočasno se je zgodil levi puč v SLS-u, ki je odnesel dr. Janeza Podobnika in ustoličil levici in kapitalu naklonjenega Bojana Šrota, odprl vrata SLS-a mladinski stranki, s povzpetniškim predsednikom Darkom Kranjcem na čelu, ki ni niti malo skrival svojega odpora do pomladne vladne koalicije. Spričo sla-

bih volilnih rezultatov je sicer Šrot ponudil svoj odstop, vendar se v pragmatični stranki, kot je SLS, stvar lahko reši tako, da se odstop ne sprejme, in je tako volk sit in koza cela. Na kar je prišla na vrsto Nova Slovenija, ki so jo prav tako z veliko in drago medijsko promocijo od zunaj in od znotraj razgradile kar krščanske "zdrave

sile". V obeh primerih, pri SNS in NSI, so morali stati v ozadju kar bogati botri, da so si lahko privoščili tako razkošno reklamo. S tem so bile velike priprave na volitve opravljene. Delo in Mag sta bila kadrovsko konsolidirana in disciplinirana, Janševi potencialni koalicijski partnerji pa so bili sesuti ali preusmer-

jeni v levo. Prizaneseno je bilo le Desus-u, ki pa lahko še vedno doživi svoj levi puč, tudi še po volitvah, če ne bo Karel Erjavec dovolj razumen in bo preveč soliral. Sledila je afera Patria, zamišljena kot milostni udarec Janezu Janši, ki pa ni povsem uspel, a je očitno, skupaj z ostalimi manevri, napravil dovolj škode, da je pomlad-

na opcija izgubila volitve. Veliki dežurni čuvaj slovenske demokracije, ki jih je tako motila domnevna Janševa avtoritarnost, so se ob javnih nastopih obnašali, kot da tega veržnega puča ne vidijo ali ga nočejo videti. Tej temi se je spretno izogibal tudi Borut Pahor, za katerega sicer ne mislim, da bi imel prste vmes, vendar je brez za-

držkov pospravil sadove teh "v verižni puč ujetih volitev", ki so bile, po mojem mnenju, dobljene in "ukradene" hkrati, ter je tako na neki način držal vrečo pri tej kraji. Legalo je sicer z njimi vse v redu, navedeni dogodki pa resno postavljajo pod vprašaj njihovo moralno politično neoporečnost in s tem tudi njihovo legitimnost ter tako poglobljajo naš notranji razkol. Kakorkoli že pa naj bi bila po želji zmagovalcev

odslej naprej v deželi kranjski zopet red in mir. Pisni mediji so spet v pravih rokah. Le še na RTV bo treba razmere nekoliko urediti. Rdečih baronov ne bo nihče več ogrožal ali zmerjal s tajkuni. Sindikat bo po novem spet kooperativen. Sodniki ne bodo več štrajkali. Z neokusnim razkopavanjem množičnih grobišč bomo prenehali. Zdravstva in šolstva ne bomo več brezglavo razgrajevali s kakšnimi zasebnimi koncesijami. Upokojencem bomo vrgli kako kost in Jankovič bo dobil nazaj svojih 60 milijonov evrov. Nato se bo našla še kaka kopija zloglasnega seznama z okrog 600 imeni, ki ga je Borut Pahor ukazal uničiti. Za morebitno gospodarsko stagnacijo bo kriva svetovna finančna kriza ali pa kar prejšnja vlada, ki je premalo štedila. In Kučan se bo po vsem tem lahko spet v miru odpravil v pokoj, do prihodnjih volitev.

Milan Gregorčič

Odmevi na obisk kraljice Elizabete II.

Novi mandatar in sestava vlade nista še znana

V slovenski politiki in javnosti je aktualnih kopica zadev, ki bodisi so ali pa naj bi bile pomembne za državo. Ob oceni, da je bil državniški obisk britanske kraljice Elizabete II. uspešen in koristen za odnose in prihodnje sodelovanje med državama, pa so v nekaterih občinah za-

se zatekli na Koroško, izročile novemu jugoslovanskemu režimu, ki jih je dal umoriti. Premier Janez Janša in Slovenska demokratska stranka sta kritizirala izbor povabljenih na večerjo z britansko kraljico na Brdu pri Kranju. Kriv naj bi bil državni poglavar dr. Danilo Türk, ki je iz seznama

in njen program zapisan v koalicijski pogodbi. Pričakujejo, da bo predsednik države dr. Danilo Türk ob koncu tega tedna imenoval mandatarja za sestavo nove vlade, ki bo skoraj gotovo Borut Pahor, predsednik Socialno demokratske stranke. Morebitni premier je domnevno že izbral ministre nove vlade, ki pa javnosti še niso bili predstavljeni. Stranke, ki bodo sestavile vlado, to so Socialni demokrati, Zares, LDS in Desus, so tudi sprejele njen program, že omenjeno koalicijsko pogodbo, s katero pa javnost tudi še ni v celoti seznanjena.

Medtem so v Novi Sloveniji začeli izvajati ukrepe za njeno prenovu in oživitve po krizi, ki je dosegla vrh s porazom na parlamentarnih volitvah, ko je izpadla iz najvišjega predstavniškega in zakonodajnega telesa države. Na seji zaprti za javnost, 24. oktobra, so sklepali o kandidatih za prihodnje vodstvo oz. predsednika stranke. Izbrali jih bodo na izrednem kongresu Nove Slovenije 15. novembra v Ljubljani. V velikem delu slovenske politike opozarjajo, da kršćansko demokratska stranka, spričo svojega duha, načel in politike, ki jih uresničuje, nujno potrebna za napredek družbe in države. Dominik Frelih je v novi številki mesečnika Ampak, v članku z naslovom Kam je šla kršćanska demokracija, zapisal tudi: "Kršćan-

sko socialna ideja je povezovalni element, ki ni staromodni, pač pa vedno aktualen. Združuje ideje etičnih idealov kršćanstva in socialnega čuta za malega človeka. Kršćansko socialna politika tako poudarja služenje ljudem in ne vladanje, združeno z voljo do oblasti. Ne torej oblast za vsako ceno, pač pa oblast kot sredstvo za zagotavljanje blagostanja ljudem in utrjevanje vrednot, na katerih temeljita Evropa in ves demokratični svet. Kršćansko socialna ali pa demokratska stranka pa potrebuje tudi nove obraze. Tisti, ki smo jih videvali že v času osamosvojitve, danes v večini niso več aktualni. Generacije so se zamjenjale in ljudje v politiki ne cenijo več osebnosti z zaslugami, pač pa želijo voditelje z novimi idejami".

V javnosti so z zadovoljstvom sprejeli dogovor med vlado in ljubljansko nadškofijo o statusu blejskega otoka in cerkve ter drugi objektov na njem. Odločeno je, da otok ostaja v lasti države, cerkev in drugi objekti na njem pa so postali last tamkajšnje župnije, ki je z njimi tudi doslej upravljala. Župnija je otok dobila v brezplačen najem za naslednjih 45 let.

Zlato vama naložba tudi v Sloveniji

Tudi v Sloveniji narašča število tistih, ki svoje prihranke namesto v banke uporabljajo za nakup zlata. Menijo, da jih s tem finančna in gospodarska kriza, ki se kažeta tudi v Sloveniji, ne bi mogli prizadeti. Cene zlata se trenutno gibljejo med 845 dolarji za unčo, kar pomeni okoli 620 evrov. Kupcem so na voljo zlate palice ali zlatniki. Z zlatom v Sloveniji trgujeta dve podjetji, Moro in Elementum.

Marijan Drobež

pisali tudi obžalovanje zaradi neizpolnjenega pričakovanja. Ni se namreč uresničila domneva, ki se je pojavila tudi v nekaterih britanskih časnikih, da bi se angleška kraljica ali pa britanski zunanji minister David Miliband, ki je bil v njenem spremstvu, utegnila opravičiti ali vsaj obžalovati zločin, ki se je maja leta 1945, po koncu vojne, zgodil na Koroškem. Tedaj so namreč britanske zasedbene oblasti okoli 12.000 domobrancev, ki so

izločil skoraj celotno vlado, med povabljenec pa uvrstil funkcionarje iz urada predsednika ter predsednike nekdanje komunistične partije in njenih naslednic.

Bil je to nesporazum ali celo incident, ki je ponazoril siceršnje razmere v slovenski politiki, ko stranke obeh blokov poskušajo utrjevati svoj položaj v državi in družbi. Iz tega izhodišča je potrebno presojati tudi oblikovanje nove parlamentarne in vladne koalicije

V Ljubljani del javnega mnjenja nasprotuje županu Zoranu Jankoviću Ustanovljena je bila Civilna iniciativa Tržnice ne damo

V Ljubljani je na pobudo magistre Marinke Kurilić bila ustanovljena Civilna iniciativa Tržnice ne damo. V to skupino tako imenovane civilne družbe se je doslej vključilo že več kot 700 ljubljancov iz različnih slojev, poklicev in dejavnosti. Odločno nasprotujejo županu Zoranu Jankoviću, ki hoče pod ljubljansko tržnico zgraditi garažno hišo. Če bi njegova namera uspela, bi mesto za zmeraj izgubilo svojo znamenito tržnico, ki je že zdavnaj postala značilnost,

vrednota in pomembna blagovna znamka glavnega mesta Slovenije. Civilna iniciativa županu predlaga, naj namesto gradnje garažne hiše pod tržnico pristane na gradnjo garaž pod grajskim hribom. Ta projekt je oživil in dodelal član Civilne iniciative dr. Jakob Likar z Naravoslovno-tehnične fakultete v Ljubljani.

Marinka Kurilić je v pogovoru, objavljenem v reviji Reporter, bila zelo ostra in kritična do župana Zorana

Jankovića. Dejala je, "da ni žu-

pan Ljubljane, temveč le župan kapitala. Vpleta se v to, kar nam je ljubo, hoče nam uničiti tisto, kar imamo radi, in to samo zato, da bi nas prizadel. Županovega samosvojega ravnanja, najprej je mimo Plečnikovih arkad na tržnici začel potekati promet na črno, nato pa je čez noč poskrbel še za posek spomeniško zaščitene platane pri Lutkovem gledališču v Ljubljani, nismo mogli prepričati". Civilna iniciativa Tržnice ne damo je zato z odobravanjem in zadoščenjem sprejela odločitev ministrstva za kulturo, ki je podprlo njihovo pobudo in Plečnikovo tržnico začasno razglasilo za kulturni spomenik državnega pomena.

pa je Zavod sporočil, "da o tem, kolikšne so najvišje pokojnine, krožijo najrazličnejše govorice, čeprav so uradni podatki javnosti dostopni. Nekateri vanje dvomijo ali jim celo ne verjamejo, spet drugi pa so kljub pojasnilom, da je to vprašanje zakonsko urejeno, prepričani, da za posamezne upokojence, še zlasti pa za "zaslužne" ne veljajo nikakršne omejitve! Ti govorijo celo o zneskih, ki naj bi presegali nekaj tisoč evrov mesečno, pa tudi o tem, da takih prejemnikov ni tako malo, in podobno".

Da reforma pokojninskega sistema v Sloveniji, s katero bi gmotno prikrajšali upokojence, ne bo potrebna, meni tudi Borut Pahor, najbolj verjetni kandidat za predsednika nove vlade. V pogovoru na javni televiziji je slabe življenjske in socialne razmere, v katerih je velik del upokojencev, ponazoril s primerom svoje matere, ki živi v Šempetru pri Gorici. Povedal je, "da je delala v tekstilni tovarni, kjer je imela nizko plačo, sedaj pa ima majhno pokojnino".

Opozorila in predlogi upokojenske organizacije novi slovenski vladi Novi parlament bo moral dvigniti plačno in pokojninsko osnovo

V Sloveniji obstaja veliko zanimanje za model pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki ga bo uzakonila nova vlada. Zamisli, predlogov in predstav o tem je veliko. Aldo Ternovec, podpredsednik Zveze društev upokojencev Slovenije, sicer nekdanji ravnatelj osnovne šole v Solkanu, je v daljšem pogovoru, objavljenem v reviji Vzajemnost, spomnil, "da ustava v svojem 34. členu zagotavlja vsem državljanom Slovenije pravico do osebnega dostojanstva in varnosti. Kar 18 tisoč upokojencev v Sloveniji pa ima dohodek pod pragom revščine, kar je sramota za razvito Slovenijo". Po njegovem povprečna pokojnina v državi znaša 511 evrov, kar pa je občutno premalo za pokrivanje življenjskih stroškov. Priha-

novec zato v imenu okoli 600 tisoč slovenskih upokojencev poudarja, "da bo novi parlament moral dvigniti plačno in pokojninsko osnovo in tako poskrbeti, da državljanom Slovenije ne bosta kršeni pravica do osebnega dostojanstva in pravica do socialne varnosti. Bil je kritičen, ko je dejal tudi naslednje: "Neodgovorne izjave in članki nekaterih slovenskih ekonomistov in politikov ogrožajo sožitje med generacijami v Sloveniji. Za pokojnino smo zdajšnji upokojenci varčevali vse življenje in pokojninski skladi so za mnoge vir novih delovnih mest in tudi vir pomoči našim otrokom in vnukom. V Zvezi društev upokojencev poslance nove sestave državnega zbora pozivamo, da nam starejšim pomagajo spremeniti odnos do staranja. Priha-

jajte za nami, skupaj bomo lažje utirali pot vaši generaciji"! V strankah nove parlamentarne in vladne koalicije sicer ugotavljajo, da država spričo svojih prihodnosti in virov lahko tudi v prihodnje ohrani sedanji pokojninski sistem, ko pokojnina usklajujejo z višino plač v gospodarstvu in na drugih področjih. Zaradi tega naj ne bi bila potrebna nova reforma pokojninskega sistema. Sicer pa je razpon med najnižjimi in najvišjimi pokojninami v Sloveniji najbrž prevelik. Najnižja možna starostna pokojnina za moškega namreč znaša komaj 173,13 evra, za žensko pa 187,97 evra mesečno. Po podatkih Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje je znašala najvišja izplačana pokojnina v mesecu juliju letos, 1.909,85 evra. Ob tem podatku

Kratke

Novo Gorico so hoteli nekoč preimenovali

V Novi Gorici postopno odkrivajo nekatere nove podatke in podrobnosti o tem mestu, ki so ga začeli graditi pred okoli šestdesetimi leti. Poleg vrtnic, ki so najbolj razširjene in priljubljene cvetje in jih v posebnih nasadih gojijo tudi na vrtu frančiškanskega samostana na Kostanjevici, je iz preteklosti, ko Nove Gorice še ni bilo, ostalo okoli dvesto vrst domačih in eksotičnih dreves in grmov, kar zagotovo predstavlja dragoceno naravno posebnost.

Po zadnjih uradnih podatkih naj bi na območju krajevne skupnosti Nova Gorica živel 13.491 prebivalcev. Vendar je glede števila prebivalstva upoštevano le ožje mestno območje, saj bližnja Pristava, Solkan in Kromberk tvorijo samostojna naselja. Sodeč po pripovedovanju znanega krajevnega politika, ki je s svojim delom in vlogo v preteklosti sooblikoval Novo Gorico, so vplivni krogi nekoč v preteklosti mestu poskušali oz. hoteli spremeniti ime. Nova Gorica naj bi se imenovala Titova Gorica. Vendar ni znano, zakaj se zamisel o preimenovanju ni nikoli uresničila.

Predstavitve nove knjige o ustvarjalnosti in marketingu

V sredo, 8. oktobra, so v zeleni dvorani Mestne občine Nova Gorica predstavili najnovejšo strokovno knjigo prof. dr. Gabrijela Devetaka z naslovom Razmišljanja o ustvarjalnosti in marketingu. Svečani nagovor je imel župan Mirko Brulc (istočasno je član Državnega zbora RS) in v izbranih besedah osvetlil ustvarjalno delo in dosežke avtorja. Zatem je spregovoril prof. Franc Žle iz Ljubljane o avtorju in njegovi knjigi. Udeleženci promocije so skrbno spremljali njegova utemeljena izvajanja. Po žletovem govoru je spregovoril avtor. Zahvalil se je udeležencem, med katerimi so bili univerzitetni profesorji, managerji, obrtniki, študenti in nekateri, ki so pod mentorstvom dr. Devetaka diplomirali iz marketinga.

Avtor knjige je povzel le nekaj najpomembnejših izvečkov iz knjige, ki se nanašajo na ustvarjalnost in marketing. Opisal je uspehe in težave ter dosežene dobre reference iz svoje dolgotrajne prakse v gospodarstvu in povezave univerze z gospodarstvom, saj je skoraj 30 let že univerzitetni učitelj in predavatelj marketinga na skoraj vseh slovenskih univerzah. Prof. dr. Mirko Markič dobro pozna avtorja in problematiko ustvarjalnosti oz. inventivno inovacijskih procesov ter je knjigo tik pred promocijo dobro pregledal. V razpravi je poudaril najpomembnejše značilnosti vsebine knjige in dodal, da se najnovejša Devetakova knjiga bere kot roman. Nekateri so ugotovili, da predstavlja Devetakovo razmišljanje o ustvarjalnosti in marketingu recept, vzorec in morda v določenem smislu priročnik, kako je možno tudi drugim na podoben način delati, ustvarjati, študirati, dosegati dobre prakse in izpostaviti dosežene uspehe, reference in težave, ki človeka spremljajo od rojstva do smrti. V knjigi je avtor dokazal, kako je možno v praksi izvesti tudi zapletene primere iz teorije in prakse, kar predstavlja specifično prednost in bogastvo te knjige.

Prof. Devetaku je uspelo povezati teorijo in prakso marketinga na razumljiv način ter s tem spodbuditi mlajše in starejše managerje, obrtnike, podjetnike in druge, da zavijajo rokave in sistematično pristopijo k reševanju zapletenih nalog oz. vsakdanjih problemov. Pri tem pa so potrebni vztrajnost, timsko delo ter objektivna optimističnost z jasno vizijo razvoja, ustvarjanja in mednarodnega sodelovanja.

Razmišljanja o ustvarjalnosti in marketingu

Gabrijel Devetak

Management

Tudi v Sloveniji Novorojencem prijazne bolnišnice

V Sloveniji je enajst od skupaj štirinajst porodnišnic v državi izpolnilo merila in pogoje za pridobitev naslova Novorojencem prijazne bolnišnice. Pobudo za pridobivanje takega statusa oz. naslova je dal UNICEF, specializirana ustanova Organizacije združenih narodov. Najprej sta že pred desetimi leti omenjeni naslov pridobili Ginekološka klinika v Ljubljani in ginekološko-porodniški oddelek Splošne bolnišnice v Celju. Med nosilci naslova je tudi porodniško-ginekološki oddelek Splošne

bolnišnice dr. Franceta Derganca v Šempetru pri Gorici. V Sloveniji se v porodnišnicah z omenjenim naslovom rodi 85% vseh otrok. Po tem odstotku je Slovenija na tretjem mestu med vsemi evropskimi državami, za Švedsko in Norveško. V Sloveniji se sicer rodi pre malo otrok glede na demografske potrebe, je pa umrljivost dojenčkov zelo majhna.

Tam, kjer se je čas ustavil Abitanti: tišina preteklosti

Slovenska Istra je drugač-
na. Že zaradi flišnatih tal
in mikropodnebja, ki
omogoča nekaterim krajem,
kot sta Izola in Strunjan, da na
prostem zorijo mandarine, v
parkih pa najdemo rastišča me-
diteranskih grmov mirte in
žuke.

Tudi notranost slovenske
Istre, kjer se marsikatera pot ob
meji konča in marsikateri ko-
lovoz zamre v pozabljenih do-
linah sredi robidovja in šipka,
ima edinstven čar. Vasi ležijo
tu na visokih pobočjih Šavrinskih
hrbov in prvih obronkov
Čičarije, spete so v nebo in
zazrte v modrino Jadrana, ob-
sijane s soncem in hkrati zavite
v tančico preteklosti. Izmed
vseh teh vasi so seveda Abitan-
ti prava kulturna in zgodovinska
znamenitost ter privlačen
cilj za vsakogar: za tiste, ki se
najraje povsod zapeljujejo z av-
tom, za pohodnike in za kole-
sarje.

Sama sem za obisk Abitantov
izbrala sončno in toplo jesen-
sko nedeljo, ko je nostalgija po
poletju in Jadranu še posebno
močna in ko utrjene misli
kličejo po tišini. V vas, oziroma
na izhodišče pešpoti, v Gradin,
se lahko pripeljemo z dveh
strani, in sicer iz Gračišča, kjer
obrnemo desno proti Gradinu,
ali po poti, ki smo jo sami iz-
brali in je najprimernejša za ko-
lesarje, iz Sočerge. Tu lahko
parkiramo pri gostilni in se od-
peljemo s kolesom, pohodniki
pa bomo z avtom prišli še do
razglednega Gradina, kjer sle-
dimo kačipotu za Abitante in

sredi gmajne in vinogradov, vi-
soko nad dolino Malinske čez
zaselek Stara Mandrija, mimo
Dvorine in Mandrijanskega
hriba.

Ker je pot položna in razgled-
na, nam ne bo dolgčas, na-
grajeni pa bomo, ko bomo
pred seboj zagledali prve kam-
nite zidove vasi. Abitanti so od-
lično ohranjen spomenik istr-
ske preteklosti. Korak zastane
in spoštljivo stopamo med
kamnite stene, ozka dvorišča in
kamnite oboke, sonce, ki se že
nagiba k zatonu, pa daje flišna-
tim stenam zlatorumen sijaj.
Uradno in Abitantih ne živi
nihče, vinogradi okoli vasi pa
so lepo, skrbno obdelani, rože
in gredice ter mačke, ki leno
predejo soncu, pa pričajo, da se
človek, čeprav občasn, še ved-
no vrača v ta košček preteklo-
sti.

Vas šteje nekaj več kot deset
hiš, nekatere so lepo obnovlje-
ne, druge je že zarasel bršljan,
sredi br'jačev in zaraslih poti
pa je tudi nekaj odlično oh-
ranjenih vodnjakov s pitno vo-
do. Sicer pa v Abitante ljudje
prihajajo žejni miru in tišine,
tistega miru in tišine, ki ju je tu
polna vsaka steza in vsako dvo-
rišče ter številne poti, ki se sko-
raj vedno končujejo v zapuščeni-
h, zaraščenih poljih. Ko se-
deš, da bi se spočil, in prisluh-
neš odpadajočemu listju, dobiš
občutek, da si tu zagotovo že
bil, da si tu morda že od ved-
no. In si zamišljaš življenje in
dneve, ki tu odtekajo v večno-
st. Spomniš se tihih deževnih
večerov in večnih sončnih za-

di senca gospodarske recesije
in borzni padci, tudi človeški
pohlep in potrošništvo. Na
obrobju Šavrinskih hribov
dnevi minevajo enako, veliko
počasneje kot pri nas. Po-
membne so samo tele krpe ob-
delane zemlje in vinogradi, ki
rdijo v jeseni, ko zadiši po
refošku. Tu se končujejo poti
in umirita se srce in korak. Za
tihimi zidovi je skrit smisel več-
nega iskanja, oni vedo odgovor
nezadovoljstvu in pod murva-
mi se vsakič spočije duša, nave-
ličana in utrjena od nešteti-
h poti.

Morda bi moral Abitante ob-
skati vsako izmed nas. Šepetu
tišine bi morali prisluhniti ti-
sti, ki je ne poznajo, in pov-
prašati veter, kam pelje njihova
pot, zakaj so pravzaprav tu,
zakaj tole življenje in nešteti
sončni zatoni....

V Abitantih je vsekakor postane-
k obvezen, pa naj se sem pri-
peljemo z avtom, s kolesom ali
pripešačimo. Obvezno je ta-
vanje po zapuščenih dvoriščih
in obvezen je sprehod po sta-
rih poteh, ki iz vasi peljejo pro-
ti njivam, pa četudi se kdaj pa
kdaj izgubimo med robi-
dovjem in grmovjem.

No, ko smo se napili vode, mi-
ru in vtisov, se lahko vrnemo
po isti poti ali pa se ob prvi hiši
desno napotimo po ravnem
kolovozu ob vinogradu proti
dolini Malinske. Tale pot, ki je
v začetku ravna in nekoliko za-
raščena, pozneje pa se strmo
spusti po bregovih navzdol, je
nekoliko daljša varianta za vr-
nitev. Pazljivi moramo biti, da
se bomo ves čas, dokler ne bo-
mo dosegli široke makadamske
poti, držali desnih pobočji.
Tišina in otožni odtenki jeseni
nas bodo mimo prostranih
travnikov, topolov in tihih, za-
raščenih vodotokov popeljali
do bolj dostopnega in obdela-
nega začetnega dela doline, od
koder se bomo lahko po desni
stezi vrnili v Gradin. Se-
veda bo izletniški zemlje-
vid slovenske Istre dobro-
došel, pa tudi dobra vo-
dotesna obutev in
pohodniške palice ne bo-
do odveč. Kdor misli, da
ima v življenju nekaj več
sreče, pa naj s seboj vzame
še košaro, saj se pod
kostanji na pobočjih pod
Abitanti radi skrivajo aj-
dovčki in jurčki.

Na poti domov bomo
lahko ukradli še košček
istrske preteklosti v
Palčičevi gostilni v Sočer-
gi. Tam nas bo sprejela
stara istrska hiša in prijet-
ne mize pod nad-
streškom, ogledali pa si
bomo lahko še nekaj le-
pih posnetkov iz najjuž-
nejšega kotička naše ma-
le domovine. In zadišalo bo po
tistih starih jedeh in domačem
kruhu, po fužih in bobičih ter
po dobri istrski mineštri.

Suzi Pertot

parkiramo vozilo takoj za va-
sjo, nekako tam, kjer asfalt
preide v makadam. Tu bomo
hodili kake pol ure, največ uro,
po visokem sončnem grebenu,

tonov. Tu sta edina vladarja
mir in tišina, vrvež našega
vsakdana si v kamnito pretek-
lost ne upa in občutek imam,
da je tu vse nepomembno, tu-

le domovine. In zadišalo bo po
tistih starih jedeh in domačem
kruhu, po fužih in bobičih ter
po dobri istrski mineštri.

Suzi Pertot

TRST Zadružna kraška banka

Osrednja proslava ob stoletnici delovanja

Osrednja proslava ob sto-
letnici Zadružne kraške
banke z Opčin je bila v
nedeljo, 26. oktobra, v tržaškem
gledališču Verdi. Ob prisotnosti
številnih gostov iz Slovenije in
Italije je predsednik bančne

gospodarstva ni namreč le pose-
dica neugodnih ekonomskih
okolščin, temveč predvsem po-
manjkanje etične drže pri poslo-
vanju. Stancich se je nato zaustavil
ob pomenu in perspektivah,
ki ga lahko vstop Slovenije v

pogovajat naših prihodnjih iz-
bir, zavedati se moramo, da se v
spremembah vedno skrivajo no-
ve priložnosti. Predsednik Stan-
cich je ob enem najavil, da bo
ZKB prihodnje leto odprla novo
podružnico na tržaškem na-

brežju (spomni-
mo le, da je
pred nedavnim
že začela poslo-
vati podružnica
na ul. Sv. Spiridiona v središču
Trsta).

Zupan Roberto
Dipiazza je na
slavnostnem
večeru kot znak
hvaležnosti za
stoletno uspeš-
no delovanje in
hkratio skrb za
vsestranski raz-
voj teritorija po-
delil predsed-
niku ZKB
srednjeveški
pečat mesta, ki
je tokrat imel
pripis tudi v slo-
venskem jeziku.

Kulturni program so ob povezo-
vanju Lorelle Flego oblikovali
Andro Merku', Simbolični orke-
ster in glasbena skupina Ter-
rafolk.

Foto Kroma

ustanove Sergij Stancich v
svojem nagovoru poudaril eti-
čnost, solidarnost in poštenost, ki
vodijo delovanje zadružnih
bank. Finančna kriza svetovnega

schengenski prostor ima za naše
področje: proces zblizevanja pa
je še vedno prepočasen zaradi
splošne vkljenosti v preteklo
zdrahe. Zgodovina pa ne sme

sadje in agrumi (105 milijonov
dolarjev), izdelki iz žitaric in
škroba (99 milijonov dolarjev),
hrana za živali (93 milijonov
dolarjev) ter meso in klavni iz-
delki (84 milijonov).

V tem obdobju so izvozili naj-
več prehranbenih izdelkov
(92 milijonov dolarjev), sledijo
sladkor in izdelki iz sladkorja
(89 milijonov dolarjev), pijače,
alkohol in kis (64 milijonov
dolarjev), tobak in tobačni iz-
delki (58 milijonov dolarjev)
ter izdelki iz žitaric in škroba
(45 milijonov dolarjev).

Nekateri podatki o izvozu in uvozu Hrvaška je največ hrane uvozila iz Italije

Hrvaška je v prvem le-
tošnjem polletju uvo-
zila za 1,3 milijarde
dolarjev kmetijskih in prehran-
benih izdelkov, kar je 36,4 od-
stotka več kot v enakem ob-
dobju lani, medtem ko se je iz-
voz teh izdelkov zvišal za 17,4

odstotka na 629 milijonov do-
larjev. Največ hrane je uvozila
iz Italije, izvozila pa v BiH. Po
poročanju Slovenske tiskovne
agencije so na Hrvaškem uvo-
zili največ prehranbenih iz-
delkov, in sicer v vrednosti 107
milijonov dolarjev. Sledijo

SOL V KAVI

Tehnologija ločuje

Sonce sije v srednjeveško izgledajočem
23. stoletju. Ponavljam že tisočkrat za-
stavljeno vprašanje, kot če bi bil po-
polnoma neumen in bi ne razumel prav
ničesar: "Zakaj ste se vrnili nazaj?"

Dobim vedno isti odgovor, ki pa je tokrat
veliko jasnejši od vseh prejšnjih: "Nismo
se vrnili. Šli smo naprej. Naučili pa smo se
iz preteklosti o nevezdržnosti tehnologije,
kakor je bila zasnovana v vaših časih".

"Razložiti".
"Začniva malo dlje. Postaviva temelj raz-
mišljanja. Cilj ne opravičuje sredstev, ker
sredstvo določa cilj. Če s slabimi cilji hočeš
doseči nekaj dobrega, ti ne bo uspelo, ker
sredstvo tako močno pogoji cilj, da ga spre-
meni. Z nasiljem ne moreš doseči nena-
silja. Ni vojne, ki bi vzpostavila mir. Se do
tukaj strinjava?"

"Se".
"Zdaj mi pa povej, zakaj je dobra vaša teh-
nologija?"

"Ne bom rekel, da se z njo vse naredi hi-
treje, ker si mi to že dokazala, da ne more
biti cilj. Cilj, si rekla, je osebni razvoj in
sreča. Osebnega razvoja ne dosežeš s teh-
nologijo, ker nadomešča tvoje naravne
sposobnosti in jih ne razvija. Je pa zagoto-
vo zabavna. Ne vem, kaj počnete od večer-
nih, če pa nimate zabavne tehnologije: te-
levizije, interneta, iger, glasbe itd".

"Vse objube vaše zabavne tehnologije so
bile puhle. Vse, kar je vaša tehnologija vz-
postavila, je ena sama velika osamljenost.
To pa zato, ker je nastala iz osamljenosti.
Sredstva določajo cilj. V vaših časih je teh-
nologija nastala najprej za vojaške namene,

nato pa se je razširila v splošno uporabo, ko
so našli sistem, kako bi jo izkoriščali v ko-
mercialne namene. In tako je vaša tehno-
logija po svoji zasnovi spodbujala tekmo-
valnost, konkurenco, celo sovraštvo in je
njen edini namen bil zagotoviti zaslužek
tistemu, ki jo je prodajal. Kdor pa tekmuje
ali se bori proti drugim, skuša iz njih po-
brati čim več denarja, je zagotovo osamljen
in zato je vaša tehnologija ustvarjala osamljenost.

Gospodinja, ki polni pralni stroj za pral-
nim strojem, je osamljena, pri nas pa pere-
mo skupaj in se pri tem zabavamo. Sin, ki
s svojo ostarelo mamo kontaktira le še po
mobilnem telefonu, ali še slabše, po elek-
tronski pošti ali skypeu, nekako zadosti
svojemu občutku dolžnosti, vendar je nje-
gova mama še vedno osamljena. Ni lepše-
ga od osebnega obiska. Mladi, ki se pogo-
varjajo prek računalnika ali 'skupaj' igrajo
igre na spletu, so dejansko fizično ločeni
in osamljeni, čeprav jih je nekdo prepričal,
da se na ta način družijo. Pri nas velja
druženje v prvi osebi, ne prek sredstev, ampak
osebno. To je edino pravo druženje in
edini način, da se mladi dejansko razvijajo.

Družina, ki večere preživlja skupaj pred te-
levizijo, je samo gruča osamljenih ljudi v
istem prostoru. Moram še nadaljevati?"

"Ne. Povsem jasno. Imam pa še eno večjo
težavo. Mi bi se z veseljem odrekli odvečni
tehnologiji, ki bo imeli dovolj časa. Vendar
moramo delati, sicer ne moremo odplače-
vati dolgog, računog, najemnine. A vi sploh
ne delate?"

"Delamo, kolikor je potrebno. Osvobodili
smo se suženjstva potrošnje. Porabimo, kol-
koliko potrebujemo, in zato nam ni treba
suženjsko delati od jutra do večera".

"To me pa res zanima".

Peter Szabo

NOVI
GLAS

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo
zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo
za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tiskovnikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 28. oktobra, ob 14. uri.

POGOVOR Primož Kozmus

Novodobni Martin Krpan, ki mu uspehi niso stopili v glavo

Malo je Slovencev, ki še niso slišali za atleta Primoža Kozmusa, svetovnega podprvaka iz Osake leta 2007 in dobitnika zlate medalje na letošnjih olimpijskih igrah v Pekingu. Tega 29-letnega metalca kladiva iz Brežic, ki se z atletiko ukvarja od 14. leta, uspehi, ki jih dosega v zadnjih letih, niso pokvarili. Marsikdo bi se na njegovem mestu obkrožen z vojsko kvazi prijateljev udeleževal številnih zabav in srečanj za t. i. elito, ki jih v deželi pod Alpami v zadnjih letih, odkar smo "Evropejci", ne manjka, pa čeprav je res pomembnih in izjemnih ljudi pri nas nesramno malo, pa še ti se takih srečanj praviloma ne udeležujejo. Primož ni tak. Pod lučjo žarometov se nerad pojavlja. Ne zato, ker bi se jih bal ali zaradi sramožljivosti, ampak zato, ker ne mara zlaganega in nališpanega sveta. Že dolgo se mi zdi kot novodobni Martin Krpan. Tudi Levstikov junak se na dunajskem dvoru ni najbolje počutil in je imel rad preproste ljudi. Pred dnevi se je Primož udeležil dneva odprtih vrat Hiše otrok družbe Istrabenz Gorenje v Novi Gorici, ki je v oktobru začela z izvajanjem zasebnega varstva po metodi montessori. V družbi najmlajših se je, pa čeprav je visok skoraj 190 centimetrov in tehta 113 kilogramov, dobro počutil. Ker je iskren tip, bi le

težko skrtil, če bi mu šla mularija na živce. Rade volje je pristal na kratek pogovor, potem pa me je še prav skromno prosil, če bi mu lahko poslal nekaj fotografij s

ukvarjanje s Thai Chi-jem (op. p. starodavna kitajska metoda sproščanja z izredno mehki mi, nežnimi in počasnimi gibi). Iz otroštva, ko me je oče,

ki je bil atletski trener, vozil s seboj na priprave, sem si metalce zapomnil po tem, da so pri vsakem obroku pojedli najmanj dve porčiji in da so v utežarnah na vsakem treningu dvignili nekaj ton uteži. Thai Chi pa je neka mehka, meditativna zadeva oziroma večična. Kako gre to dvojje skupaj?

Ja, kaj naj rečem? Sam sem pričrčan, da vrhunski rezultat zahteva polnega človeka. Iz tega je treba izhajati in potem iščeš še neke rezerve, nekaj, kjer bi lahko še napredoval. Thai Chi mi je veliko pripomogel pri rezultatih, zato se z njim še naprej ukvarjam. Je to morda tisti jeziček na tehtnici,

zaradi katerega si boljši od ostalih vrhunskih metalcev kladiva?

Težko bi rekel, da je prav to tisti jeziček, je pa zagotovo eden od koščkov v mozaiku, ki je pripomogel k uspehu.

Na svetovnem prvenstvu v Osaki si vodil vse do zadnje serije, ko te je z metom preselel Belorus Ivan Tikon. Si bil v Pekingu bolj zaverovan vase, si pričakoval zmago, zlato medaljo?

No, že med samim tekmovanjem sem vedel, da nisem

pokazal vsega, kar zmorem. Meti mi tehnično niso najbolje uspeli. Če bi kateri od tekmecev vrgel dlje, bi skušal odgovoriti. Res pa je, da je v zadnjem metu to zelo težko, ker če te nekdo preseže, imaš potem na razpolago samo eno priložnost. Malo nerovo je bilo, ampak potem se je na mojo srečo vse skupaj dobro izteklo.

Tvoj osebni in državni rekord, dosežen lani, znaša 82,30 metrov, svetovni pa 86,74 metrov. Napovedal si že lov na svetovni rekord. Kdaj ga nameravaš doseči?

Mislil, da bi ga lahko dosegel v obdobju do leta 2012. Sicer pa je aktualni svetovni rekord hud rezultat, nor rezultat. Upam, da sem sposoben, da je moje telo sposobno priti do tega. Leta bodo pokazala, kako je s tem. Počasni, postopoma je treba napredovati in trdo delati, ker na hitro ne gre. Čim se počkoduješ, se vrneš za dva koraka nazaj in potem je vse izgubljeno, tako da je treba biti previden in slediti zastavljenemu cilju.

Metalci imate nekoliko daljši "rok trajanja" kot npr. skakalci, tekači in večina ostalih športnikov. Koliko časa aktivnega treniranja in nastopanja je še pred tabo?

Do leta 2012 moram doseči vrhunec, potem pa lahko še vlečem, ne vem, odvisno od tega, koliko bom imel volje in motivacije. V bistvu bi lahko brez večjih težav opravil še en olimpijski cikel, saj je pri metih tako, da ko enkrat dosežeš neki nivo, se da to vzdrževati, problem pa je te dosežene nivoje prebijati.

V zadnjih dneh precej odme-

va odkritje nove generacije Eritropoetina, t. i. Cere, ki je zatresla predvsem kolesarski svet. Zdaj pravijo, da bodo še enkrat analizirali vse vzorce z olimpijskih iger. Se ti zdi to prav, se tega bojiš oziroma kakšno je tvoje stališče do te problematike?

Sam sem absolutno za to, da se odvzeti vzorci, vključno z mojim, še enkrat pregledajo, in za čim več teh testov, da se skuša uporaba dopinga očistiti, kolikor se pač da, saj vseh, ki si pomagajo z nedovoljenimi sredstvi, tako ali tako, ne bodo nikoli dobili, ker so vedno en korak spredej.

Kmalu po tem, ko si osvojil zlato olimpijsko medaljo, je prišla v javnosti ideja o doživljenjski renti za vrhunske športnike, ki si jo sprožil prav ti. Kako daleč je ta ideja?

V bistvu se je zdaj malo ustavilo, saj so bile volitve. Zamenjala se bo vlada, zato je treba malo počakati, potem pa se bodo zač-

studirati, bi moral v Ljubljano, tako da bi šla športna kariera po vodi. Odločiti se je bilo treba in sam sem se odločil za kariero, češar ne obžalujem.

To pomeni, da sta s trenerjem očitno dober tandem?

Tako je. Bi v primeru, če bi se pojavila kakšna res mikavna ponudba vrhunskih strokovnjakov iz tujine, zapustil Brežice?

Ne. Mislil, da dobro delamo. Imamo neko skupno vizijo in dober sistem treninga. Dokler je tu viden napredek, nima smisla karkoli spreminjati.

Kako pa je s sponzorskimi obveznostmi? Slišal sem, da si danes prostovoljno prišel na dan odprtih vrat, a me vseeno zanima, če čutiš kakšen pritisk sponzorjev?

Ne, mislim, da imamo zelo korekten odnos. Oni me pač ves čas financirajo. Ves čas so zelo korektni in me ne motijo, ko treniram in v času tekmovalne sezone, zdaj pa jim skušam dati čim

DOSEŽKI

Primož Kozmus se je rodil 30. septembra 1979 v Novem mestu. Pri 15 letih, ko je po krivdi starejše sestre Simone, tudi atletinje, začel trenirati met kladiva, je tehtal samo 68 kilogramov. Pod strokovnim vodstvom trenerja Vladimira Keva, včasih državnega rekorderja v metu kladiva, je leta 2000 postavil svoj prvi državni rekord v metu kladiva v članski konkurenci in se kot najmlajši pridružil najboljšim svetovnim metalcem kladiva na Olimpijskih igrah v Sydneyju, kjer je zasedel 38. mesto. Leta 2003 je bil že peti na svetovnem prvenstvu v Parizu. Na Olimpijskih igrah v Atenah leta 2004 je zasedel 6. mesto. Prelomnico kariere je za njega pomenilo leto 2007, ko je postavil osebni in državni rekord 82,30 m in postal na SP v Osaki svetovni podprvak, potem ko

je vse do zadnje, šeste serije vodil. S tem dosežkom si je zaslužil naziv slovenski športnik leta. Nekateri vrhunski športniki so takrat vihali nosove, češ da bi kdo drug bolj zaslužil ta naziv. No, 17. avgusta letos je v Pekingu osvojil zlato olimpijsko medaljo in dokončno zaustavil vrtenje zavistnih jezikov ter potrdil, da gre za prvokategornika in enega najuspešnejših slovenskih športnikov vseh časov, pred katerim je še dolga kariera.

več nazaj, kar mi ni težko.

Kateri so glavni cilji za prihodnjo sezono?

Medalja na svetovnem prvenstvu v Berlinu, pa napredek v rezultatu, seveda pa bomo videli, kako se bo vse skupaj razpletalo.

Primož, najlepša hvala za pogovor in še veliko športnih uspehov.

Nace Novak

Ko v ekipah kaj zaškriplje

"Moda" zamenjav trenerjev je vse bolj razširjena tudi v amaterskem nogometu

Že po mesecu dni prvenstva in dejansko po le dveh zaporednih porazih sta dve naši nogometni društvi odstavili trenerja, katerima sta zaupali v poletnih mesecih. Pri trebenskem Primorcu v prvi amaterski ligi je po komaj treh krogih odstrel doživel izkušeni Oliviero Macor, strateg, ki je lani sredi prvenstva prevzel vodenje ekipe v skoraj nemogočem položaju in nato privedel fante do obstanka. Pri kriški Vesni v promocijski ligi pa je mladi Marco Della Zotta, nekdanji soigralec sedanjih (nekdanjih) varovancev in še prej tudi branilec Triestine v C2 ligi, v novem prvenstvu zdržal samo tekmo več, se pravi štiri nedelje. Tudi on je lani sedel na klop sredi prvenstva, ni mu pa uspelo moštva rešiti pred izpadom iz elitne lige. Kljub temu ga je uprava kluba poleti potrdila. Zamenjave na trenerskih

stolčkih so v športu in še zlasti v nogometu, na profesionalnem kot na amaterskem nivoju, ustaljena praksa oziroma prava moda. Za negativne rezultate mora namreč nekdo plačati, v

ni trener, ker pač desetih igralcev v teku prvenstva ni mogoče zamenjati. Kdor ubere trenerski poklic, mora pač že vnaprej dobro vedeti, da ga zna doleteti tudi taka usoda. "Hired to be fi-

zlasti za najbolj razvite športe, kot so baseball, košarka in ameriški nogomet. V Italiji pa je torej strelskemu vodju pregovorno najbolj izpostavljen nogometni trener. Palermovemu predsedniku Mauriziu Zampariniju, ki je sicer uspešen poslovnež in vse prej kot neumna oseba, se - ko gre za njegovo A ligo - povsem pomrači um, tako da je v nekaj letih zamenjal že skoraj trideset trenerjev. V nekaterih okoljih vpišejo v seznam uslužbencev v enem prvenstvu tudi do tri ali štiri krmarje, katere morajo nato tudi plačevati do izteka pogodbe. V medijih je glede odslovitve nastala že prava psihoza, tako da se že po nekaj negativnih izidih vsem trenerjem "maje stolček" in kolegi se zabavajo z umeščanjem na klop dežurnega ne-

buni in katerih se trenerji v težavah najbolj bojijo).

Tak režim se žal vse bolj širi tudi na ljubiteljski ravni. Utemeljite so sicer pri zamenjavih trenerjev v prvi ali drugi amaterski ligi na las podobne tistim v A ligi: odnosi med vodjo in nogometiški so se skrhalo, igralce je treba s korektivno spremembo v tehničnem vodstvu doobra stresti in kot rečeno, lažje je nadomestiti enega človeka kot pa enajst. Učinki teh zamenjav so - od A do zadnje lige - skrajno vprašljivi. Včasih se dobra ekipa, ki ni marala določenega trenerja, z novim strategom odlično požene in - tudi da bi dokazala, da je bil prejšnji upravitelj nesposoben - pokaže pravo lice. Večkrat po začetni značajni reakciji (tipična je velika zmaga takoj po zamenjavi) moštvo spet klecne, ker je kvaliteta igralcev pač tista in bi ju tudi Mourinho ali Sir Ferguson ne mogla spraviti navzgor po lestvici. Pogosti so tudi primeri, ko se po odslovitvi in prihodu novega obraza na klop ne spremeni prav nič in situacija preprosto ostane slaba oziroma se porazi le še stopnjujejo.

Dokler bo denarja dovolj, pojava zamenjav trenerjev najbrž ne bomo zaježili. Za vodstva društev je včasih navsezadnje to med sezono edino orožje (skupaj z samoznitiivo plač in uvedbo ostrejšega režima dela), da

poskusijo izboljšati klavarno situacijo. Malce smešna pa so tovrstna postopanja na amaterski ravni, kjer pač vsakdo pomaga po svojih močeh (prostovoljno ali za majhno nagrado) in ga na primer brčnejo v zadnjico, potem ko je marsikaj dal in žrtvoval za tisto sredino. Ljubitelji pač posnemajo profesionalce, zato se ne smemo čuditi, da v Italiji, državi, kjer je nogomet prava religija, tudi amaterji jemljejo sami sebe skrajno (preveč?) resno.

HC

Oliviero Macor

Marco Della Zotta

krizi je pač treba nekaj ukrepati, da postava reagira. V ekipnih panogah je grešni kozel po več-

red" - imenovan, da te odstrelijo - trenerski poklic lepo opisuje ameriški rek, ki tam velja

srečneža morebitnih naslednikov (navadno tiste brezposelne, ki jih vidijo v nedeljo na tri-

red" - imenovan, da te odstrelijo - trenerski poklic lepo opisuje ameriški rek, ki tam velja

NAMIZNI TENIS

Ženska A1 liga: Sandomalese - Krus ZKB 4:0

NOGOMET

Promocijska liga: Juventina - Santamaria 2:1,

Vesna - Trieste Calcio 1:0, Lignano - Krus 0:0

1. amaterska liga: Sistiana - Primorac 0:1,

Sovodnje - Turriaco 1:3

2. amaterska liga: Zorja/Gaja - Porpetto 1:0,

Breg - Villa 1:1, Castions - Primorje 1:1

3. amaterska liga: Montebello - Mladost 3:3

KOŠARKA

C liga: Bor Radenska - Virtus Udine 83:78,

Vicenza - Jadran Mark 76:88

D liga: Dom - Breg 25:80, Villesse - Kontovel

63:50

ODBOJKA

Moška C liga: Soča ZBDS - Slaga Tabor

Televita 2:3, Olympia Tmedia - San Vito 0:3,

CUS - Val Imsa 3:0

Ženska C liga: Slaga List - Talmassons 0:3

Moška D liga: Reana - Slaga 3:0

Ženska D liga: Bor/Breg Kmečka banka -

Reana 0:3

POGOVOR David Bandelj

Ovrednotimo glasbeni opus Stanka Jericija!

G. Stanko Jericijo

V petek, 7. novembra, se ljubiteljem sakralne glasbe obeta posebno zanimiv in bogat dogodek. Mešani pevski zbor Štandrež bo namreč imel ob 20.30 v župnijski cerkvi v Štandrežu pri Gorici koncert v spomin na 80. obletnico rojstva lani umrlega goriškega skladatelja Stanka Jericija, na katerem bo v prvi izvedbi izzvenel njegov *Stabat Mater* za soliste, zbor in orgle. O kulturnem dogodku, za katerega vlada veliko pričakovanje, smo se pogovorili z zborovodjo mešanega pevskega zbora Davidom Bandljem.

Kaj nam lahko kot zborovodja in sploh glasbenik poveš o Jericijevem delu *Stabat Mater*?

Jericijeva sekvencna *Stabat Mater* za tri soliste, zbor in orgle je delo, ki je nastalo v Jericijevem

zadnjem ustvarjalnem obdobju. Napisano je bilo med aprilom in junijem leta 2001. Skladba je v svoji preprosti zgradbi, ki besedi deli na več krajših glasbenih stavkov, priča minimalističnega koncepta, ki mu je bil Jericijo predan proti koncu življenja, ko ga je pešanje zdravja spravilo nekoliko ob zid. *Stabat Mater* se zato kaže kot nežna in mehka molitev, ki jo včasih prekinajo obupani vzkliki ali tragični občutki. Tudi po bežnem pregledu Jericijeve rokopisne zapuščine (rokopisa *Stabat Mater* sicer nisem našel...) se zdi, da je *Stabat Mater* zadnje 'večje' (po mojih izračunih ni več kot 20 minut čiste glasbe) vokalno instrumentalno delo, ki je vzkliko izpod njegovega peresa. Skladatelj mi ga je sam izročil v enem izmed njegovih zadnjih srečanj, pred nekaj leti. V načrtu je bila iz-

vedba ob njegovem 80. rojstnem dnevu. Žal ga ni dočakal med nami, zato smo se v Štandrežu čutili posebno dolžni, da ga izvedemo vsaj njemu v spomin.

Stabat Mater je presenetljivo dopadljiva skladba, čeprav je napisana v modernističnem (vendar ne najbolj sodobnem) slogu. Solistični in zborovski deli so krajši in kontemplativni, razvidno je, da se je skladatelj močno poglobil v sporočilo sekvence in včasih (predvsem v solističnih vložkih, namenjenih baritonu) uspel doseči trenutke visoke tragike in predanosti. Občutek imam, kot da je čutil, da se njegova ustvarjalna in življenjska energija počasi izteka.

Koliko časa pripravljate ta nastop? Imate v načrtu še kakšno drugo ponovitev po "krstu" v Štandrežu?

Z zborom Štandrež smo s pripravami začeli že konec maja, ko smo se s skladbo srečevali na korepeticijah. Tu moram omeniti dragocene sodelavce-korepetitorje, brez katerih skladbe zagotovo ne bi uspeli naštudirati: to so Tiziana Zavadlav, Michele Schincariol in Silvan Zavadlav. Od začetka septembra pa se redno skupno srečujemo na vajah. Ob sekvenci *Stabat Mater* pa bomo v celotnem večeru lahko slišali tudi skladbo za sopran, mezzosopran in orgle na slovensko besedilo neznanega avtorja, ki jo je Jericijo napisal leta 1998, z naslovom *Ave Maria*, in motet *Tu es Petrus* za zbor in trobila, ki je bil napisan in izveden ob obisku papeža Janeza Pavla II. v Gorici leta 1992.

MePZ Štandrež z Davidom Bandljem (foto DP)

Ob prvem koncertu, ki bo na sporedu v cerkvi sv. Andreja v Štandrežu 7. novembra ob 20.30, načrtujemo še vsaj dve ponovitvi, za kateri se še dogovarjamo. Upamo, da bo v krajevnih stvarnostih dovolj posluha za to...

Kdo bodo solisti in kdo organisti?

Pri izvedbi koncerta bodo sodelovali različni glasbeniki s te in one strani meje, da ovrednotimo pomembno dediščno srečevanje, sodelovanja in "brezmejnosti", ki nam jo je Stanko Jericijo zapustil, ko je njegova glasba mirno "potovala" po celotnem goriškem prostoru, ne glede na mejo.

Solisti bodo naši mladi obetavni glasbeniki: sopranistka Alessandra Schettino, mezzosopranistka Mirjam Pahor in basist Goran Ruzzier. Pri orglah bo Marco Collella, organist v goriški stolnici in že stalni sodelavec zbora Štandrež. Trobilni kvartet pa bodo sestavljali študentje in profesorji trobil, ki prihajajo iz celotnega obmejnega prostora, od Tržaške do Goriške pa Solkana: Roberto Caterini, Erik Žerjal, Francesco

Ivone in Rok Furlan.

Znano je, da si - tudi kot član moške pevske skupine Musicum - imel privilegirani odnos z g. Stankom Jericijem, saj ste mu v svojih nastopih posvečali posebno pozornost. V čem je po vašem veličina tega avtorja, ki verjetno še čaka, da ga bolje ovrednotimo?

Pravzaprav je kar nekaj domačih glasbenikov, ki bi Stanka Jericija zelo radi ovrednotili. Mislim, da je treba tu zagotovo omeniti - poleg pevske skupine Musicum, ki je izvedla vsa njegova žal sicer redka dela za moški sestav -, tudi dobrega poznavalca Jericijevega dela, zborovodjo Hilarija Lavrenčiča, s katerim sva se ravno pred nekaj tedni pogovarjala o vzponu Jericijeve ustvarjalnosti, ki je dosegla višek tam v osemdesetih letih in nato počasi ob koncu devetdesetih začela usihati. Tudi s tega vidika bi bilo dobro, ko bi se Jericijevo delo analiziralo.

Stanko Jericijo je bil razmeroma malo prisoten na koncertnih odrih, razen večine njegovih zborovskih skladb, ki so jih zbori na Primorskem dokaj radi prepevali.

Velika večina njegovih velikih in večjih vokalno instrumentalnih ali samo instrumentalnih del pa je še neizvedenih in neobjavljenih. Zagotovo bi bilo primerno ovrednotiti njegovo dragoceno glasbeno zapuščino, jo sistematično zbrati in morda objaviti, da bi bila širšemu glasbenemu svetu dostopna.

Posebnost Jericijevega pisanja je bila ta, da je svoje partiture zelo čitljivo pisal s svinčnikom, kar pomeni, da so podvržene časovnemu minevanju in, če ne bodo v nekaj letih računalniško obdelane, je velika nevarnost, da bomo čitljivost izgubili.

Tu je nujno, da se katera izmed naših ustanov oglasi s konkretnim projektom in posluhom za skladateljevo delo. Do zdaj je bilo nekaj poskusov, a so se vsi nekako izjalovili, ker ni bilo pravega zagona. Svoji so na srečo zelo zainteresirani, da se Jericijevo delo razširi in to je zelo pomembno. Treba pa je konkretno delovati in od idej preiti k dejstvom. A brez širše podpore institucij to nikakor ne bo mogoče.

DD

LIPICA Obisk kraljice Elizabete II.

Vzporedni gledališki igri

"Te zelene trate pod tako surovim jesenskim soncem nedvomno spominjajo na angleško deževno pokrajino..."

Mar je tako razmišljala Elizabeth Alexandra Mary Windsor, ki jo svet pozna enostavno kot Njeno veličanstvo - queen Elisabeth, ko se je s svojim Land Roverjem v spremstvu okrog tridesetih vozil slovensko-angleškega protokola peljala skozi drevored do osrednjih objektov kraške kobilarne?

Tega nam ni dano vedeti, saj je bil obisk kraljice Velike Britanije, Antigve in Barbude, Avstralije, otokov Bahamas, Barbados, Beli-

neje, Saint Kitts in Nevisa, Sv. Lucije, Sv. Vincent in Grenadine, Salomonovih otokov in otokov Tuvalu ter načelnice Commonwealtha naravnani po načelih strogega in togega pravila, ki je zaradi častitljivosti visoke gostje in čara njenega položaja presegel pomen običajne protokolarne države. Nedvomno bi pod podobno režijo sodil obisk kraljice Elizabete. Njej pa je usoda položila na glavo krono starodavne kraljevine, kar vsaki osebi v tej poziciji nalaga drugačno moralno in vedenjsko osnovo kot ostalim ter zavidljive pravljice

navadnih smrtnikov občutek šarmantnosti. Kraljevi položaj je namreč dodeljen le malokateremu, izvoljencu, ki je ob rojstvu že vedel, da bo njegovo življenje drugačno od vseh ostalih: in Elizabeta II. je bila ena izmed njih. Britanska kraljica je postala zaradi osebnih doživetij in medijske izpostave le-teh simbol lastnega položaja: ko se govori o kraljici, se takoj ve, da je govor o Elizabeti. Tega ji ne bo odtujil noben očitek, za katerim se skriva hvalen spomin na usodo njene snahe Diane.

Kobilarna Lipica je kraljico in hkrati najvišjo guvernerko angleške Cerkev sprejela v sredo, 22. oktobra, ko so se nad lepo jesensko krajino zbirali sivi oblaki: spredaj je peljal mimo množice - sicer ne pretirano velike -, ki je za umetnimi pregradami pri vstopu pričakala vstop kraljičinega luksuznega jeepa in beemvejev obeh delegacij. Ogled nastopa dreserske šole je trajal le nekaj minut, nato so avtomobili peljali goste do bližnje Černigojeve galerije in na ogled superfolklornih stojnic s krajevnimi proizvodi; še kratek postanek v restavraciji hotela Maestoso in spet na pot v Ljubljano.

Obisk je bil dokaj bliskovit in ekskluziven, se pravi, da je bilo Stevilo akreditiranih novinarjev zelo omejeno (k državniškemu obisku so prepustili le STA, RTVS in osrednje angleške medije), kar je nekateri kolege spravilo v nejevoljo. Dežja se kraljica gotovo ni bala, saj si je, sodeč iz perspektive publike, večino kobilarne ogledala na sedežu terenca. "Razočarani smo, doslej je pokazala le hrbet", je dejala radovedna Mariza iz Trsta, ki je v Lipico prišla zato, da bi v živo videla osebo, ki ji sicer virtualno sledi preko posrednih novic in stotin fotografij na rumenem tisku pri frizerki. "Videli smo le spred in to je vse", je dejala neka mama, ki je za roko držala deklico Lučko, ki je dodala: "Ti policaji so prav lumpi, nis nis spustili zraven". Med čakanjem, da si gostja s hitrim korakom ogleda slovitelice lipicance in da ji Kobilarna 'mimogrede' podari dragocenega šestnajst let starega lipicanca 085 Favory Canissa XXII., se v

žlahtnem tržaškem naglasu oglasi gospod Mario, ki je v svojem dolgem življenju doživel marsikaj, tako da neznanu sprva ne razkrije kar tako svojega imena. "Poglejte, če bi padla, bi ji iz vljudnosti pomagal". Komu? "Kraljici! Če bi se ji spodrsnilo, bi ji pomagal, da se spet postavi na noge. Sicer imam drugačna načela". Katera? "Bil sem štiri leta partizan, doma imam razobešen Titov portret. Pripeljal sem zgolj svojo..., no, imam jo za svojo soprogo. Vdovec sem namreč. S sedanjo se poznavam petnajst let, a nisva se poročila zato, ker po pokojni uživam neko skromno... pokojnino". Poleg njega je stala gospa prijaznega pogleda in nekoliko okrogle postave. "Kraljice nisem videla ne z očali in niti brez njih", je pristavila in se nato krohotala skoraj do solz. Mario pa je med kraljičinim prihodom v hotel Maestoso po formuli 'Ne bom vam dalje kratil časa, a še to vam moram povedati' zgoščeno

no nanizal mejnike svojega življenja, npr. ko je kot partizan po vojni rešil življenje dveh dekletoma in nekega škedenjcu, ki je bil prostovoljec v brigadi X MAS. "Kaj pa delaš ti tukaj, sem mu dejal nekje v Istri". Komu? "Tistemu škedenjcu". In

Marsikaj bi nam moral gospod Mario še povedati, a žal je bila kraljica že na poti na kosilo v Ljubljanski grad. Na odru lipicanskega teatra so tistega dne nastopili liki, ki bi se jih Moliere in Shakespeare rade volje poslužili: na eni strani žlahtni ljudski veljaki, na drugi pa tragično zamišljeni junak. V Lipici smo bili tako priča različnim predstavama dveh velikih dramskih mojstrov.

Tako kot družica gospoda Maria je bila razočarana tudi Mariza. "Ni kaj, drage punce", je dejala prijateljicam. "Pozdravljam vas. Še vrnem domov". "Kaj počet"? jo vpraša ena izmed njih.

"Likat"!

zeja, Kanade, Grenade, Jamajke, Nove Zelandije, Papue Nove Gvi-

privilegije in dolgočasne obveznosti: to nedvomno vzbuja pri

nek v restavraciji hotela Maestoso in spet na pot v Ljubljano.

IG